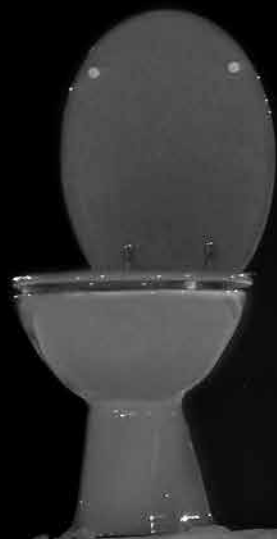

KOSTANJEVIŠKE NOVICE

Glasilo občine Kostanjevica na Krki | Brezplačni izvod | **Februar 2013** | Številka 56

Svetniki občinskega sveta 3

Proračun občine Kostanjevica na Krki 11

Marija Drašler: intervju 43

Tisoč obrazov demence 53

KOSTANJEVIŠKENOVICE

IZDAJA

Občina Kostanjevica na Krki

Ljubljanska cesta 7

8311 Kostanjevica na Krki

E-mail

kostanjeviske.novice@gmail.com

UREDNIŠTVO

Odgovorni urednik

Goran Milovanović

Uredniški odbor

Marjana Krhin

Alenka Žugič Jakovina

Matic Skušek

Alja Pincolič

Matej Jordan

Lektor

Katja Plut

OBLIKA

Oblikovna zasnova

Janja Baznik

Oblikovanje

Matic Petrič

Urejanje fotografij

Matej Jordan

Fotografija na naslovnici

Uroš Abram

Tisk

Tiskarna TiskAM / Aljoša Mihelin

Naklada

1000 izvodov

1854-9284

| FOTO: **UROŠ ABRAM**

Precej časa je minilo, odkar smo nazadnje priromali v vaš poštni nabiralnik. Tudi zato je številka pred vami tako obilna. V vmesnem času je bilo treba obnoviti mandat urednika in uredništva ter v skladu z zmanjševanjem sredstev v občinskem proračunu uskladiti tudi višino simboličnih honorarjev, ki jih prejemo snovalci Kostanjeviških novic. Številke so bile že prej majhne in nesorazmerne z vrednostjo dela, zato smo, vsaj po mojem mnenju, snovalci časopisa že prej bolj kot ne volontirali za dobrobit skupnosti, vendar sem kot urednik od samega začetka vztrajal, da se delo malenkostno nagradi. Razlog je banalen in en sam. Smatram namreč, da je tudi pisanje besedil kot intelektualno delo vrednota. Žal je sicer vseslovenska miselnost bolj taka, da se mnogim zdi samoumevno, da je treba plačati denimo tisk časopisa, kajti papir in barve stanejo, tista peščica ljudi, ki mora presedeti ure in ure za tipkovnico računalnika, da lahko tiskar sploh kaj natisne, pa to počne, ker pač nima bolj pametnega dela in ne gleda rada televizije. Pa seveda ni niti dovolj samo sedeti. Treba je najprej utrniti idejo, jo potem tesati in oblikovati, luščiti, piliti, polirati. Včasih po mukotrpnih urah tudi zavreči in začeti znova. Ali pa jo v delavnici nekam odložiti in upati, da kdaj prav pride. Saj ne rečem, da je mukotrpnost in naporno, le križ zna malo trpeti in oči zapečejo. Je pa drugače tu v Kostanjevici okolje prav spodbudno za te reči. Takole ponoči, ko običajno ta besedila nastajajo, se vse nekako umiri, potihne, ogenj neha prasketati v peči in misli stopijo na plan, najprej malo sramežljivo in zadržano, potem pa začno kar dreti. In ropotati, se prerekati, prepričevati. Nič kaj demokratično, a zato inovativno. Včasih nastane celo umetnost. Kot snežna skulptura, ki jo je pred dnevi ustvaril v enem od krožišč akademski slikar Jože Marinč. Odzivi nanjo so bili različni, a intenzivni. Film, ki ga je ob tem posnel fotograf Uroš Abram, si je na medmrežju v tednu dni ogledalo preko 1.200 gledalcev! Težko bi našli cenejšo alternativo za popularizacijo kraja. Zato sem prej govoril o Ideji, ki je bila tokrat, kako aristotelovsko, skrita v materiji – kupu snega. Samo odkopati jo je bilo treba! Neprecenljivo, bi rekli v novodobnih, po diktatu kapitala narejenih reklamah. Nekaj neodobranja, predvsem s politične strani, je bilo sicer ob dejstvu, da je Marinč na piedestal posadil straniščno školjko. Seveda je to storil metaforično. In, da ne bo pomote, povsem legitimno. Umetnik namreč ima vse ingerence, da spregovori tudi s provokacijo. Primerov v zgodovini umetnosti je nešteto in večina ima plemenite in humane namene po kvalitativni spremembi. Kmalu bo minilo sto let od antologijskega dogodka, ko je Marcel Duchamp v razstaviščo posadil porcelanast pisoar in ga poimenoval Fontana. Zakoličil je enega mejnikov in poleg prvotnega zgražanja odprl prostor tudi za mnoge pojasnjevalne eseje in traktate. Prostor za napredek. Smo se v teh sto letih kaj naučili? Moje mnenje je pritrtilno in to dokazuje tudi pričujoča naslovnica.

(v sredo, 30. 1. 2013, ob 0:47)

| GORAN MILOVANOVIČ

SVETNIKI OBČINSKEGA SVETA OBČINE KOSTANJEVICA NA KRKI

Zadovoljni, a tudi kritični

Več kot dve leti sta minili od lokalnih volitev, ko je tudi občina Kostanjevica na Krki dobila nove občinske svetnike in dve svetnici. Njihovo delo se je prevesilo v drugo polovico mandata, torej lahko že potegnejo vmesno črto pod svojim delom, ki je, če pogledamo celovito, uspešno, posebno še zato, ker je precej bolj tekoče kot v prejšnjem mandatu. A kljub temu bi se dalo še marsikaj premakniti na bolje. O tem smo se pogovarjali z vsemi svetniki.

Franc Gramc

Lahko bi bilo tudi bolje

Franc Gramc iz Jablanc je bil izvoljen v 4. volilni enoti, ki obsega Globočice pri Kostanjevici, Jablance, Karlče in Slinovce, z delom občinskega sveta pa je le deloma zadovoljen. „Najbolj me moti, da vsi člani pri predlogih sploh ne glasujejo in ne sodelujejo, eden od članov pa se sej sploh ne udeležuje. Pri sestavi sedanjega občinskega sveta me moti predvsem to, da ni sodelovanja vseh članov pri pomembnih odločitvah, ki so potrebne za razvoj občine in posameznih krajev v občini.“

Se je v vaseh, ki jih zastopate, kaj premaknilo na bolje?

„Zavzemam se za razvoj okoliša in skušam ljudem, ki izrazijo svoje potrebe, tudi pomagati pri njihovem reševanju. V letu 2012 smo asfaltirali cestišče do Antona Unetiča na Slinovcah. Podjetje Kostak nam je dalo možnost, da lahko za Karlče, Slinovce, Globočice ter Jablance pridobimo še dve enoti za pobiranje odpadkov. Za eno mesto smo se dogovorili s krajanji Karlč in Slinovc, kjer je odlagališče že urejeno. Drugo odlagališče pa bo postavljeno v Gundi, kjer bodo lahko odlagali odpadke krajanji zgornjega dela Slinovc in krajanji Jablanc. V dogovoru z občino je tudi asfaltiranje cestišča do Franca Colariča v Jablancih, ki pa je res nujno potrebno, saj je to verjetno edino gospodinjstvo v občini, ki ima

le makadamsko cesto. V načrtu je tudi obnova obstoječega vodovoda Kostanjevica-Karlče. S to obnovo pa bo možna tudi namestitve hidranta. Sicer pa bom v februarju sklical sestanek, na katerem bodo krajanji s tega volilnega območja lahko osebno izrazili želje in potrebe za izboljšavo kakovosti bivanja v naših krajih.“

Kako ocenjujete delo župana in občinske uprave?

„Delo župana in občinske uprave je zadovoljivo, saj moramo upoštevati finančno stanje v občini.“

Melita Skušek

Odprto ostaja vprašanje prostorov za društva

Melita Skušek iz Kostanjevice je bila svetnica tudi že v prejšnjem mandatu.

Kako poteka delo v občinskem svetu sedaj v primerjavi s prejšnjim mandatom?

„Če primerjam delo v prejšnji in sedanji sestavi sveta, lahko rečem, da gre za dva popolnoma različna svetova. Občinski svetniki smo nekoč veliko časa namenili razpravi (včasih tudi burni in žolčni), utemeljevanju, analiziranju vzrokov, posledic. Vsako gradivo smo temeljito preučili in se šele nato odločili za glasovanje. Žal v zadnjih dveh letih nisem slišala na sejah, komisijah ali odborih nobene konstruktivne razprave, še več, deležna sem bila nemalo čudnih pogledov, češ, spet se nekaj gre.

Postalo je očitno, da je dovolj (in tudi zaželeno), da na seji sedi tiho in samo dvigneš roko. Sama kot svetnica, ki nisem članica koalicije, na odločanje nimam prav nobenega vpliva in že zdavnaj bi odstopila, če to ne bi pomenilo novih volitev in s tem povezanih stroškov. Smo pa svetniki le za sedenje in dvigovanje rok zelo dobro plačani!“

So se vaša pričakovanja ob izvolitvi uresničila?

„S preostalimi člani sveta malo sodelujem, opozicijski svetniki imamo na voljo zgolj skope informacije, ki jih dobimo na občinskem svetu. Imam vtis, da je odločanje na občinskem svetu zgolj formalnost. Lahko pa rečem, da so imeli svetniki vedno razumevanje za umestitev projektov, povezanih s šolo, v občinski proračun.“

Pogosto opozarjate na krčenje sredstev za področje družbenih dejavnosti.

„Seveda, prav zato smo tudi želeli svojo občino, a se zadnje čase prav te dejavnosti najbolj krčijo. Nedvomno pa smo uspešno pripeljali h koncu projekt ŠRC, s katerim sem se ukvarjala zadnjih deset let, pred nami pa je izgradnja vrtca. Želela bi si, da bi kaj lahko storili tudi za srednješolce in študente, predvsem v smislu mladinske točke. Vse preveč mladih se zbira v gostilnah, ker jim nismo uspeli zagotoviti niti ene klubske sobice. Odprto ostaja tudi vprašanje prostorov za društva. Sramotno je dejstvo, da je večina občanov, članov društev, obsojena na zbiranje v lokalih ali pa za svojo dejavnost prosijo za najem šolskih prostorov. Zamisli, da bi lahko za našete primere usposobili občinske prostore na stari pošti, nismo uspeli uresničiti, saj vedno znova prevladajo kaki drugi interesi.“

Kako ocenjujete delo župana v tem mandatu?

„Za svoje delo mora vsak odgovarjati sam, volivci pa so tisti, ki županu ob koncu mandata izstavijo račun.“

Kateri je tisti sklep, ki ga je sprejel občinski svet, na katerega ste najmanj ponosni?

„Ne morem se strinjati z delitveno bilanco. Od občine Krško smo dobili veliko manj, kot bi lahko, in daleč najmanj od vseh občin ob izločitvi. V šali sem takrat na občinskem svetu izjavila, da bi jaz v primeru ločitve od svojega moža iztržila veliko več, delitvena bilanca nam je prinesla dobrih 300 tisoč evrov.“

Ste ravnateljica Osnovne šole Jožeta Gorjupa. Kako se vam zdi urejeno področje osnovne šole in vrtca pri nas? Se temu posveča dovolj pozornosti?

„Menim, da je področje vzgoje in izobraževanja v občini urejeno solidno. Do sedaj smo prejeli tudi ustrezna sredstva za naložbe in investicijsko vzdrževanje, sproti nam občina nakazuje tudi denar za razliko v ceni oskrbe za vrtec. Žal pa v proračunu za leti 2013 in 2014 ni zagotovljenega niti evra za investicije (razen gradnje vrtca). Šola je bila nazadnje obnovljena leta 1982, imamo dotrajano ogrevanje, zaradi energetskih izgub bi bilo treba zamenjati stavbno pohištvo, prav tako je stavba brez izolacije. Nujni bi bili prenova sanitarij in menjava strehe na stari stavbi. Dvomim, da lahko na to čakamo v nedogled. Pričakovala sem, da se bo občina prijavila na razpis za energetska sanacijo stavb v lokalni lasti (šole), veliko smo o tem govorili na različnih ravneh. Žal se kljub 100-odstotnemu financiranju Evrope in države za to ni odločila (delež občine so samo plačilo DDV-ja in stroški projekta).“

Je šola likvidna?

„Šola mora biti likvidna, kajti v skladu s sprejetim zakonom o izvrševanju proračuna za leti 2013 in 2014 je ravnatelj v primeru nelikvidnosti kaznovan z denarno kaznijo in posledično lahko tudi zamenjan. Se pa postavlja vprašanje, koliko časa bomo še lahko servis za vsa občinska društva, prireditve ..., ki se dogajajo v šoli. Vedeti moramo, da to pomeni večji strošek energije (kurjava, elektrika, voda) in povečane stroške dela (čiščenje).“

Nekateri očitajo šoli „razsipen“ zaključek gradnje oziroma predajo ŠRC-ja v uporabo, predvsem bode v oči tisti tisočak za Polesa. Kaj lahko odgovorite na te očitke?

„Glede očitkov o razsipnosti in gostovanju Petra Polesa pa tole: na otvoritvi obrtne cone, ki je stala le malo manj kot ŠRC, je bilo približno 15 občanov,

na otvoritvi igrišča pa okrog tisoč ljudi. Končali smo projekt, o katerem smo v Kostanjevici sanjali vsaj dve desetletji. Po otvoritvi nove šole pred tridesetimi leti (verjetno se še spomnite pompoznosti odprtja) je bila to prva investicija na območju občine, povezana s šolo. Morda bi vprašanje obrnili: koliko (obljubljenih) sponzorskih sredstev smo dobili za to? Povsod ob otvoritvah izvajalec šoli, vrtcu, bolnici ... pokloni ček višje vrednosti, samo v Kostanjevici tega do sedaj še nismo doživeli. Ko bi nam plačali vsaj hraste, ki so končali na žagi tu blizu ali pa bi kaj prispevali iz zneska, ki so ga iztržili na račun prodaje zemlje ob gradnji. In še: koliko in kdo je prispeval za pogostitev udeležencev odprtja igrišča? Vse je bil namreč strošek šole in prispevek naših staršev. Hvala vsem. Tudi tisti, ki šoli očitajo razsipnost ob otvoritvi, mislim, da so se ustrezno podprli, in verjamem, da so uživali. Je pa res, da prireditve v Kostanjevici BREZPLAČNO vodi samo Melita Skušek, vsi drugi pa za to dobijo plačilo (tudi Bernarda Žarn verjetno gasilcem ni vodila obletnice samo za požirek cvička). Ponosna sem na našo odločitev, da mora biti otvoritev takšne prireditve nepozabna za vse, predvsem pa spodbudna popotnica našim otrokom.“

Rajko Kučič

Ne moremo mimo finančnih okvirjev

Rajko Kučič iz Črneče vasi je bil izvoljen v 2. volilni enoti, ki obsega Črešnjevce pri Oštrcu, Črnečo vas, Vrbje in Vrtačo. Poudarja, da je k uspešnem delu občinskega sveta veliko pripomogla koalicija župana, ki zagotavlja potrebno večino ob sprejetju vseh ključnih dokumentov v prid občanov in občine. Tudi zato je občinski svet konstruktiven. „Sprejeli smo namreč vse tiste ključne dokumente in akte, ki so pomembni za razvoj in delovanje občine.“

Ste ob izvolitvi pričakovali več?

„Moja pričakovanja se uresničujejo v skladu s sprejetimi programi in z razpoložljivimi finančnimi sredstvi. V teh dveh letih se je tudi na mojem območju že kar nekaj postorilo, pričakujem pa, da bodo tudi preostali zastavljeni cilji, ki so že bili sprejeti, speljani do konca tega mandata. Res pa je, da tako župan kot občinska uprava in tudi občinski svet ne moremo mimo finančnih okvirjev, ki so zastavljeni tako na ravni občine kot države. Ocenjujem, da smo vedno ravnali v prepričanju, da delamo v dobro občanov in občine.“

Ladko Petretič

Preseči moramo delitev na leve in desne

Ladko Petretič iz Kostanjevice je že drugi mandat svetnik v občinskem svetu, s katerim je zadovoljen, saj je ta konstruktiven in dovolj kritičen ter je uresničil pričakovanja. Prav tako delo župana ocenjuje kot konstruktivno in povezovalno, saj skupaj z občinskim svetom in občinsko upravo skrbi za izvajanje vseh zastavljenih projektov in nalog. „Ugotavljam pa, da v dani situaciji, ki odseva na ravni celotne države, niti ni bilo mogoče kaj več postoriti,“ pravi Ladko Petretič, ki je tudi podžupan občine.

Ste volivcem, preden ste bili izvoljeni, tudi kaj obljubili?

„Volivcem pred izvolitvijo nisem ničesar obljubljal, ugotavljam pa, da sem veliko dobrega postoril v korist občine Kostanjevica na Krki. Prav tako občinski svet, sklepe smo sprejemali najboljši veri in v dobro občanov in občanov občine.“

Ob drugi izvolitvi za občinskega svetnika ste prevzeli tudi vodenje odbora za komunalno infrastrukturo, okolje in prostor, v juliju 2011 pa vas je župan imenoval za podžupana občine Kostanjevica na Krki.
„Da, tako sem poleg nalog na področju

komunalne infrastrukture in gospodarstva prevzel tudi naloge s področja požarne varnosti ter zaščite in reševanja. Prav na področju gasilstva smo dosegli največ, kar nam zavidajo tudi sosednje občine. Obe gasilski društvi smo opremili z novimi tovornimi vozili, preuredili smo gasilski dom v Kostanjevici, uredili celotno infrastrukturo okoli gasilskega doma, za kar je bilo potrebnih veliko ur osebne dela ter pridobivanja sponzorjev in donatorjev, da je bil ta projekt izveden tako, kot smo si ga zastavili. Ob tej priložnosti bi se zato zahvalil obema društvoma, tako PGD Kostanjevica na Krki kakor tudi PGD Prekopa za veliko požrtvovalnost in prispevek, da je do tega sploh prišlo. V veliko veselje in v ponos mi je, da smo izpeljali prav vse zastavljene infrastrukturne projekte v občini, pri čemer sem bil vedno pozoren na enakomeren razvoj občine, kjer so to dovoljevali že zastavljeni projekti ali finančna sredstva. Ugotavljam, da se občina razvija v pravo smer, da imamo v ključnih občinskih dokumentih, kot sta proračun za leti 2013/2014 in načrt razvojnih programov do leta 2016, vključene projekte, ki podpirajo in udeležujejo to razvojno usmeritev občine. Še posebej bi se zahvalil občinskemu svetu, da smo pravočasno in s potrebno večino sprejeli proračun za leti 2013/2014, kar nam bo omogočilo nemoteno delo pri izvajanju zastavljenih projektov.“

Občina se zaenkrat še ni zadolžila.

„Menim, da smo v teh dveh letih novega mandata dosegli največ, kar je bilo mogoče glede na razpoložljiva sredstva občinskega proračuna, ne da bi se ob tem zadolžili za en sam samcat cent.“

Kljub vsemu pa gospodarstvo v občini ni doživelo pravega razvoja in napredka, ne?

„Res je, ugotavljam, da je gospodarstvo v občini Kostanjevica na Krki na zelo nizki točki, za kar bo treba še marsikaj postoriti, predvsem pri razvoju malega gospodarstva, turizma in urejenosti kraja. V tej smeri veliko pričakujem od sprejetja novega občinskega prostorskega načrta, ki nam bo omogočil prostorsko umestitev tako za individualno gradnjo kot za obrt in termalni center, kajti po mojem mnenju brez stacionarnega turizma velikega napredka turizma v Kostanjevici na Krki ni pričakovati.“

Ko ste namesto župana vodili seje občinskega sveta, ste večkrat potrkali na vest

vseh občanov.

„Seveda, za še večjo uspešnost občine predlagam poenotenje vseh občank in občanov, brez vsakršne delitve na leve in desne, širjenja raznih neresnic, podtikanj in laži, kajti samo s skupnimi močmi bomo pripomogli k blaginji občanov in napredku občine.“

Robert Zagorc

Pričakovanja občanov so dostikrat prevelika

Robert Zagorc z Gornje Prekope je bil izvoljen v 3. volilni enoti, ki obsega Dobravo pri Kostanjevici, Doljno in Gornjo Prekopo, Koprivnik, Malence in Sajevece. Zadovoljen je tako s delom župana kot občinskim svetom, čeprav bi se dalo marsikaj tudi izboljšati, poudarja pa, da so pričakovanja občanov dostikrat prevelika, saj se vseh naenkrat ne da rešiti, sploh ne z denarjem, ki je na razpolago.

Med ta pričakovanja gotovo uvrščate tudi obnovo ceste na Prekopi, ne?

„Po veliko letih prelaganja začetka obnove ceste skozi Prekopo se je ta vendarle začela in se bo, kot kaže, tudi končala v letošnjem letu. Vesel sem, da se ta dela opravljajo, čeprav bi lahko šlo malo hitreje, vendar ne smemo pozabiti na finančno stanje naše države, saj denarja primanjkuje na vseh področjih. Obnova ceste je pomembna zaradi večje varnosti, hkrati pa povezuje dve sosednji občini in je tudi vzporednica z avtocesto. Nenazadnje pa bo tudi naš kraj pridobil lepši in bolj urejen videz ter pločnike, ki jih sprehajalci že zelo pridno uporabljajo. Želim si, da bi vse vasi dobile lepši obnovljen videz, tako urejene ceste in, če se da, tudi pločnike, pa urejeno kanalizacijo s čistilno napravo, hkrati pa želim, da bi tudi sami ljudje bolje skrbeli za svoja dvorišča in bi to pripomoglo k enotni urejenosti in lepšemu videzu vasi. Nisem pa pristaš javne razsvetljave do vsake hiše, saj s tem niso le večji stroški, pač pa je

veliko lepše in bolj zdravo, da lahko pogledamo v nebo in vidimo zvezde, ne pa umetno svetlobo, ki uničuje ekosistem, ta je že tako krhek. Sem za napredek, vendar po pameti.“

Ste tudi poveljnik štaba civilne zaščite. Kako ste zadovoljni z urejenostjo te?

„Glede civilne zaščite in gasilstva v občini moram poudariti, da smo v času samostojne občine na tem področju naredili veliko, a kljub temu moramo stremeti k še večji usposobljenosti in opremljenosti operativcev. Nesreča namreč ne počiva, v zadnjih letih pa je bilo veliko več vseh vrst nesreč kot pred tem v desetih letih skupaj. Naši gasilci se redno izobražujejo tako na ravni društev kot na različnih tečajih, ki so organizirani na Igu. Takšno strategijo načrtujemo tudi v prihodnje. V zadnjih treh letih sta obe društvi tudi s pomočjo občine nabavili kar nekaj opreme, obnovili sta tudi avtopark s pripadajočo opremo. V naslednjih letih pa je treba dopolniti še nekaj kosov opreme, ki je v nesrečah nepogrešljiva in s katero olajšamo delo samim gasilcem, hkrati pa ta oprema pripomore k večji varnosti in h kakovostnejšemu reševanju ljudi, živali in imetja.“

Gorazd Šošter

Župan in svetniki smo ogledalo občanov

Gorazd Šošter iz Kostanjevice je zadovoljen s delom občinskega sveta, saj se je v zadnjih dveh letih svet izkazal kot operativen, konstruktiven, hkrati pa tudi kritičen organ odločanja.

„Vloga občinskega sveta kot predstavnika občanov je ravno uskladitev stališč in interesov občanov, s ciljem izboljšanja razmer za bivanje in delovanje prebivalcev v občini. Zunanji opazovalec seje trenutne sestave občinskega sveta sicer lahko včasih dobi celo občutek, da svetniki premalo debatiramo in da seja občinskega sveta ni odsev različnih interesov. Vendar si

lahko ob tem postavimo vprašanje, ali opazovalec dejansko pogoša konstruktivno debato ali pa ga zanimajo bolj šov, zdrahe, čustveni izbruhi svetnikov, ki pri opazovalcu vzbujajo negativna čustva in ki so mnogokrat na meji sovražnega govora. V sedanji sestavi občinskega sveta se od samega začetka trudimo biti v komunikaciji spoštljivi in konstruktivni. Lastna samopromocija svetnika in zloraba občinskega sveta v te namene niso zaželeni in se je svetniki po večini ne poslužujemo. To pa nikakor ne pomeni, da si o vsem vsi delimo mnenje. Na občinskih odborih in komisijah je veliko t. i. konstruktivne debate. Cilj je, da se kopja lomijo tam in da na občinski svet prispjejo že usklajeni predlogi. Razumem pa, da je posledično za občane in medije spremljanje takšnih sej manj zanimivo. Še posebej v današnjih težkih časih, ko smo kot družba in kot posamezniki še bolj dovzetni za različne vrste negativizma, manipulacije, medosebne agresije, je toliko težje ostati zbran, se takšnim energijam upreti ter z dobronamernim, pozitivnim pogledom v prihodnost trezno delovati za skupno dobro.“

Torej je občinski svet konstruktiven?

„Zagotovo. Prepričan sem, da kljub temu da imamo svetniki raznovrstne poglede in mnenja, danes redko kdo lahko trdi, da župan v občinskem svetu nima sogovornika ali da zaradi obstrukcije občinskega sveta projekti stojijo. Mogoče v sami razpravi na občinskem svetu včasih kdo dobi občutek, da je kritike premalo, pa vendar se bi generalno gledano strinjal s stališčem, da je trenutni občinski svet dovolj kritičen. Nenazadnje, v praksi občinski svetniki pomembnejše dejavnosti župana in občinske uprave preverijo tudi na različnih državnih inštitucijah, od Računskega sodišča pa do Protikorupcijske komisije. Kritike in nadzora dela župana ter občinske uprave tako ne manjka.“

So se vaša pričakovanja uresničila?

„Delno. Zagotovo sem zadovoljen z odpravo blokade v sodelovanju župana z občinskim svetom, kar omogoča realizacijo projektov. Na več lokacijah v občini so odprta gradbišča investicij, ki bodo občanom prinesla pozitivne učinke izboljšanja življenjskega prostora. Hkrati se pripravlja projektna dokumentacija za nove investicije, ki se bodo pričele izvajati v bližnji prihodnosti. Župan bo tako skupaj z občani

do konca mandata prerezal še kar nekaj otvoritvenih trakov. Manj sem zadovoljen z mehkim delom delovanja občine. Občani so imeli ob tem, ko so se občinski uslužbenci preselili iz Krškega v Kostanjevico na Krki, velika pričakovanja. Prepričan sem, da imamo na tem področju še rezerve.“

Kako ocenjujete delo župana v tem mandatu?

„V prvi vrsti moram delo župana ocenjevati skozi prizmo podpore, ki mu je bila izrečena na volitvah s strani občanov. Župan, tako kot občinski svetniki, ni namreč nič drugega kot ogledalo občanov, česar si mnogokrat sicer ne želimo priznati. Kostanjevičani imamo samosvojo mentaliteto, ki nam omogoča visoko stopnjo medosebne povezanosti, previdnosti do novosti, ohranjanja tradicije, vse nekako v duhu ‚hiti počasi‘. Iz osnovnošolskih dni se spominjam učiteljice slovenskega jezika, gospe Hvalove, ki je nam je postavila retorično vprašanje, zakaj se Kostanjevica in življenje v njej nista v 750-tih letih veliko spremenila. Visoka volilna podpora aktualnemu županu, ki v očeh občanov predstavlja vrednote konsenza, previdnosti pri odločitvah, nekonfliktnosti in umirjenosti, ni bila tako nobeno presenečenje. Verjamem, da se bi dalo narediti še več, vendar, ali bi to prenesli mi, Kostanjevičani? Zanimivo bo opazovati, s kakšnimi občutki bomo občani čez dve leti odhajali na volitve. Kljub temu da smo danes zelo kritični do županovega dela, enako kot smo sicer bili do njega že po prvem mandatu, bomo v zagati, ko na glasovalnem lističu ne bomo ugledali Pustoslemškovega imena, ki nas je očitno do sedaj odrešilo težkih muk izbire.“

Kateri je tisti sklep, ki ga je sprejel občinski svet, na katerega ste najmanj ponosni, in zakaj?

„Kot občinski svetnik se mnogokrat soočaš tudi z odločanjem o manj priljubljenih, a nujnih temah, kot so višina cen javnih storitev, o zadolževanju, o denarnih kaznih, ki pa so na drugi strani povezane z razvojem občine, izboljšanjem kakovosti življenjskega prostora občanov ipd. Lahko se greš sicer kot svetnik populizem in recimo glasuješ za vzpostavitev določene občinske infrastrukture, po drugi strani pa si proti zagotovitvi sredstev za njeno izgradnjo. Še najbolj varno se je občinskih sej sploh ne udeleževati, vendar v tem žal ni rešitev. Občani so

izvolili svoje predstavnike v občinski svet ravno zato, da se odločajo in v okviru odločitvenega procesa pridejo do ustreznih rešitev. Tudi v družinah moramo po kosilu posedeti za mizo in se dogovarjati, delati kompromise, saj vemo, da zapiranje v sobe in bežanje pred problemi ne obrodi rezultatov. Sprejemanje odločitev v občinskem svetu je tako za svetnike z osebnega vidika mnogokrat zelo zahteven in obremenjujoč proces, saj smo soočeni z mnogimi lastnimi kot zunanji pritiski. S tega pogleda tudi razumem kolege, ki teh bremen preprosto ne prenesejo in se sej ne udeležujejo oz. se pri ključnih odločitvah vzdržijo glasovanja.“

In sklep, ki je lahko občinskemu svetu v ponos in pomeni napredek za občino?

„Ne bi želel posebej izpostavljati enega sklepa, ker bi potem lahko izpadlo, da naj vsi preostali sklepi ne bi pomenili napredka. Mozaik bitke na Krškem polju na zidu naše osnovnošolske telovadnice je sestavljen iz več 100.000 ploščic. Med njimi so pozlačene, pa tudi preproste bele ali sive. Vse skupaj pa tvori celoto, ki je impozantna in unikatna.“

Ste predsednik odbora za finance, ocenjujete, da občinska uprava z denarjem ravna gospodarno? Izstopa namreč nekaj porab, ki so odmevale v javnosti (najem Petra Polesa, pa najem podjetja, ki razvažava in postavlja stole ter stojnice).

„Stroški, ki jih omenjate in ki so med občani odmevali v preteklem letu kot primeri neracionalne in nepotrebne proračunske porabe, so vezani na organizacijo različnih občinskih proslav in prireditiv. Odziv občanov razumem. Dejstvo je, da v naši občini tradicionalno namenjamo več proračunskih sredstev za prireditve in proslave kot z nami primerljive občine. Častni občan Lado Smrekar je na našem območju postavil zelo visoka merila izvedbe najrazličnejših družabnih dogodkov, od otvoritev, proslav, do kulturnih prireditiv ipd., kjer je izjemnega pomena, da so avtorji in izvajalci teh dogodkov v veliki večini domačini, od oblikovalcev, tiskarjev, kulturnih izvajalcev, do ozvočevalcev. Torej gre za naše občane, zato tudi sredstva iz proračuna ostanejo na neki način v občini. Mnoge občine v naši soseščini nimajo takšnega potenciala občanov niti volje oz. celo potrebe po ustvarjanju kakovostnega programa. Skozi to prizmo deloma ocenjujem te

stroške tudi kot predsednik odbora za finance in občinsko premoženje. Kljub temu da bodo sredstva za proslave in prireditve v proračunu za leti 2013 in 2014 zmanjšana kar za četrtno, kar je posledica nižjih prihodkov občine, verjamem, da bomo tudi v prihodnje v občini Kostanjevica na Krki priča kakovostnim, a hkrati tudi racionalno osmišljenim prireditvam.“

Franc Štokar

Pogrešam več sodelovanja in enotnosti

Franc Štokar iz Orehovca je bil izvoljen v 6. volilni enoti, ki obsega naselji Grič in Orehovec, in si želi v občini tudi v prihodnosti veliko strpnosti in sodelovanja.

Ste zadovoljni z občinskim svetom?

„Delo v občinskem svetu v občini Kostanjevica na Krki poteka normalno, lahko rečem, da celo bolje kot v nekaterih sosednjih občinah. Vse probleme skušamo že predhodno uskladiti. Kadar ti niso usklajeni, jih uskladimo na samih sejah. Sklepi na samih sejah so sprejeti z večino glasov, seveda pa pride včasih tudi do različnih mnenj, ta so pa v manjšini prisotnih na svetu. Največ kritike izpostavimo pri točki pobude in vprašanja, kar je tudi pričakovano, saj večina problemov prihaja od občanov, svetniki jih posredujemo na samih sejah ali pa tudi posredujemo na občinsko upravo.“

Se načrti, ki ste si jih zadali pred izvolitvijo, na območju, ki ga zastopate, uresničujete?

„Programi, ki so bili zastavljeni v naši volilni enoti, se izpolnjujejo. Upam, da bodo do konca mandata vse obljube uresničene, seveda pa je še veliko potreb, posebej na infrastrukturi in vzdrževanju cest. Tudi nasploh sem zadovoljen z uresničevanjem projektov v občini, posebno z velikimi projekti, v vse pa so veliko truda vložili tako

občinska uprava kot župan občine. Posebej pa smo lahko ponosni na lanskoletno pridobitev novega igrišča tako za potrebe osnovne šole kakor tudi za vse tiste, ki se ukvarjajo s športom. Gotovo bi lahko naredili še več, posebej pa pogrešam več skupnega sodelovanja, enotnosti, homogenosti, kar je za tako majhno občino zelo pomembno. Sicer pa so volivci tisti, ki presojajo o delu občinske uprave, župana in o delu občinskega sveta.“

Aleš Kegljevič

Sem proti pranju umazanega perila v javnosti

Aleš Kegljevič z Dolnje Prekope je z delom občinskega sveta v večji meri zadovoljen, ker se o pomembnih zadevah s kolegi svetniki že predhodno pogovorijo na sestankih koalicije, tako da na samih sejah ne izgubljajo časa s pojasnjevanjem nepomembnih stvari in delo občinske uprave lahko nemoteno teče.

Kako ocenjujete trenutni občinski svet?

„Trenutna sestava občinskega sveta je zanimiva, ker imamo med svetniki strokovnjake z različnih področij, tako iz gospodarstva kot javne uprave, prav tako pa je večina svetnikov dejavnih v različnih društvih oziroma na različnih področjih, torej dovolj dobro poznamo dogajanja v občini. Včasih lahko javnost na seji dobi občutek, da je občinski svet na svojih sejah premalo kritičen in deluje kot nekakšen, 'glasovalni stroj', kar je posledica predhodnih dogovarjanj in usklajevanj znotraj koalicije, tako da so pomembna vprašanja predhodno že usklajena. Prav zaradi predhodnih usklajevanj je občinski svet po mojem mnenju bolj konstruktiven, kar potrjuje tudi dejstvo, da se v zadnjem času v Kostanjevici na Krki izvaja več pomembnih projektov. Delo občinske uprave pa poteka nemoteno.“

Ste imeli ob nastopu mandata kakšna pričakovanja?

„Zavedal sem se, da je Kostanjevica na Krki majhna občina, ki razpolaga z majhnim proračunom in zato so tudi večji projekti vezani na načrte in usklajevanja. Hkrati mi je bilo ob nastopu mandata jasno, da občani pričakujejo rešitev zapletov glede vračanj sredstev, ki so bila pred leti vložena v javno telekomunikacijsko omrežje, kjer je prišlo zaradi različnih interesov posameznikov do zastoja. To smo rešili in menim, da v korist naših občank in občanov. Prav tako je občinski svet podprl predlog dolgoročnega opremljanja obeh gasilskih društev, ki delujeta v naši občini. Glede na splošno finančno stanje v državi je uspeh tudi to, da se na Prekopi nadaljujejo dela na področju komunalne infrastrukture.“

Kako ocenjujete delo župana v tem mandatu, kar ste v občinskem svetu?

„Po mojem mnenju se župan trudi v okviru svojih pristojnosti in finančnih zmoglosti občine zagotoviti čim boljše razmere za življenje vseh občank in občanov. Včasih imam občutek, da se projekti oziroma predvsem posamezne manjše zadeve znotraj občinske uprave rešujejo površno in premalo premišljeno, kar ima za posledico, da je treba določena dela ponovno opraviti, s tem pa le za las lovimo roke in si hkrati po nepotrebem delamo dodatne stroške.“

Kateri je tisti sklep, ki ga je sprejel občinski svet, na katerega ste najmanj ponosni, in zakaj?

„Največ polemike se je pojavljalo okoli vračanj sredstev od vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje, kjer se je zadeva po mojem mnenju po nepotrebem vlekla predolgo in povzročila preveč slabe volje med občankami in občani. Večji del krivde za to nosi sam župan skupaj s posameznimi člani stare komisije iz prejšnjega občinskega sveta.“

Zunanji opazovalec seje lahko hitro dobi občutek, da svetniki premalo debatirate, da večinoma zgolj sprejemate sklepe, da torej manjka konstruktivne debate in da seja občinskega sveta ni odsev različnih pogledov in interesov. Kako ocenjujete svojo trditve?

„Vaš pogled je odsev vzdušja na samih sejah občinskega sveta, vendar sem že poudaril, da se o vseh pomembnih zadevah že v začetni fazi sestaja koalicija, kjer potekajo debate med svetniki, člani koalicije. Prav na teh posvetih se

krešejo mnenja, usklajujejo predlogi in podajajo pobude, tako da so gradiva, ki prihajajo na obravnavo na občinski svet, znotraj koalicije praviloma že usklajena in zato na samih sejah ne odpiramo nepotrebnih debat, ki bi po mojem mnenju v javnosti metale slabo luč na delovanje občine in samega občinskega sveta. Takšna oblika dela od svetnikov članov koalicije zahteva več časa, hkrati pa prav gotovo prispeva k lažjemu delovanju občine oziroma celotne občinske uprave. Sam nisem pristaš pranja umazanega perila pred javnostjo, še posebej ne, kadar stojijo za tem interesi posameznikov ali skupin, ki poizkušajo z manipuliranjem javnosti doseči svoje cilje.“

Andrej Rajar

Pričakoval sem, da bo občinski svet enoten

Andrej Rajar z Velikih Vodenic je eden najbolj kritičnih svetnikov občinskega sveta, ki delovanje občinskega sveta ocenjuje s povprečno oceno in jo strne v en stavek: „Vse, kar predlagata župan in občinska uprava, koalicija izglasuje kot po tekočem traku, seje so monotone in kratke, razprav praktično ni, amandmaji in predlogi preostalih se ne upoštevajo.“

Tudi vam je bilo v začetku ponujeno, da se pridružite koaliciji, mar ne?

„V koalicijo sem bil povabljen, a se po tehtnem premisleku zanj nisem odločil. V uvodnih sestankih me je nekako opozorilo dejstvo, da bo začetna evforija o brezpogojno zagotovljeni večini počasi zbledela in padla na realna tla, sploh pri tako pomembni temi, kot je bil nerešeni, še iz prejšnjega mandata preneseni problem vračila vlaganj v JTO. Prav tako se me ni uslišalo pri predlogu, da se v odbore ne imenujejo zunanji člani, ki z občino Kostanjevica na Krki kakor koli poslušajo, saj bi bilo to v konfliktu interesov. Koalijsko pogodbo bi moral podpisati na hitro,

ne da bi jo pred tem natančno prebral ali da bi imel moč vplivati na vsebino, v kateri me je zmotilo tudi, da bi oblikovali le eno volilno enoto, kar bi pomenilo, da bi lahko v naslednjih volitvah obrobne vasi izgubile svojega predstavnika.“

Z delom občinskega sveta torej niste ravno zadovoljni.

„V občinskem svetu odloča večina, torej 7 koalicijskih svetnikov, ne oziraje se na predloge opozicijskih svetnikov ali celo na dopise, opozorila, vprašanja in na predloge občank in občanov. Edina svetla točka je bila na začetku mandata, ko sem predlagal, da se svetniki odpovemo sejnini in jo namenimo za poplavljenec, kar so podprli tudi koalicijski svetniki. Da je različno razmišljanje in videnje nekaterih pomembnih stvari med člani koalicije in menoj, je pokazalo že prvo resno glasovanje o vključitvi telefonskega denarja v proračun za leto 2011. Bil sem tudi proti temu, da se kupi glasovalna naprava v višini 4.050 evrov, da se denar raje nameni za izgradnjo in obnovo lokalnih cest. Najprej bi morali namreč razmišljati o ureditvi občinske sejne sobe, ne pa da se potikamo po zasebnih prostorih. Po moji oceni je bila šola primernejša za seje občinskega sveta. Mojih predlogov svetniki koalicije niso podprli, danes je glasovalna naprava očitno kupljena, davkoplačevalski denar porabljen, z njo pa člani občinskega sveta nismo niti enkrat samkrat glasovali.“

So se vaša pričakovanja uresničila?

„Pričakovanja se niso v celoti uresničila. Vedno sem menil, da je lahko v tako majhni občini, kot je Kostanjevica na Krki, celotni občinski svet enoten, predlogi vsakega posameznika pa za razpravo dobrodošli, sploh če so tehtni in zakoniti, ne glede na to, kdo jih predlaga. Žal je arogantna politična moč vse to prezrla. V tem cilju sem se tudi trudil, dal sem nešteto pobud in predlogov, a na njih dobil zelo malo odgovorov. V letu 2012 je bil z zakasnitvijo upoštevan moj predlog, naj občina izbira izvajalce del transparentno. V začetku mandata sem ponudil tudi sodelovanje in pomoč pri črpanju evropskih sredstev, a pravega interesa žal ni bilo. Tudi v začetku je bilo vse bolj očitno, da bo občina proračun z močjo in glasovi koalicije dopolnjevala z vključitvijo in porabo denarja, ki ga je prejela v skupni višini cca 1,1 milijona evrov iz naslova vlaganj v JTO, ne da

bi ga pred tem razdelila med upravičence (lahko tudi občini za dokazana vlaganja, a le v sorazmerju) v skladu z zakonom v sorazmerju v celoti, kot to določa zakon. Vse to pa seže žal še v prejšnji mandat občinskega sveta. Telefonski denar je bil namenski, na kar sem vseskozi opozarjal, vendar odziva ne pri županu, ne pri občinski upravi, ne pri predsedniku komisije, niti pri članih koalicije ni bilo. Skupaj s svetnico Jožico Lešnjak sva pridobila izvedeniško mnenje sodno zapriseženega cenilca za 23 upravičencev z Gorjupove (in ga tudi sama plačala). Dokazano je bilo, da bi morali dobiti 596,45 evra, in ne -109,25 evra (ali 0,00 evra), kot je bilo razvidno iz poravnave v letu 2011, oziroma v maju 2012 povprečno 279 evrov. Dokumenti z ministrstva so kazali na nepravilnosti in pritrjujejo pravilnosti naših navedb. Občina je v maju 2012 delno sledila napotkom ministrstva in poslala na naslove upravičencev nove poravnave ali anekse in tako dodatno razdelila 140.000 evrov, enim pa je žal poslala samo obvestila, da so dobili celo preveč. Torej trud ni bil zaman, a zadeva še zdaleč ni končana, končno besedo bo izrekel prekrškovni organ ministrstva.“

Tudi na območju, ki ga zastopate, so zaživi nekateri projekti.

„Vesel sem, da se je v tem mandatu asfaltirala cesta v Zaboršt in na Ržiščih. Lani smo v volilni enoti, iz katere prihajam, končno namestili tri ekološke otoke, potrebna bosta še ureditev okolice in asfaltiranje, končno se je uredil obcestni asfaltni jarek ob glavni prometni cesti za smer Velike Vodenice, saj je ob vsakem deževju bankino praktično odneslo. Občinski upravi sem predlagal, da se javi na razpis za razvoj obmejnih območij s Hrvaško v februarju letos. Razpis predvideva sofinanciranje izgradnje ali rekonstrukcije lokalnih cest in javnih poti. Glavna cesta Kostanjevica na Krki-Ržišče je v slabem stanju, potrebna je obnova z asfaltno preplastitvijo. Ni pa še rešen problem ceste Kroglink-Velike Vodenice, a za trajno rešitev bo potreben dogovor. Veliko bi se lahko še naredilo, vendar pogrešam sogovornika na strani občine, predvsem odgovornih na občinski upravi. Sem pa vesel, da so svetniki podprli moj predlog in smo se skupaj odpovedali sejnini v korist poplavljenecem. Veseli me tudi, da sem bil na odboru za finance pobudnik, da se sejnine znižajo za tretjino, saj so bile prevelike, razočaran pa sem, da se ni

upoštevala moja pobuda, naj se odpiše obveznost za nadomestilo sklada stavbnih zemljišč za leto 2011 za tiste, ki so utrpeli škodo zaradi poplav v letu 2010.“

Kako ocenjujete delo župana v tem mandatu?

„Župan je neprofesionalen, temu primerno je tudi opravljeno delo v občini, zato je še večja odgovornost na občinski upravi. V prejšnjem mandatu je bilo večkrat slišano, da je bil velik problem sodelovanje župana in občinskega sveta, ker ni imel večine, a menim, da je problem veliko večji z vnaprej zagotovljeno večino, ker se vsebine in širine ne dotakne nihče, enostavno ni treba razmišljati, važen je glas ZA, zanašanje na zagotovljeno večino pa te kaj hitro lahko zavede. Smatram, da se koalicijski svetniki v nekaterih pomembnih primerih, kot je telefonija, niso zavedali svojega položaja, morda je to rezultat podpisane koalicijske pogodbe in zaveza ne oziraje se na slišane diskusije in negodovanje velike večine občank in občanov oziroma vlagateljev v javno telekomunikacijsko omrežje. Prav odlok o vračanju vlaganj v JTO in delitev telefonskega denarja na obroke upravičencem je tisti, ki je po moji oceni najbolj problematičen. Če poslušas posameznega upravičenca, razume delitev denarja s strani občine na obroke kot preizkušanje v slogu: ‚Najprej jim bomo namenili nekaj, če ne bodo zadovoljni, pa malo več.‘ A zakon je jasen, zagotoviti je treba sorazmerje v celoti. Pa še tale primerjava: na Oštrcu in v Črneči vasi so bile poravnave 16 evrov, v sosednjih vaseh Vrbje in Vrtača pa po odloku občine Krško več kot 1.000 evrov, čeprav so vlagali v enakem časovnem obdobju.“

Na občinskem svetu ste bili, ker se niste udeleževali odborov in komisij, razrešeni članstva.

„To so storili brez tehtnega razloga, ne da bi upoštevali 115. člen poslovnika. To kaže na ogromno pravno neznanje in arogantno moč koalicije. A po pol leta sem vsem s pomočjo dopisov varuha človekovih pravic ter ministrstva za pravosodje in javno upravo dokazal, da je bil postopek izpeljan nezakonito in stvari so se morale vrniti v prvotno stanje, od direktorice občinske uprave pa sem dobil napisano iskreno opravičilo v množini. Še danes ne vem, kdo se mi v resnici opravičuje. Tudi na eni izmed komisij je član koalicije jasno menil, da je razrešitev posledica moje

prevelike dejavnosti pri vračilu vlaganj v JTO in zagovarjanje zakona. Vrnitev zadeve v prvotno stanje je velika zmag za demokracijo v občini Kostanjeviča na Krki in tudi sicer.“

Se sedaj sej udeležujete?

„Vrnil sem se nazaj na seje komisij in odborov, kot predsednik odbora za gospodarstvo pa predhodno z občinsko upravo in s člani pred sklicem, kot sem želel že na samem začetku, uskladi-mo termin in vsebino sestanka. Tudi razprave se končno pišejo v zapisnik, medtem ko je nekaj časa veljala praksa, da so pomembni samo sklepi.“

Jožica Lešnjak

Svetniki smo le glasovalni stroj

Jožica Lešnjak z Dolšč, ki je bila izvoljena v 1. volilni enoti, ki obsega naselja Avguštine, Dolšce in Oštrc, je precej kritična do dela občinskega sveta: „Seje potekajo monotono, svetniki na sejah smo samo glasovalni stroj. Včasih se pri glasovanju zatakne, zato je župan v letu 2011 kupil drago glasovalno napravo, ki pa je občinski svet ne uporablja in je še nisem videla. Glede samega glasovanja pa je tako: če glasuješ proti ali se ne prijaviš na glasovanje, te občinska uprava jemlje za nasprotnika, prav tako tudi v primeru, če kaj preveč sprašuješ. Menim pa, da kot občinska svetnica svojo dolžnost do občine opravljam vestno in odgovorno, posebno pa se trudim za dobrobit občanov, ki so me izvolili.“

Pogosto tudi na občinsko upravo oziroma občino naslavljate dopise.

„Da, a nanje nisem dobivala odgovorov. Prav zato sem se odločila in pisala informacijski pooblaščenki, ki je sprožila postopek, po katerem mi je direktorica občinske uprave končno začela odgovarjati. Informacijska pooblaščenka me je tudi seznanila, da se lahko za takšne kršitve obrnem na inšpektorat za javno upravo, ki izvaja nadzor

nad zakonom o splošnem upravnem postopku.“

Veliko ste se zavzemali tudi pri vlaganju denarja v JTO in ugotavljali nepravilnosti.

„Seveda, nepravilnosti pa je bilo veliko, nanje sem opozarjala skupaj s svetnikom Andrejem Rajarjem. Tako so zavezanci od občine 29. maja lani prejeli nove poravnave ali anekse k poravnavam, v pouku o pravnem sredstvu pa je bilo zapisano, da, v kolikor se končni upravičenec s predloženim aneksom k poravnavi ali s poravnavo o vračilu vlaganj v JTO ne strinja, lahko svoje pravice uveljavlja na stvarno in krajevno pristojnem sodišču. To ni v skladu z zakonom o splošnem upravnem postopku, kajti kadar govorimo o upravnem aktu, govorimo o odločbi, ki pomeni tudi pravno varstvo stranke, in sicer tako, da pritožbe zoper odločbo na prvi stopnji rešuje župan, ne pa sodišče. Tovrstne kršitve v postopkih vračanja v JTO bo za našo občino obravnaval tudi inšpektorat za javno upravo, ki vodi nadzor nad nezakonitim izvrševanjem postopka. Upravičenci, ki so tudi podpisali poravnavo, bodo lahko uveljavljali pravico, da so bili v postopku zavedeni. Vsi upravičenci, ki so dali tudi na podpisane poravnave ugovore, so prejeli od občine odgovor na ugovor, in sicer, da naj podpisane poravnave vrnejo čim prej, najkasneje v 5 dneh, v nasprotnem primeru naj bi se štel, da se s priloženo poravnavo strinjajo in se znesku vračila odpovedujejo. Zanimivo pa je tudi to, da je občina tudi tistim upravičencem, ki sploh niso vložili ugovora, namenila razliko vračila. Da se razumemo – sredstva so dobili upravičeno, gre le za napačno speljane postopke na občini. To dokazuje tudi dopis ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, ki je sprožilo prekrškovni postopek v zadevi vračila vlaganj, in sicer v smislu, da bi morala odgovorna oseba lokalne skupnosti speljati vse dejavnosti v okviru zakonskih predpisov za pravično delitev namenskih sredstev.“

Kako torej, da se je ta zadeva tako zapletla?

„K temu je poleg nezakonite politike pripomogla tudi županova koalicija. Zavedati se je treba, da je denar, prejet iz naslova vlaganj v JTO, namenski in ne proračunski, kot ga je obravnavala naša občina, ko je denar vključevala v proračun. Ministrstvo je tudi navedlo,

da so vprašljivi sorazmerni deleži, saj občina ne uspe verodostojno dokazati svojih vlaganj, saj je v našem primeru delež občine neobičajno (pre)visok, kar 76 odstotkov. Če bo prekrškovni organ ugotovil, da si je občina pridobila oziroma protipravno zadržala premoženjsko korist v zvezi z vlaganjem telefonskega denarja, je mogoče, da bo župan moral ta denar vrniti državi. Dobro nama je znana ignoranca občinske uprave, zato naj še enkrat poudarim, da za to ne bova kriva jaz in svetnik Rajar, ki sva nečednosti odkrila, ampak župan oziroma uprava, ki sta si hotela protizakonito zagotoviti denar za polnjenje občinskega proračuna. Župan bi moral takoj, ko je občina prejela sredstva za telefonijo, pravično ugotoviti sorazmerni delež med vlagatelji in občino, sklicati občni zbor za vse upravičence, jih s tem seznaniti in predstaviti strategijo. Z Andrejem Rajarjem sva že od samega začetka želela sodelovati, pa naju je župan zavrnil. Tudi s predsednikom komisije za telefonijo in predsednikom nadzornega odbora smo se kar nekajkrat pogovarjali o pravični razdelitvi telefonskega

denarja, a se ni nič premaknilo. Tako sva oba prišla do sklepa, da se nima smisla pogajati, ker ima občinska politika drugačne apetite. Najina želja je le, da resnica pride na dan.“

Kritični ste bili tudi do delitvene bilance med občino Kostanjevica na Krki in občino Krško.

„Naša občina je bila pri tem prikrajšana, v dogovoru o ureditvi spornih razmerij med občinama pa piše, da sta stranki sporazumni in da so vsa vprašanja, ki so urejena s tem dogovorom, dokončno sporazumno urejena in jih ne bosta več odpirali kot neurejena. Če torej kasneje ugotovimo, da je bilo kaj izpuščenega, tega ne moremo več popraviti. Še v občini Krško je država namenila denar za sanacijo plazu v Črneči vasi, a je občina Krško ta sredstva namenila za elementarno nesrečo v Posavju. Na podlagi sanacije plazu za Črnečo vas je občina Krško za delitveno bilanco nakazala 14.000 evrov, in to za asfaltiranje ceste Črneča vas–Vrbje–Vrtača, a plaz je danes še večji in ga bo treba nujno sanirati. Pa ni izpadla samo sanacija plazu, je še kaj drugega.

Župan je tudi v prvem mandatu imel komisijo za delitveno bilanco, ki se je pogajala z občino Krško, kot je meni znano, za okoli milijon evrov. Zato sem prepričana, da je v tem mandatu naša občina malo iztržila. Tudi odlok o vračilu vlaganju v JTO ni sprejet v skladu s priporočili ministrstva in v skladu z zakonom. Prav tako nezakonito je bil sprejet odlok o proračunu za leto 2011, saj smo ga potrjevali ‚na horuk‘, po hitrem postopku, kar je po poslovniku občinskega sveta za sprejemanje proračuna protizakonito. To sta potrdila tudi ministrstvo za finance in nadzorni odbor občine. Pri sprejemanju sklepov občinskega sveta se mora župan zavedati, da je on tisti, ki skrbi za zakonitost dela občinskega sveta, zato je dolžan svet sproti opozarjati na posledice nezakonitih odločitev.“

Je pa svetnica Jožica Lešnjak ponosna na športno-rekreacijski center pri Osnovni šoli Jožeta Gorjupa, saj kljub majhnosti občine pomeni veliko in sanje, ki so se uresničile po desetletjih.

| TANJA JAKŠE GAZVODA

SPOŠTOVANE OBČANKE IN OBČANI!

Pred nami so novo proračunsko leto, nove naloge in novi izzivi. Naj vas nikar ne zajame malodušje zaradi trenutnih razmer v državi, saj smo, stvarno gledano, v teh šestih letih samostojnosti marsikaj postorili in dosegli. Res pa je, da nikoli ne bomo všečni vsem. Je že tako, da se naše delo ocenjuje predvsem in samo po tem, kako hitro uspemo nekomu rešiti njegovo vlogo, izpolniti njegova hotenja in pričakovanja. Če tega iz kakršnegakoli vzroka ni, so temu primerni tudi odzivi. Kljub temu razumemo vašo občasno razburjenost, jezo, negodovanje in razočaranost. Časi so težki in trenutna situacija negotova. Zato je na razmere nemalo-krat težko gledati z razumne strani, ko pa je vsaka malenkost lahko hitro kaplja čez rob. Pa vendar ne gre stvari kar prosploševati. Tako kot se v vsaki pšenici najde plevel, je tudi med plevelom moč najti pšenično zrno, torej nekaj dobrega.

Mi smo tu, čeprav številčno majhni, predvsem in samo zaradi vas, spoštovane občanke in občani, da s

skupnimi močmi, v zakonskih okvirih, dosežemo več za blagostanje naše občine. Vendar pa se nič ne more zgoditi čez noč. Omejitev so vsepovsod, tudi finančne. Vsak izmed vas je namreč načrtovalec in izvajalec lastnega proračuna, zato dobro veste, kako nam omejenost sredstev nemalokrat prepreči načrtovane investicije, kaj šele uresničitev želja.

Ampak kjer je volja, tam je pot. In kjer je pot, je na koncu tudi cilj. Trudili se bomo, da jih čim več uresničimo in upravičimo vašo pričakovanja.

| JUDITA LAJKOVIČ, UNIV. DIPL. PRAV., DIREKTORICA OBČINSKE UPRAVE

| FOTO: MATEJ JORDAN

PRORAČUN OBČINE KOSTANJEVICA NA KRKI ZA LETO 2013

Občinski svet Občine Kostanjevica na Krki je sprejel proračun za leti 2013 in 2014 na 17. redni seji, ki je bila 20. decembra 2012. Proračun za leto 2013 predvideva 3.290.081 EUR prihodkov in 3.338.714 EUR odhodkov, razlika se pokriva iz sredstev preteklega leta. Proračun občine je naravnano razvojno, saj znaša delež investicijskih odhodkov v celotnem proračunu kar 50 %. Preostala sredstva so namenjena za izvajanje obveznih nalog občine s področja zdravstva, sociale, predšolske in šolske vzgoje.

Glede na to, da je država posegla v dohodnino, ki je glavni vir občinskega proračuna, je le-ta nižja v proračunu leta 2013 glede na leto 2012 za približno 35.000 EUR. Tudi v delovnem gradivu proračuna za leto 2013 je bilo po vključitvi želja in potreb s strani proračunskih uporabnikov za približno 460.000 EUR primanjkljaja. Zato je bilo v proračunu treba znižati tekoče odhodke, kar je imelo za posledico znižanje sejin, dotacij društvom, stroškov občinskega glasila in občinskih prireditev.

Pomembnejše investicije, vključene v proračun leta 2013, so naslednje.

Investicija v dograditev in obnovo obstoječega vrtca

Načrtovana vrednost projekta v letih 2013 in 2014 znaša 1.205.678 EUR, od tega se iz državnega proračuna v obeh letih pričakuje 284.000 EUR, iz strukturnih skladov 674.000 EUR, občina pa bo morala zagotoviti 247.800 EUR lastnih sredstev. Projekt ima pridobljeno gradbeno dovoljenje, investicija pa je trenutno v fazi izvedbe javnega naročila in izbora izvajalca gradbenih del ter pričakanju sklepa ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo o sofinanciranju predmetne investicije.

Rekonstrukcija ceste skozi naselje Prekopa

Gre za nadaljevanje II. faze obnove približno 550 metrov vozišča. V začetku januarja je izvajalec del, CGP Novo mesto, začel gradnjo podpornih

zidov in fekalne kanalizacije, izdano je bilo dovoljenje za zaporo javne poti v dolžini 30 m. Projekt financira in vodi Direkcija RS za ceste, občina pa ima v proračunu leta 2013 načrtovanih 308.500 EUR za gradbena dela in investicijski nadzor. Skupna vrednost II. faze znaša 890.692,85 EUR, od tega znaša delež sredstev DRSC 526.761,30 EUR, delež občinskih sredstev pa 363.931,55 EUR.

Obnova vodovodov

Projekt naj bi se izvajal v obdobju od 2013 do 2015. V prvi fazi je predvidena izgradnja odseka Kostanjevica na Krki-Karlče-Slivje – povezava vodovodnih sistemov z občino Krško. Vrednost projekta znaša 1.013.200 EUR, od tega v obdobju 2013-2015 90.000 EUR sredstev iz državnega proračuna, 477.310 EUR evropskih sredstev in 446.125 EUR lastnih sredstev. V prihodnjih letih je načrtovana tudi rekonstrukcija vodovoda Kostanjevica-Malence, rekonstrukcija vodovoda obvoznica-Dobe-Dobrava (navezava na eni strani na nov vodovod na obvoznici in na drugi strani na predviden nov vodovod v sklopu projekta rekonstrukcije regionalne ceste skozi Prekopo), rekonstrukcija vodovoda Grajska cesta (zamenjava azbestnih cevi) in novogradnja vodovoda Gorjanska cesta-Bajin vrh. Če bo občini uspelo pridobiti sredstva iz vodnega sklada pri ministrstvu za kmetijstvo in okolje, bo v letih 2013 in 2014 izvedena tudi izgradnja raziskovalno-kaptažne vrtine OR-5 Orehovec. Občina ima za navedene vodovodne odseke pridobljena gradbena dovoljenja, za vrtino Orehovec pa dovoljenje za raziskavo podzemnih voda.

Izgradnja avtobusnega postajališča in obračališča

Novo avtobusno postajališče je predvideno na lokaciji med zdravstvenim domom in Tercijalskim mostom, vendar se v letu 2013 načrtuje zemljiškoknjižna ureditev zemljišča in pridobitev projektne dokumentacije, v letu 2014 pa pričetek gradnje. V sklopu ureditve avtobusnega postajališča se bo reše-

vala tudi ureditev javne razsvetljave pri Tercijalskem mostu, ki je bila sicer načrtovana že v preteklem letu.

Sprejetje občinskega prostorskega načrta

Sprejetje OPN se načrtuje v letu 2013. V obdobju od leta 2008 do 2012 je bilo za izdelavo osnutka občinskega prostorskega načrta, strokovnih podlag, predhodnih analiz ter za hidrološko študijo realiziranih že čez 220.000 EUR stroškov.

V proračunu leta 2013 gre za finančno obsežne investicije, ki bi jih bilo škoda zamuditi, saj je treba počrpati evropska sredstva, vezana na projekt novega vrtca in obnovo vodovodov. Seveda pa je treba projekte in s tem povezane odhodke sproti prilagajati prihodkom, kajti če ti niso realizirani, tudi stroški ne morejo biti plačani. Zato bo občinska uprava tudi v letu 2013 nadaljevala prodajo zemljišča v obrtni coni.

Poleg velikih projektov bo občina izvajala tudi tekoče in investicijsko vzdrževanje gozdnih in javnih poti ter lokalnih cest (načrtovanih skupno 144.000 EUR), kot družbenica podjetja Cerod bo vlagala v infrastrukturo izgradnje Cerod II, urejala ekološke otoke, občanom subvencionirala izgradnjo malih čistilnih naprav (do 1.500 EUR na čistilno napravo), urejala odvodne kanale, skrbela za vzdrževanje zelenic in preostalih javnih površin, za izobešanje zastav ter preostale dejavnosti, ki so načrtovane v proračunu leta 2013.

Ob koncu pa je vredno poudariti, da je Občina Kostanjevica na Krki ena izmed tistih maloštevilnih občin v Sloveniji, ki dolgoročno še niso zadolžene.

Podrobnosti o proračunu leta 2013 pa si lahko ogledate na spletni strani Občine Kostanjevica na Krki, v rubriki Pravilniki in predpisi.

| KARLA GAŠPAR,
VIŠJA SVETOVALKA ZA JAVNE FINANCE,
PRORAČUN IN GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

Suša 2012 – poročilo občinske uprave

Člani občinske komisije za ocenjevanje škode so avgusta 2012 opravili ogled prizadetih kmetijskih površin zaradi dolgotrajne suše. Prizadete so bile večinoma vse kmetijske kulture, poljščine in zelenjadnice, pa tudi travinje in trajni nasadi. Zaradi zmanjšanega pridelka krme (silažna koruza, travinje) so posledice lanskoletne suše prizadele tudi živinorejce.

Občinska uprava Občine Kostanjevica na Krki je oktobra 2012 zbirala vloge oškodovancev, prejetih vlog je bilo 74. Na podlagi zbranih podatkov jih je evidentirala v aplikaciji za vnos škode. Podatki ocenjene škode po kulturah so zbrani v spodnji tabeli. Vse zbrane vloge so bile 8. januarja 2013 predane Upravi za zaščito in reševanje, ta pa jih je predala v nadaljnje reševanje

ministrstvu za kmetijstvo in okolje. Finančni podatki o škodi po posameznem oškodovancu se hranijo v arhivu Občine Kostanjevica na Krki. Informacije lahko dobite pri Karli Gašpar osebno ali na telefonski številki 08-20-50-618.

| KARLA GAŠPAR,
VIŠJA SVETOVALKA ZA JAVNE FINANCE,
PRORAČUN IN GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

KULTURA	POŠKODOVANA POVRŠINA (HA)	SKUPNA OCENJENA ŠKODA (EUR)	STOPNJA POŠKODOVANOSTI (%)
Buče – suho seme	1,99	1.264,65	35
Čebula	0,18	349,53	35
Deteljno-travna mešanica	14,99	3.219,67	40
Detelja	2,85	630,11	40
Fižol, stročji	0,18	494,47	35
Jabolka I. kakovosti	37,55	256.214,82	35
Koruza v zrnju	38,76	11.148,80	44
Koruzna silaža	7,45	2.732,62	45
Paprika	2,68	32.166,85	35
Paradižnik	0,01	156,03	35
Peteršilj	0,05	211,50	35
Solata	2,25	15.462,01	35
Trajni travniki – dvokosni	31,92	4.748,86	35
Trajni travniki – tri- in večkosni	207,31	38.362,73	35
Travno-deteljna mešanica	17,60	3.780,25	40
Zelje – belo, pozno	3,36	14.237,28	35
SKUPAJ:	369,13	385.180,18	

Cene storitev gospodarskih javnih služb individualne rabe

Občani imamo ob prehodu iz leta 2012 v 2013 priložnost poslušati iz medijev informacije o predvidenih drastičnih podražitvah (od nekaj deset do 300 %) storitev gospodarskih javnih služb individualne rabe, ki so v pristojnosti občin. Govorimo o storitvah s področja:

- oskrbe s pitno vodo,
- odvajanja in čiščenja odpadnih in padavinskih voda,
- zbiranja in prevoza komunalnih odpadkov ter
- urejanja in vzdrževanja pokopališč ter pogrebno-pokopališke storitve.

Navedene podražitve bodo posledica dejstva, da so bile cene teh storitev od leta 2009 naprej zamrznjene.

Kaj je bilo v tem obdobju sklenjeno na ravni naše občine?

S sklepom občinskega sveta, na podlagi letnega programa gospodarskih javnih služb, je bil za leto 2009 predviden dvig cen na področju oskrbe s pitno vodo za 10 % in čiščenja odpadnih komunalnih in padavinskih voda za 10 %. Leta 2011 je občinski svet na podlagi programa

gospodarskih javnih služb predvidene podražitve iz leta 2009 ukinitil, je pa odobril dvig cen storitev za dejavnost ravnanja z odpadki v višini 15 %.

Občinski svet je v letu 2011 sprejel tudi Sklep o potrditvi tarifnih sistemov, s katerim je bilo predvideno zaračunavanje omrežnine, skladno s takrat veljavnim državnim pravilnikom, vendar ga, zaradi uredbe o zamrznitvi cene, do sedaj ni bilo mogoče uveljaviti. Predvideno je bilo oblikovanje omrežnine na naslednjih dejavnostih gospodarskih javnih

služb: oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadnih in padavinskih voda ter zbiranje in prevoz komunalnih odpadkov. V primeru realizacije že sprejetega sklepa iz leta 2011 bi se povprečna položnica spremenila do 8 %, kar je manj kot 7,00 EUR na povprečno položnico.

Kaj se bo zgodilo s cenami na ravni naše občine ?

Skladno z določili uredbe vlade iz decembra 2012 in na podlagi navedenih sklepov občinskega sveta se je s 1. 1. 2013 cena dejavnosti za zbiranje in prevoz komunalnih odpadkov dvignila za 15 %. Navedeno pomeni, da se bo za

gospodinjstvo, ki mesečno porabi 15 m³ vode in je priključeno na javno kanalizacijsko omrežje, ki se končuje s čistilno napravo, zvišala vrednost položnice za 1,0810 EUR brez DDV.

| STANISLAV ROSTOHAR, VIŠJI SVETOVALEC ZA GOSPODARSKO INFRASTRUKTURO, UREJANJE PROSTORA IN VARSTVO OKOLJA

Prenos dela državne ceste med občinske ceste

V Uradnem listu RS št. 102/2012 je bil objavljen sklep o prenosu delov državnih cest med občinske ceste, ki je stopil v veljavo 22. 12. 2012. Z njim je izveden tudi prenos dela državne ceste R2-419/1205 Šentjernej-Križaj v naši občini, in sicer od krožišča na obvoznici na Dobah skozi Kostanjevico na Krki (Ljubljanska cesta, Oražnova cesta in Ulica talcev) do krožišča v Kostanjevici na Krki. Razlog za prenos je izgradnja obvoznice in preusmeritev regionalnega prometa nanjo. Navedeno pomeni, da je občina, v skladu z zakonodajo, dolžna navedeni odsek kategorizirati med občinske ceste, to objaviti v uradnem listu in poskrbeti za uskladitev banke cestnih podatkov v katastru gospodarske javne infrastrukture.

Kar je pa še najbolj pomembno, ima ta sklep posledico, da mora občina skrbeti za vzdrževanje tega odseka, na katerem sta tudi oba lesena mostova. Predvsem vzdrževanje teh pomeni potencialno velik strošek, zato bomo morali sprejeti ustrezne ukrepe, ki bodo šli v smer zmanjševanja negativnih dejavnikov za življenjsko dobo mostov. To pomeni predvsem:

- da bomo pospešili dejavnosti pri pripravi izgradnje parkirišča z avtobusnim postajališčem pri zdravstvenem domu, kar bo imelo za posledico

POPRAVILO MOSTU OKTOBRA 2005 | FOTO: **GORAN MILOVANOVIĆ**

odpravo dnevnega avtobusnega prometa skozi Kostanjevico na Krki,

- da bomo preučili možnost znižanja dovoljene osne obremenitve tovornega prometa za lokalne potrebe in
- postavitve fizičnih omejitev hitrosti pri obeh mostovih.

Ob tem pa bomo pri izvajanju vzdrže-

valnih del morali zagotoviti kakovostno izvedbo le-teh.

| STANISLAV ROSTOHAR, VIŠJI SVETOVALEC ZA GOSPODARSKO INFRASTRUKTURO, UREJANJE PROSTORA IN VARSTVO OKOLJA

Nadaljevanje del rekonstrukcije regionalne ceste skozi naselje Prekopa – 2. faza

V začetku maja 2012 so se pričela gradbena dela pri 2. fazi rekonstrukcije regionalne ceste v naselju Dolnja Prekopa (most + 600 m), ki pa so se po izgradnji mostu čez Lačni potok ter izgradnji cestišča s pripadajočo infrastrukturo do križišča pri gasilskem domu zaradi pomanjkanja sredstev v državnem proračunu začasno usta-

vila. V decembru 2012 je Direkcija Republike Slovenije za ceste pripravila aneks k pogodbi, s katerim je podaljšala rok za izvedbo 2. faze rekonstrukcije do 30. 6. 2013. Posledično je izvajalec del, družba CGP, d. d., 8. 1. 2013 pričel nadaljevati dela.

Investitor je ministrstvo za promet,

Direkcija Republike Slovenije za ceste, ki jo na gradbišču zastopa odgovorni nadzornik Uroš Pengal. Sofinancer je Občina Kostanjevica na Krki, ki jo za projekt na gradbišču zastopa Stanislav Rostohar. Izvajalec del pa je CGP, d. d., katerega odgovorni vodja del je Matjaž Červ.

Pri izvedbi del vedno nastopajo in bodo nastopale določene težave, ki jih bodo reševali zgoraj navedeni. Zato občane naprošamo, da se v primeru nastopa le-teh obrnete na njih.

Vse občane, ki ste soočeni z vsakdanjimi težavami zaradi izvajanja projekta, pa naprošamo za razumevanje in potrpljenje.

| STANISLAV ROSTOHAR, VIŠJI SVETOVALEC ZA GOSPODARSKO INFRASTRUKTURO, UREJANJE PROSTORA IN VARSTVO OKOLJA

SEMAFOR PREKOPA | FOTO: MATEJ JORDAN

Izvajanje zimske službe v občini Kostanjevica na Krki v sezoni 2012/2013

ZIMA 2012 | FOTO: GORAN MILOVANOVIĆ

Izvajanje zimske službe je urejeno s koncesijsko pogodbo, ki jo je občina podpisala leta 2010 z družbo Kostak, d. d., iz Krškega. V skladu z njenimi določili zimsko službo v sezoni 2012/2013 izvaja družba CGP, d. d., s svojimi podizvajalci.

Na podlagi pogodbe **mora izvajalec, t. j. koncesionar zimske službe zagotavljati prevoznost** občinskih lokal-

nih cest med naselji, lokalnih cest (ulic) v mestu Kostanjevica na Krki ter javnih poti v občini. Skupno je treba poskrbeti za cca 65.000 m cest. Zagotavljati pa morajo tudi prehodnost pločnikov in parkirišč na javnih površinah.

Seznam cest, ki jih morajo čistiti, je določen (na podlagi Odloka o kategorizaciji občinskih javnih cest v Občini Ko-

stanjevica na Krki – Ur. l. RS, št. 42/08, stran 4608–4611) v Izvedbenem programu zimske službe 2012/2013.

Kontaktne telefonske številke izvajalca sta:

KOSTAK, d. d. – odgovorna oseba za izvajanje koncesije: 041 611 122
CGP, d. d. – dežurna številka: 041 348 702

Če pa ne boste zadovoljni z ukrepanjem navedenih, pokličite občinsko upravo: 08 205 0 620 oz. 051 635 829.

Ob tem pa občane naprošamo tudi za določeno mero strpnosti, še posebej če so bile padavine obilne, saj je nemogoče takoj oziroma v kratkem času vse navedene javne površine očistiti. Zavedati se je treba, da je zima letni čas, ko so mogoče resne težave v izvajanju cestnega prometa in temu primerno moramo tudi sami storiti kakšen ukrep, da bomo posledice čutili čim manj.

To izhaja tudi iz same veljavne zakonodaje na tem področju, ki glede delovanja zimske službe za prevoznost cest določa:

1. Pravilnik (državni) o vrstah vzdrževalnih del na javnih cestah in nivoju rednega vzdrževanja javnih cest (Ur. l. RS, št. 62/98):

- Lokalne ceste, mestne in krajevne ceste: prevoznost od 7. do 20. ure z upoštevanjem krajevne potrebe, v primeru sneženja mogoči krajši zastoji, v močnem sneženju mogoči zastoji do enega dne.
- Javne poti, parkirišča in kolesarske povezave: prevoznost z upoštevanjem krajevne potrebe, v primeru sneženja možni zastoji do enega dne, v primeru močnega sneženja mogoči večdnevni zastoji.
- Pri tem se šteje, da je prevoznost zagotovljena, če na predmetnih cestah višina snega ne presega 15 cm, promet pa je mogoč z uporabo zimske opreme vozil.

2. Odlok o občinskih cestah ter drugih javni površinah v občini Kostanjevica na Krki

vica na Krki (Ur. l. RS, št. 34/10):

- V 41. členu določa vrstni red izvajanja zimske službe:
 1. Ceste, parkirni prostori in dostopne poti do zdravstvenih ustanov, vrtcev, šol, gasilskih domov, avtobusnih postaj in postajališč ter drugih javnih ustanov in institucij.
 2. Ceste, po katerih se šolski prevozi opravljajo z avtobusi.
 3. Pločniki in ceste, ki povezujejo posamezna naselja.
 4. Druge javne površine za pešce.
 5. Preostale javne površine.
- V 42. členu pa določa pričetek in konec čiščenja oziroma pluženja. Glede vzpostavitve prevoznosti določa v 4. točki: „Sneg mora biti na površinah iz 1. točke 41. člena tega

odloka odstranjen takoj po prenehanju sneženja, na ostalih površinah pa najkasneje v 24 urah po prenehanju sneženja, upošteva prednostni vrstni red iz 41. člena tega odloka v skladu z izvedbenim programom izvajanja zimske službe.“

Če povzamemo, moramo kljub željam in hotenjem, da bi bile ceste čim prej prevozne, pri ocenjevanju dela zimske službe upoštevati tudi navedene zakonske podlage, saj je izvajanje zimske službe na teh podlagah tudi organizirano.

| STANISLAV ROSTOHAR, VIŠJI SVETOVALEC ZA GOSPODARSKO INFRASTRUKTURO, UREJANJE PROSTORA IN VARSTVO OKOLJA

Upravljanje športno-rekreacijskega centra Kostanjevica na Krki

V avgustu 2012 je bil končan in predan v uporabo novi Športno-rekreacijski center Kostanjevica na Krki. Vrednost celotnega projekta je bila 869.804,00 EUR. Del sredstev, 89.310,00 EUR, je zagotovilo ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, 167.255,00 EUR Fundacija za šport, 285.706,00 EUR ministrstvo za finance po 21. členu Zakona o financiranju občin, razliko 327.533,00 EUR pa je zagotovila Občina Kostanjevica na Krki. Z izgraditvijo ŠRC-ja smo pridobili nove športne površine, ki bodo služile tako potrebam učencev kakor tudi vsem preostalim občanom.

Objekt je bil z dnem 3. 9. 2012 dan v upravljanje Osnovni šoli Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki, ki bo skrbela, da bo služil svojemu namenu, tako v popoldanskem času kot tudi ob vikendih, zato na tem mestu občane obveščamo, da se za morebitne organizacije rekreacije, turnirjev ali drugih športnih dogodkov obračajo na upravljavca objekta.

| ANITA KRAJNC, VIŠJA SVETOVALKA ZA DRUŽBENE IN GOSPODARSKO DEJAVNOSTI

| FOTO: MATEJ JORDAN

OBVESTILO

Spoštovani,

obveščamo vas, da bodo uradne ure Krajevnega urada Kostanjevica na Krki od 1. februarja 2013 dalje ob četrtkih, od 7. do 12. in od 13. do 15. ure.

Storitve vam ponujamo tudi na sedežu Upravne enote Krško v času uradnih ur: v ponedeljek in torek: od 8. do 15. ure, v sredo: od 8. do 18. ure, v petek: od 8. do 13. ure.

Informacije s področja matičnih zadev dobite na telefonski številki 07 49 81 414.

Zahvaljujemo se za razumevanje!

| MAG. LIDIJA BOŽIČ, NAČELNICA UPRAVNE ENOTE KRŠKO

Kako mi vidimo svet okoli sebe in kako svet vidi nas

Mednarodni projekt Entente Florale

Kot nam je vsem znano, je Kostanjevica na Krki že v letu 2002 sodelovala v mednarodnem projektu Entente Florale, v času, ko je mesto praznovalo 750-letnico prve omembe mesta v pisnih virih. Na ocenjevanju 10-članske komisije, sestavljene iz strokovnjakov različnih področij iz različnih držav sveta, je Kostanjevica na Krki osvojila srebrno odličje, na kar smo bili zelo ponosni. Tako so nas takrat videli drugi.

Od takrat je preteklo že dobrih deset let. Lansko leto v mesecu avgustu je župan Kostanjevice na Krki, Mojmir Pustoslemšek, imenoval člane organizacijskega odbora za izvedbo prijave na tekmovanje Entente Florale, in sicer Jano Drašler, Antona Bizjaka, Gorazda Šošterja, Franjo Jorga, Andreja Božiča, Marjano Krhin, Leo-Marijo Colarič - Jakše, Karlo Gašpar in Bojana Božiča. Odbor je na seji sprejel sklep, da naj bi mednarodno komisijo za Entente Florale ponovno povabili v mesto Kostanjevica na Krki leta 2013, in do takrat bi bilo treba nadgraditi obstoječo infrastrukturo ter se ustrezno in kakovostno pripraviti po vseh usmeritvah, ki jih zahteva mednarodna komisija, da bi nas videli v naši lepši podobi in sveži preobleki. Gonilo vsebin za nadaljnji razvoj smo nekako postavili na štiri stebre. Za cilj smo si zadali, da je treba vse sile usmeriti v ustrezno urejenost vasi v občini Kostanjevica na Krki. Pri tem je treba ustrezno označiti ulice in posamezne stavbe, kulturne spomenike, elemente naravne dediščine, izvesti hortikulturno ureditev in zasaditev, ustrezno obeležiti etnološka znamenja in objekte ter drugo.

Pomemben element je sobivanje z naravnim okoljem in s kulturno dediščino, pri čemer bi bilo treba primerno označiti in oživiti tematske poti, kot so pohodniške (Mestna pot, Uskoška pot, Pot vil Čestitk in druge) in kolesarske poti. Očistiti bi bilo treba reko Krko in urediti brežine ter realizirati projekt ureditve kopaljšča za invalide. Za butični turizem bi bilo treba vzpostaviti protokolarne

prostore ter dati pestre in privlačne vsebine posameznim doživljanjem in turističnim produktom (npr. poroke, poslovni in zdravstveni turizem in drugo).

Ustvariti bi bilo treba boljše pogoje za šport in rekreacijo v naravnem okolju (postavitve orodij za fitnes v naravi, športno-rekreacijski center in drugo).

Osredotočiti bi se morali na ekološko ozaveščanje in pridelavo hrane, za kar so v plodni zemlji pod

Gorjanci dobre razmere, ljudje v okolju pa so podjetni in pridni (samooskrba s hrano v lokalnem okolju).

In nenazadnje, pri delu našega Odbora je bilo pomembno, da smo sodelovali na različnih ravneh, posredovane so bile tudi mnoge zamisli, mnenja, sugestije, kritike in predlogi izboljšav občanov občine Kostanjevica na Krki, k sooblikovanju strategije so pristopili tudi zunanji strokovnjaki s posameznih področij. Na podlagi obravnave vaših usmeritev ureditve širšega območja mesta in naselij so bile izdelane idejna zasnova ureditve posameznih poti, in sicer Resslove poti, Rekreatijske, Ribiške ali panoramske, Grajske ali mestne poti, ter idejni zasnovi za ureditev parkirišča in okolice pokopališča.

Grajska ali mestna pot je najpomembnejša pot v Kostanjevici na Krki, ki združuje staro mestno jedro, območje potokov Obrha in Studene ter dve najpomembnejši znamenitosti in ključni turistični točki, Kostanjeviško jamo in samostanski kompleks Galerije Božidar Jakac s Forma vivo, ki ju obišče na letni ravni okoli 30.000 obiskovalcev, hkrati pa je pomembna sprehajalna in rekreativna pot Kostanjevičanov.

Tako smo z našo strategijo želeli obiskovalcem približati staro mestno jedro z reko Krko, z doživljanji in s turističnimi produkti pa jih animirati in zadržati v kraju cel dan. Zato smo predvideli prioritete za ureditev znamenitosti Kostanjevice na Krki ter starega mestnega jedra, tako za lepše počutje prebivalcev kot obiskovalcev. Z izdelano idejno zasnovo smo predvideli začetek ureditve poti, ki zajema parkirišče ob Studeni in parkovno ureditev pokopališča, nadaljuje se z drevoredom, ureditvijo pešpoti do

PREDLOG HORTIKULTURNE UREDITVE | FOTOARHIV: ENTENTE FLORALE

Kostanjeviške jame in Galerije Božidar Jakac s postavitvijo klopi, označevalnih tabel in trim steze ter z ureditvijo brežin ob Grajski cesti z enostranskim pločnikom.

Vse nadaljnje dejavnosti Odbora v naslednjih fazah pa so odvisne od finančnih sredstev občine, namenjene projektu Entente Florale oziroma ureditvi mesta Kostanjevice na Krki in njene okolice. Vendar žal tako niso videli sveta okoli sebe snovalci občinskega proračuna za leti 2013 in 2014, ki so sodelovali tudi pri oblikovanju in sprejetju sklepov komisije, saj program ureditve Kostanjevice na Krki za tekmovanje Entente Florale v naslednji proračunski obdobji in razvojne načrte ni vključen. Člani odbora smo bili na podlagi znanj in svojih dosedanjih izkušenj pripravljeni izvesti posamezne dejavnosti, pridobiti sponzorje in zainteresirane združiti za realizacijo zastavljenih ciljev, a brez podpore občinske politike pač ne gre in se tudi takšnega mednarodnega projekta ne da izpeljati. Vsem pa se upravičeno zastavlja vprašanje, kako nas vidi svet, ko neresno pristopamo k takšnim mednarodnim povezavam in ne znamo kritično pogledati sami sebe, temveč vidimo svet okoli sebe v napačni podobi, skupaj z lovorikami, ki so že zbledele in nam ne pripadajo več. Ostaja nam le še lep pogled na Kostanjevico na Krki in njeno okolico iz zraka, tako kot ga vidijo ptice v letu ...

| ANDREJ BOŽIČ, PREDSEDNIK ODBORA ZA PRIPRAVO PROJEKTA ENTENTE FLORALE

Občinski praznik 2012

16. avgusta, ravno na dan ko so bile pred 760 leti Kostanjevici podeljene mestne pravice, je bila v nekdanji samostanski cerkvi Galerije Božidar Jakac slavnostna seja ob praznovanju občinskega praznika in velike obletnice.

Na prireditvi so podeli občinska priznanja in naziv častni meščan. Kostanjeviške srebrnike so prejeli direktor Galerije Božidar Jakac Bojan Božič, ki s skrbnim in odgovornim vodenjem Galerijo umešča med vrhunske kulturne spomenike v Sloveniji, Janez Kuhar za dolgoletno delo na področju zborovskega petja v kraju in ravnateljica OŠ Jožeta Gorjupa Melita Skušek za prispevek k razvoju in delovanju Pihalnega orkestra Kostanjevica na Krki ter amaterskega kulturnega ustvarjanja v občini. Akademski kipar Dušan Tršar, ki je že dolga leta ustvarjalno povezan s Kostanjevico, je

NAGRAJENCI | FOTO: MATEJ JORDAN

prejel najvišje občinsko priznanje ključ mesta Kostanjevica na Krki in naziv častni meščan.

Udeležence so nagovorili župan Mojmir Pustoslemšek, Melita Skušek, ki se je zahvalila v imenu dobitnikov

priznanj, in slavnostni govornik Janez Pavlin, župan pobratene občine Dobropolje. Z glasbo je dogodek obogatila skupina Capella Carniola.

| A.Ž.J.

Glasbena „sladica“ Pihalnega orkestra Kostanjevica na Krki

V decembrskih dneh, ko se dan krajša in po naših kuhinjah zadiši po prazničnem pecivu, se vmes prikrade tudi vonj po kulturi in glasbi. Že tradicionalno je za glasbeno poslastico konec decembra poskrbel Pihalni orkester Kostanjevica na Krki s svojim tradicionalnim božično-novoletnim koncertom. Tako je kulturno zadišalo 26. 12. 2012 v telovadnici OŠ Jožeta Gorjupa. Kuhalno – no, v tem primeru taktirko – je spretno vrtel dirigent Toni Homan, vse skupaj pa je znova spretno povezovala in začinila gospa Melita Skušek, slavnostni govornik pa je bil dr. Andrej Smrekar.

Pihalni orkester pa melodij ni „kuhal“ povsem sam. Skozi večer so se mu pridružili tudi gostje: pevka Tadeja Molan in pevski zbor glasbene šole Novo mesto ter članice plesne skupine Harlekin. Skupaj s svečano podelitvijo za najboljšega športnika leta – letos je ta naziv prejel Uroš Jordan – je bil to kar pošten decembrski obrok, v katerem je uživala povsem polna telovadnica poslušalcev, tako novih kot vedno zvestih.

S prihodom novega leta so člani orkestra že pošteno zajadrali v nove projekte, ki jih čakajo v prvih mesecih

| FOTO: MATEJ JORDAN

letošnjega leta. Spomin na lep in prigrčen večer pa jim sladka puste in sive januarske dni.

| KATJA ŠTEFANIČ

Intervju z Urošem Jordanom

UROŠ JORDAN | FOTO: OSEBNI ARHIV

Uroš Jordan: Najboljši način zabave in sprostitve mi je hip hop.

Pogovarjali smo se z enim od mladih posavskih plesalcev, letošnjim nagrajencem Občine Kostanjevica na Krki za športnika leta 2012. Uroš Jordan je član plesnega kluba The Artifex, ki je lani na novo odprl svoja vrata.

Kdaj in kje si začel plesati?

S plesom sem se začel ukvarjati pri 18 letih v plesnem klubu Lukec, v Krškem, ko sta me brat in prijatelj prepričala, da grem z njima na trening hip hopa. Po koncu prvega treninga sem opazil, kako me ples pomirja in koliko uživam v njem. Takoj sem vedel, koliko mi ples pomeni.

Koliko časa že plešeš?

S plesom se ukvarjam že osmo leto. Najprej sem bil štiri leta v plesnem klubu Lukec v Krškem, nato sem bil tri leta v šoli za nastopanje Bast v Ljubljani, letos pa sem prvo leto v plesni šoli The Artifex.

Kdo je bil vedno tvoj največji navdih oz. inspiracija?

Že vsa leta, odkar sem se začel ukvarjati s plesom, je moj največji navdih moj prvi trener Miha Furlan. Velika zahvala gre njemu, saj me je vedno pri vsem spodbujal in mi pomagal. Seveda pa so mi za navdih tudi plesalci iz ZDA, kot sta Lyle Beniga, Keone Madrid in še veliko drugih.

UROŠ JORDAN | FOTO: MATEJ JORDAN

Kam vse te je ples popeljal in kakšne so njegove prednosti?

Zaradi različnih tekmovanj, ki jih obiskujem, me je ples popeljal že na različne dele Evrope. Bil sem na Nizozemskem, na Poljskem, v Italiji, Nemčiji, Bosni in Hercegovini ... Prednosti, ki bi jih lahko naštel pri plesu, pa so, da sem se z leti naučil, kako sam sebe organizirati. Saj če nisi organiziran, zelo težko uskladiš treninge, poučevanje ter študij.

Tvoji dosežki in načrti za prihodnost?

Moj največji dosežek je bil, ko sva s soplesalko, Majo Omerzel, letos v skupini hip hop parov med člani zasedla 2. mesto na državnem prvenstvu, 3. mesto na evropskem tekmovanju ter 6. mesto na svetovnem tekmovanju, kjer sem tekmoval tudi v skupini hip hop solo med člani in zasedel 14. mesto ter bil najbolje uvrščen med slovenskimi plesalci v svoji disciplini. Bil sem pa leta 2011 tudi državni podprvak v skupini hip hop solo – člani. Za prihodnost pa upam, da se mi bo odprla nova pot v plesni šoli The Artifex in da bom lahko z njimi sodeloval še na kakšnih projektih, kakor sem sedaj, ko sem šel z njimi na Nizozemsko na eno najprestižnejših tekmovanj, World of dance, kjer smo dobili nagrado za najboljšo temo.

SVETOVNO PRVENSTVO 2012
| FOTO: OSEBNI ARHIV

Čebularski tradicionalni pohod

| FOTO: MATJAŽ BOHINC

Čebularskega pohoda se je udeležilo 168 pohodnikov

... od nekdaj so Kostanjevičanke lepo čebulo hotele, a lepše od raške bilo ni nobene, nobene očem bilo bolj zaželeno ..., tako so kmetice leta č' bulo z Rake v Kostanjevico nosile ...

Čas in navade so se spremenili, leta so tekla. Pot, po kateri so kmetice hodile, je s časom postala manj obiskana, a spomini so ostali še kako živi ter se prenašali v nove rodove.

Poznojesensko jutro. Oblačno nebo, kar nekako navaden, vsakdanji novembrski dan. Že iz daljave je bilo opaziti, kako se v okolici gostilne Žolnir vse bolj tre pohodnikov, postaja vse bolj pisanih barv zaradi anorakov. Ko si prišel bližje pa živahen pogovor, zadnje priprave, gneča ob Resslervi skulpturi, kjer so delili listke za malico. Pred odhodom še kratek pozdrav vsem s strani predsednika planinskega društva, glavnega vodnika in še posebej smo si šteli v čast, da nas je pozdravil župan, g. Mojmir Pustoslemšek.

In smo v dolgi koloni šli. Dolga, ravna makadamska pot se je kmalu zožila in iz blatne poti prešla v stezo. Eno najbolj ohranjenih mokrišč in gozd močvirskega hrasta s 40 hektarji velikim naravnim rezervatom je izjemen kraj. V času izumitelja ladijskega vijaka, in

ženirja Jožefa Resslerja, so bili narejeni številni umetni kanali. Ti v določeni meri še vedno opravljajo prvotno funkcijo. Nekajkrat smo prečkali ozke, gladke brvi, ki so našo številčno kolo-
n podaljšali in upočasnili. Kot dolga stonoga. Nikjer konca. Prehod skozi naravni rezervat je spoštljiv. Tu lahko za trenutek opazuješ mogočno naravo, ki tu pokaže svojo razkošno pestrost. Poleti še bolj. Številni njeni prebivalci so si tu našli zatočišče. Kmalu smo spet na makadamski poti.

Po dvourni hoji se je kar prilegel počitek pod značilnim slovenskim kozolcem pri lovskem domu Raka. Dišeč sadni čaj je bil kot naročen. Iz pohodniških nahrbtnikov pa razne dobrote ... Pred odhodom smo se zahvalili za prijazno postrežbo, še pred tem se je zaslislala pesem Oj, Triglav, moj dom.

Po okrepcilu in ko smo se izvili iz objema gozda, se je naša pot nadaljevala preko avtoceste na travniške poti. Zadnji deževni dnevi so pustili blato. Pa ne spet preveč, da bi to predstavljalo oviro. Hodeč po ravnini ob potočku dobiš občutek, da se Raka bolj odmika kot pa približuje. K sreči smo se že bližali zadnjemu vzponu na Rako. Prvotnih lesenih vinskih hramov je vse manj in vse bolj jih izpodrinjajo velike zidanice. Tik pred gasilskim domom se je marsikdo razveselil prijazne nasmejane gospe z vročim čajem, s suhimi krljji in z domačim vinom. Iz nizke oblačnosti je začelo malo pršeti, vendar je hitro ponehalo. Kaj je pa dežju preostalo, ob naši močni volji. Letos je vse pohodnike čakal okusen pasulj s slanino pred gasilskim domom Raka. Iz lonca je bogato dišalo in ni ga bilo, ki bi ga izpustil. Kuharji so se izkazali, za kar jim lepa zahvala. Za številčno pohodniško skupino je bil prostor več kot primeren.

Ker pa ima ta tradicionalni pohod ime po čebuli, so vsi tradicionalno dobili spominek, a ne takega kot ponavadi, temveč na drobno narezano, posušeno raško č'bulo v lični stekleni posodici. Kdor pa je hotel imeti večji spominek, je lahko po simbolični ceni dobil v butaro spleteno čebulo. Kot so ponavadi pletli koruzo in verjetno tudi druge domače pridelke.

Tako se je tudi 11. tradicionalni pohod uspešno zaključil. Pohod je bil izveden v organizaciji planinskega društva Polom Kostanjevica, Turističnega društva Lovrenc in Krajevne skupnosti

Raka. Naslednje leto pa vas zopet vabimo, da se nam pridružite, podoživite našo krajino, se sprehodite skozi lepe vasice in obiščete prijetne ljudi.

| MATJAŽ BOHINC

Čas, ko se je raven reke Krke dvigovala

Letošnjo jesen je reka Krka po dolgem sušnem obdobju presenečala vse nas, ki živimo dobesedno ob njej ...

Hitro je polnila rečno strugo in s sabo prinašala vse, kar se je nabralo odvečnega ... in hote ali nehote ljudi spravljal v skrbi in obujanje spominov izpred dveh let, ko je na veliko opustošala.

Toda tudi tokrat smo gasilci z budnim očesom spremljali, kaj se dogaja. V akcijo smo se odpravili 22. 9. 2012 kot reševalci ogroženega Tercialskega mostu.

Za njim se je naredil jez naplavin, ki je presegal vso dosedanjo tehniko. Jez je zaprl celo širino rečne struge in segal zelo globoko z vodnimi naplavinami in s preostalim materialom, težkim napejenim lesom in celimi drevesi s krošnjami in koreninami vred.

Gasilci smo si načrtno zadali, da poskusimo rešiti zadevo, in šli v akcijo na sobotno jutro z motornim plovilom,

gasilskim tovornjakom z opremo, vitlo z brežine in s tovornjakom za hlodovino.

V vodi je potekalo odmikanje lesa, kos za kosom – s čolna smo navezovali in zapenjali kose ter jih z vitlo bližali k bregu. Verjemite, delo je bilo zelo zahtevno in nevarno. Voda pa mrzla, deroča in neprijazna.

Vendar gasilci ne poznamo strahu in kar si zadamo, tudi opravimo. Nekateri smo opazovali in hkrati grizljali nohte od napetosti, drugi so rekli, da je to res pogumno delo in da si zasluži omembe, tisti, ki so ga opravljali, pa najbolj vedo, da je bilo garaško in utrudljivo.

Vse se je končalo dobro, a če se to ne bi opravilo, mostu morda ne bi bilo več. Pomoč gasilcev je pač vedno dobrodošla in nekaterih stvari se ne da opravi-
titi samo s kamiona, sploh če ta ne more stati na mostu.

Zato nikar ne mislite, da je gasilstvo le v mirovanju in lahkih nalogah. Včasih so naloge, ki si jih zadamo, resnično velike. In vedno smo „univerzalci“ za vse naloge, ki jih ne more ali noče opraviti nihče drug.

Zato naj ne bo slabe volje, če vas obiščemo s koledarji, pač pa čast, da mislimo na vas in delamo za dobrobit in varnost vseh nas.

| VAŠI GASILCI

| FOTOARHIV: PGD KOSTANJEVICA

Izlet v Beograd

Etnološko društvo Prforčenja Kostanjevica na Krki je za zaključek dejavnosti za leto 2012 skupaj s Turističnim društvom Orehovec organiziralo dvodnevni izlet v Beograd.

V soboto, 27. oktobra 2012, v zgodnjih jutranjih urah, se je začelo potovanje pod vodstvom Tonija Klemenčiča. Za prijetno vzdušje in obilo dobre volje so poskrbeli kar člani sami, s harmoniko, kitaro in z ubranim petjem. Pridne gospodinje in kulinarčna ekipa so poskrbele za okusno hrano. V jutranjih urah smo prispeli v Beograd, kjer nas je pričakal lokalni vodič. Obiskali smo Titov grob na Dedinju, zbirko osebnih daril in paletu štafet mladosti. Pot nas je vodila na Kalemegdan, kjer nas je vodič očaral z zgodovinskim opisom mesta ob Savi in Donavi. Ogledali smo si znamenitosti mesta, cerkev svetega Save, znamenito ulico Kneza Mihailova, Terazije in Skadarlijo. Namestili smo se v starem, a čudovitem hotelu Excelsior, zvečer pa smo doživeli nepozabni utrip mesta.

Drugi dan smo obiskali turistično kmetijo Kolebo, ki se ukvarja z rejo prašičev in v ponos so jim čudoviti konji. Za prašiče je značilno, da se prehranjujejo le v naravi, lesene kolibe pa so nastale za bivanje pastirjev in gozdnih delavcev. V Kutjevem smo si ogledali vinsko klet Enjingi, kjer so nam pripravili degustacijo svojih vin. Tradicija pridelave grozdja sega v leto 1890 in posestvo danes obsega 50 hektarov vinogradov. Obdelava je ekološka, brez uporabe umetnih gnojil, vinsko trto pa škropijo dvakrat letno. Poleg vinogradov in pridelave vina (Graševina, Traminac ...) se ukvarjajo z rejo goveda pasme red angus. Njihovo posestvo je odlična turistična točka za oddih in prijetno preživljanje prostega časa. Gosta razveselijo s tradicionalno domačo hrano in z zvoki slavonskih tamburašev, z urejeno kolesarsko stezo in s sprehodom po naravnem narodnem parku. V poznih večernih urah smo se srečno vrnili domov.

S prijetnimi vtisi in z lepimi spomini smo se člani društva in člani TD Orehovec še enkrat srečali na jesenskem pikniku. Predsednik društva Jurij Kovačič nas je povabil k sodelovanju in delu za novo obdobje, Pustovanje 2013. Ponosni smo na opravljeno delo, želimo pa, da naše društvo vzorno opravlja svoje poslanstvo. Dr. Janez Bogataj je pohvalil naše delovanje v pustnem času. Ta pohvala nam pomeni spodbudo in

BEOGRAD, 26. 10. 2012 | FOTOARHIV: PRFORCENHAUS

hkrati odgovornost.

Ker je Kostanjevica prepoznavna po pustovanju, si želimo s kakovostnim delom prispevati k razvoju turizma v Kostanjevici na Krki. S skupnimi močmi, z dobrim sodelovanjem in s podporo vseh

občanov bomo prerasli malomeščansko miselnost in delovali v ponos mestu in v zadovoljstvo vseh, ki tu živimo ali smo kako drugače povezani s Kostanjevico.

| MIHAELA KOVAČIČ

Pozdravljeni,

bliža se čas PUSTA, čas, ko bo spet zima, naša naloga pa ostaja ista ... pregnati zimo in mraz, zato vas vabimo, da se nam v tem času pridružite na vseh naših tradicionalnih dogodkih ŠELMARIJE 2013 in pri ohranjanju običajev ...

Dobrodošli,

| ETNOLOŠKO DRUŠTVO PRFORCENHAUS, KOSTANJEVICA NA KRKI, PREDSEDNIK: JURIJ KOVAČIČ

PROGRAM PRFORCENHAUSA KOSTANJEVICA NA KRKI

ŠELMARIJA 2013

SOBOTA | 2.2.2013
18.00 Degustacija cvička
-Kmečki hram Kostanjevica na Krki

PETEK | 8.2.2013
18.00 Odpiranje ambasade v Šentjerneju za leto 2013

SOBOTA | 9.2.2013
9.00 Markovci - sodelovanje na pustovanju

NEDELJA | 10.2.2013
6.00 Pustna budnica
14.00 Oklic Kurenta in velika pustna povorka

PONEDELJEK | 11.2.2013
18.00 Baklada
19.00 Občni zbor Prforčenja v OŠ Kostanjevica
21.00 Ples v maskah v gostilni Žolnir

TOREK | 12.2.2013
8.00 Gonjenje medveda
15.00 Oranje in sejanje
19.00 Promenadni koncert

SREDA | 13.2.2013
8.00 Izdelava Kurenta
15.00 Pogreb kurenta
17.00 Vesela sedmina

DO ZORE!

Miklavževanje na Malencah 2012

Bilo je 8. 12. 2012 ... malo z zamudo, pa vendar smo razumeli, zakaj. Ravno tisti dan je zapadlo ogromno snega in treba je bilo malo počakati. Otroci so že nestrpno pričakovali sv. Miklavža ... radovedne oči in obljube, ki so se vrstile že pred dogodkom: „TREBA JE BITI PRIDEN, ČE HOČEŠ, DA TI KAJ PRINESE.“ In vendar je le prišel, se pravi, da smo bili pridni. Prišel je v novi obleki, ki je imela ves blišč Miklavževega prahu, v spremstvu angelčka in parkeljnov. Za tisto besedo gre – VERJETI v njega.

V tradicijo in običaj. Saj vemo, da so najlepší tisti trenutki, v katere verjameš, in tistega ti ne more nihče izbrisati, težje pa ga je narisati na obraze otrok, ki na televiziji vidijo le še Božičke in dedke Mraze. Lani smo si na Malencah zaželeli, da nas bi bilo prihodnje leto več ... in veste, da nas je res.

Se pravi, verjeti je treba in poskrbeti za trenutke, ki nas povezujejo kot vas. In še kdo dvomi? Na vasi so lepi časi ... bili in bodo, če imamo občutek, da lahko čas, ki ga imamo, delimo tudi z ljudmi iz domače vasi.

| ANA DROBNIČ

| FOTO: OSEBNI ARHIV

20 LET Božička na Ostrcu

Pred dvajsetimi leti, natančno 22. decembra 1992, je na pobudo nekaterih Ostrčanov in takratne krajevne skupnosti našo vas prvič obiskal Božiček. Spremljale so ga snežinke in živalice. Takrat je bil to velik dogodek za vse vaščane. Z njihovimi prispevki smo pripravili tudi bogato pogostitev za staro in mlado. Pogosto je Božiček obdaroval tudi starejše, ne le otroke, predvsem tiste, ki so si s svojim delom to še posebej zaslužili. Kar nekaj tistih, ki so bili pred dve-ma desetletjema še otroci in so težko pričakovali dobrega moža, je na letošnji obisk Božička že pripeljalo svoje otroke. Veselje najmlajših ob obdarovanju je še vedno takšno, kot je bilo nekoč, zato je prav, da se tradicija decembrskega obdarovanja s prihodom Božička nadaljuje. Ne gre namreč samo za darila in veselje otrok, ampak tudi za povezovanje in

druženje vaščanov. To je nedvomno eden večjih praznikov za Ostrc, Dolšce in Avguštine, saj se na ta dan srečajo prijatelji, znanci, sorodniki.

Ob jubileju bi se radi iskreno zahvalili Romanu Jordanu za njegovo nesebično pomoč in pripravljenost na vsakoletni dogodek, hkrati pa zahvala velja tudi prvemu organizatorjem, ustanovnemu odboru, ki ga je vodil Ivan Olovec in je dolga leta skrbel za prireditve.

Vsem vaščanom, še posebej mlajšim, pa bi radi položili na srce, naj nadaljujejo s to tradicijo in naj jim ne bo žal časa in energije za organizacijo tega dogodka. Želimo si, da Božiček tudi drugo leto ne bi pozabil na nas, saj ga vedno znova težko pričakujemo.

Na Ostrcu smo letos praznovali tudi šest let, odkar pri vaški lipi v božičnem času postavljamo jaslice. To je postal sedaj nekakšen osrednji prostor za različne dogodke, srečanja, druženja. Ohranjamo tudi običaj petja svetih treh kraljev, ko koledniki zapojejo med dru-

gim tudi pred jaslicami pod vaško lipo. Tako lani kot letos smo naš dolgoletni običaj predstavili tudi v gostilni Kmečki hram v Kostanjevici, kjer smo izmenjali izkušnje z drugimi trikraljevskimi skupinami iz naše občine.

| JOŽICA LEŠNJAK

| FOTO: ANA ŽULIČ

Koledniki

Čaščenje Svetih treh kraljev ima v krščansko-judovski kulturi dolgo tradicijo. Vse do ok. 300 n.š. je počastitev Svetih treh kraljev veljala za osrednji praznik takrat zgodnjega krščanstva in se le zlagoma umikala primatu božiča, 25. decembru. Za ta čas je značilno tudi koledovanje, ki ima začetek v srednjeveškem bogoslužju in izhaja iz mest, na deželo pa naj bi ga v 17. stoletju prenesli jezuiti. Večer pred praznikom Sv. treh kraljev je bil podoben praznovanju božiča, le da je manjkala polnočnica. Na Štajerskem in v osrednji Sloveniji so verjeli, da je

opolnoči nebo odprto in se zato izpolni vsaka želja, h kateri ljudje molijo. Skoraj povsod po Sloveniji so na mizo položili kruh, poprtnjak, ki jim je ostal od božiča in za katerega so verjeli, da ima čarobne lastnosti; tiste, ki ga pojedjo, naj bi obdaril s prav posebno močjo.

Na predvečer praznika Svetih treh kraljev še danes blagoslovljajo hiše in sobe. Na vrata s kredo narišejo tri križe in dodajo začetnice imen treh kraljev in letnico novega leta.

Koledovanje ima tudi v Kostanjevici na Krki in okoliških krajih izredno bogato tradicijo, ki v zadnjih letih doživlja prvi preporod, kakršnemu smo redko priča. Volja in prizadevanje tako starejših kot tudi mlajših generacij, da se šega

ohrani in nadaljuje tudi v prihodnje, je vsekakor vredna spoštovanja. Ostrški, orehovški in kostanjeviški koledniki se na predvečer Sv. treh kraljev odpravijo po ustaljeni poti in s pesmijo obhajajo gospodinjstva.

| J. M.

Licitacija krač

Vsako leto 17. januarja, na god sv. Antona (puščavnika), župljani prinese krače v farno cerkev k oltarju sv. Antona. Tradicija se v Kostanjevici na Krki ohranja neprekinjeno že vrsto let. Ljudje so to navado ohranili kot prošnjo za zdravje živine. Krače in preostali darovi se položijo pred oltar sv. Antona, ki je bil pred leti na novo restavriran v cerkvi sv. Jakoba. Po končani maši se krače odnesejo v župnišče, kjer se pred vsemi zbranimi izvede licitacija krač. Za boljše voljo in zagretost za sodelovanje pri licitaciji prej poskrbijo za šilce žganja ali drugo pijačo. Nato se začne licitacija in seveda spodbujanje prisotnih za čim višjo ceno posamezne krače. Letos je bilo prinesenih 14 krač, nekaj sprednjih pa tudi zadnjih. Običajna začetna cena je 5 evrov, končna cena za zadnjo kračo pa doseže vrednost od 40 do 50 evrov. Nekateri hočejo svojo kračo ponovno odkupiti, seveda za primerno visoko ceno, zato pa poskrbijo preostali prisotni z „nabijanjem“ – dvigovanjem – vrednosti posamezni krači. Drugače pa krače pokupijo tisti, ki nimajo teh domačih dobrot. Zbrani denar se običajno nameni za vzdrževanje cerkve, v tem primeru za obnovo oltarja sv. Antona, njegovo restavriranje pred leti je stalo več kot 25 tisoč evrov. Po končani licitaciji večina prisotnih odhaja domov, preostali, posebno Antoni, pa gredo še do bližnje gostilne Štraus, kjer se nadaljuje dan s kozarčki – malico – in petjem.

| F. Š.

| FOTO: JOŽE MIKLAVČIČ

Branko in Ajda - Severjeva nagrada

Letošnje 42. Severjeve nagrade za igralske dosežke so bile skoraj čisto kostenjeviške, saj jo je za vlogo Vikonta de Valmonta v Nevarnih razmerjih, uprizoritvi Drame SNG Maribor, prejel Branko Jordan in v kategoriji za igralsko stvaritev študenta dramske igre AGRFT Ajda Smrekar za vlogo Kasije v predstavi Julij Cezar. Čestitamo obema.

| A. Ž. J.

AJDA SMREKAR | FOTO: UROŠ ABRAM

BRANKO JORDAN | FOTO: MATEJ JORDAN

Tradicionalno srečanje starejših občanov v organizaciji RK Kostanjevica na Krki

V mesecu novembru prizadevne delavke krajevne organizacije Rdečega križa tradicionalno organizirajo Srečanje starejših občanov, ki so napolnili 75 let in več. Prireditev, ki jo organizirajo od leta 1999, se je že dodobra zapisala na koledar naših starostnikov, ki se je vsako leto radi udeležijo. Tako se je letošnjega srečanja, ki je potekalo v Gostilni Žolnir 21. 11. 2012, udeležilo 85 občanov.

Da je bil večer še zanimivejši in pestrejši, so poskrbeli pod vodstvom mentoric Tanje Beber in Darje Janškovec učenci prvega razreda OŠ Jožeta Gorjupa in Aktiv podeželskih žena, ki so s svojim repertoarjem starih ljudskih pesmi zbrane navdušile in zvabile marsikateremu udeležencu na lica nasmeh in solze. Dobre želje za prihajajoče leto je udeležencem v imenu občine Kostanjevica na Krki zaželel tudi župan, g. Mojmir Pustoslemšek.

Te so bile vsem udeležencem prenesene tudi v obliki prijaznih voščilnic, ki so udeležence kot drobna pozornost pričakale na mizah in so jih kot vsako leto tudi letos izdelali učenci OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki pod vodstvom mentorice Staše Jordan.

Srečanja sta se kot gostji udeležili tudi ga. Tončka Černelič in ga. Tončka Kovačič iz krajevne organizacije RK Podbočje. Poleg organizacije srečanja pa so pro-

stovoljke pred novoletnimi prazniki obiskale tudi naše občane, ki prebivajo v domovih starejših občanov v Krškem in Novem mestu.

Ob tej priložnosti bi se prostovoljke krajevne organizacije RK rade zahvalile vsem donatorjem, Občini Kostanjevica na Krki, ge. Faniki Sevšek, ge. Alenki Zaman, učencem in mentoricam OŠ Kostanjevica na Krki za pomoč pri izvedbi srečanja.

Veseli jih, da so udeleženci srečanja izrazili zadovoljstvo z doživetim tudi z obljubo, da se ga naslednje leto spet udeležijo.

Posebna zahvala pa gre tudi vsem sodelavkam RK za njihovo nesebično pomoč in vsem vam, ki jim pomagata s članarino.

| STANKA ČERNOŠA

| FOTOARHIV: DRUŠTVA UPOKOJENCEV

Drevo želja v Državnem zboru

V predverju velike dvorane Državnega zbora letos stoji zelo posebno praznično drevo, Drevo želja, ki pripoveduje zgodbo o 2400 željah učenk in učencev osnovnih šol iz vseh slovenskih regij. Gre za igrive želje najmlajših za skupni prostor prihodnosti.

Drevo želja, ki ga je na povabilo Državnega zbora zasnovala in postavila skupina Arhitektura in otroci, razkriva otroška hrepenjenja o prostoru, v katerem se vsakodnevno srečujemo, delamo, ustvarjamo, se učimo in bivamo. Najmlajši so napisali zgodbo o kakovostnem prostoru prihodnosti, ki je ujet v stilizirano, iz lesa oblikovano drevo.

Drevo želja pripoveduje tudi o pomenu pametnega gospodarjenja, predelavi in uporabi slovenskega lesa.

Simbolno sporočilo, ki ga nosi praznično Drevo želja, naj spodbudi razmišljanje in razumevanje pomena kakovostno oblikovanega ter bolj dostopnega skupnega prostora – tako za skupnost kot tudi za vsakega izmed nas.

Skupina Arhitektura in otroci si s svojim delovanjem prizadeva, da bi znanje o prostoru, arhitekturi in oblikovanju postalo del splošne izobrazbe in razgledanosti. V Sloveniji skupina Arhitektura in otroci deluje v okviru Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije od leta 2009, ko se je pridružila mednarodni skupini Svetovne zveze arhitektov

DREVO ŽELJA V DRŽAVNEM ZBORU RS - ZAVOD OTOK, ARHITEKTURA IN OTROCI

| FOTO: PRIMOŽ ČERNE

(UIA). Vsako šolsko leto organizira sklop arhitekturnih delavnic Igriva arhitektura, ki jih vodijo priznani slovenski arhitekti in drugi strokovnjaki s področja urejanja prostora, arhitekture, krajinske arhitekture in oblikovanja. Izvajanje delavnic pa se je iz Ljubljane razširilo po vsej Sloveniji, in sicer v Maribor, Mursko Soboto, Lendavo, Velenje, **Novo mesto, Kostanjevico na Krki**, Škofjo Loko, Kranj, Radovljico, Mojstrano, Jesenice, Kranjsko Goro, Novo Gorico in Koper. V štirih letih delovanja je bilo v vodeno izobraževanje o kakovostnem prostoru vključenih več kot 2700 otrok. V sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo je v pripravi tudi priročnik Igriva arhitektura, ki naj bi bil pri uvajanju tovrstnih vsebin v šolski program v pomoč predvsem pedagogom in drugim strokovnim sodelavcem, nenazadnje tudi staršem.

Drevo želja je zasnovala skupina **Arhitektura in otroci (Polona Filipič, Lenka Kavčič, Špela Kuhar, Tanja Maljevac, Ana Struna Bregar, Barbara Viki Šubic v sodelovanju z Igorjem Šubicem in s Primožem Černetom)** in izvedla ob finančni podpori **župana občine Šent Rupert, g. Ruperta Goleta, v sodelovanju z:** Javor trgovino, d. o. o., Ljubljana, Montażnim mizarstvom Niko Zupan, s. p., Radovljica, in **Državnim zborom RS**. Dogodek sta zabeležila fotografa Igor Šubic in Primož Černe.

V Drevo želja je bilo vloženih več kot 400 ur prostovoljnega dela odraslih ter 2500 ustvarjalnih ur otrok.

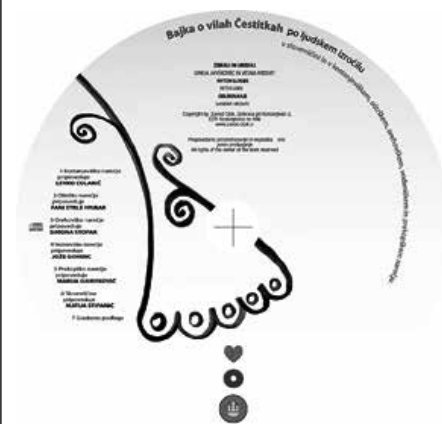
Skupina Arhitektura in otroci si s svojim delovanjem prizadeva, da bi znanje o prostoru, arhitekturi in oblikovanju postalo del splošne izobrazbe in razgledanosti.

Želje so napisali učenske in učenci osnovnih šol in zavodov iz 12 slovenskih regij, od tega iz naše regije: OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki, OŠ Metlika, podružnica Suhor, OŠ Metlika, OŠ Vinica, OŠ dr. Pavla Lunačka, Šent Rupert, OŠ Center, podružnica Mali Slatnik, Novo mesto, in Zavod Otok, Kostanjevica na Krki

Več o projektu si lahko preberete na: www.arhitekturainotroci.si/drevo%20zelja.htm

| VESNA HROVAT, ZAVOD OTOK

Bajka o vilah Čestitkah po ljudskem izročilu v narečju

Kostanjevica na Krki in okoliške vasi so znane po raznolikosti govorov. Na majhnem območju obstajajo velike govorne razlike. Skoraj vsaka vas ima svoj govor in glas. Narečna beseda se je med ljudmi prenašala in oblikovala iz roda v rod.

Danes lahko v jeziku prepoznamo različne vplive na govor in pred nami se ob skrbnem poslušanju razkriva tančica zgodovine slovenskega naroda z obmejnega območja, kjer so se menjavale različne državne tvorbe in kjer je bil posameznik zmeraj del kolesja zgodovine. Tako se je ohranila tudi ljudska bajka o vilah Čestitkah, ki je nastala v Kostanjevici in okoliških vaseh.

Zavedamo se pomena ustnega izročila, zato smo v Zavodu Otok posneli in izdali zgoščenko „Bajke o vilah Čestitkah“ ter jo oživili z domačini, ki jo vsak pripoveduje v svojem domačem narečju. S posnetki bi radi poudarili pomen izročila in sporočila starejše generacije mlajšim rodovom.

Ohranimo naše stare korenine, širimo in poglobljajmo jih v današnjem slovenskem prostoru in času, da bo slovenski človek še naprej trden, zaveden in ponosen.

Levko Colarič nam je spregovoril po kostanjeviško, Fani Strle Hribar po oštrško, Simona Stopar po orehovško, Jože Gorenc po vodeniško, Marija Gjurekovič po prekopško in Matija Stipančič po slovenskem knjižnem jeziku. Zvočno gradivo sta zbrali in uredili Darja Janškovec in Vesna Hrovat. Av-

torsko glasbo za bajko o vilah Čestitkah je napisal Peter Urek. Celostno podobo ploščka sta naredili Sandra Hrovat in Vesna Hrovat. Posnet je bil v studiu Multi-records, tonski mojster je bil Uroš Bon.

Projekt so finančno podprli Občina Kostanjevica na Krki in posamezniki. Vsem sodelujočim v projektu se Zavod Otok ponovno iskreno zahvaljuje.

Zgoščenko „Bajka o vilah Čestitkah po ljudskem izročilu v narečju“ lahko naročite po povzetju ali osebno na naslovu Zavoda Otok, Dobrava pri Kostanjevici 2, 8311 Kostanjevica na Krki. Redna cena posameznega izvoda je 12,00 €. V ceni niso všteti stroški pošiljanja.

Zgoščenko lahko osebno prevzamete na sedežu Zavoda Otok, Dobrava pri Kostanjevici 2, 8311 Kostanjevica na Krki po predhodnem naročilu na telefonsko številko 040 657 015.

| VESNA HROVAT

STARA ŠOLA – smešne cene, resen namen

Kaj je Stara šola?

Stara šola, ki se nahaja v Sevnici, je zasnovana kot prostor lokalne izmenjave, ker temelji na sodelovanju in vključevanju različnih akterjev iz lokalnega okolja, rokodelcev, podjetnikov, prostovoljcev, društev ter lokalne skupnosti in deluje po principu socialnega podjetništva, ki za izvajanje dejavnosti zaposluje težko zaposeljive osebe. Namen projekta Stara šola je na eni strani ohranjanje naravnih virov in rokodelskega znanja z organiziranjem kreativnih delavnic, na drugi strani pa usposabljanje, dvig kvalificiranosti ter zaposlitev socialno ogroženih ciljnih skupin iz širšega lokalnega okolja.

Katere so dejavnosti stare šole?

Dejavnosti STARE ŠOLE so razdeljene na izvajanje dejavnosti centra ponovne uporabe, izvajanje tehničnih neformalnih izobraževanj in tehnične re-produkcije ter mreženje med podjetji, občinami in rokodelci Posavja.

Kakšno je delovanje Stare šole?

Deluje tako, da nam ljudje donirajo

V Krškem je v petek, 9. novembra 2012, potekal posvet o reformi skupne kmetijske politike do leta 2020 z evropskim komisarjem za kmetijstvo in razvoj podeželja gospodom Dacian Ciolosom.

V sklopu skupne predstavitve LAS Posavje je zavod Otok v Kulturnem domu Krško predstavil projekt "Pravljične poti Kostanjevice na Krki - pot Čestitk", regionalne zmagovalke slovenske "Najpoti 2011".

Projekt, ki ga je delno sofinancirala tudi EU postaja primer dobre prakse in vzpodbuda, kako se lahko javnosti neznana pravljica in skromna pot vzpostavi kot gibalo razvoja novih izdelkov ter krepitev odnosov med ljudmi. Pozornost so vzbudile tudi maskote vil Čestitk. Maskote so posebej za popestritev dogajanj oblikovani kostumi, nekakšne pustne maske, ki se nekoliko navezujejo na šelmarsko tradicijo v Kostanjevici na Krki in z ambicijo, da postanejo predstavitveni simbol najmanjšega slovenskega mesta.

Evropski komisar Ciolos in minister za kmetijstvo in okolje Bogovič sta si vzela čas in podrobno prisluhnila predstavitvi projekta, ga pohvalila, ter poskusila nov izdelek Kostanjeviških kostanjevih dobrot blagovne znamke OTOK.

Vile Čestitke so vsem udeležencem posveta zaželele veliko uspeha.

| ZAVOD OTOK

| FOTOARHIV: LAS POSAVJE

stvari, ki jih ne potrebujejo več, so pa še lepe in uporabne za nekoga drugega. Donirane izdelke presortiramo, očistimo in obnovimo ter jih ponudimo na ponovno uporabo po simboličnih cenah. Precejšen del pridobljenih predmetov, predvsem oblačil, pa tudi podarimo za humanitarne namene, kar pa je v prvi vrsti tudi naša usmeritev (pomagati ljudem). Z nakupom ponovno uporabljene tehnike, pohištva, oblačil, igrač, knjig ne le privarčujete, ampak prispevate k večji socialni varnosti, trajnostnemu razvoju in varovanju našega lokalnega okolja. V Sloveniji ideja ponovne uporabe sicer še ni tako poznana, vendar ljudje že vedo, da se pri tem prihrani ogromno energije in CO₂, ki bi se pri odlaganju ali sežiganju še uporabnih izdelkov sprostil v okolje. Prav tako pa se vse bolj zavedajo, da imajo nekateri stari izdelki neprecenljivo vrednost za zbiratelje ali pa spadajo celo v našo kulturno zapuščino.

Kako lahko prek nas pomagate drugim?

Preprosto, še uporabnih stvari ne mecite stran, temveč jih raje darujte nam. Če ne veste, kam odnesti predmete, ki jih želite podariti, naj vas opomnimo, da bomo na našem Mestnem sejmu v Kostanjevici na Krki imeli manjšo stojnico, pri kateri bomo sprejemali

vaše donacije (uporabne stvari) in vam poskušali še bolj približati zamisel Stare šole. Če pa vas pot po naključju zanese v Sevnico pa vas vabimo, da si obiščete našo prenovljeno prodajalno v neposredni bližini železniške postaje.

Zbirali bomo naslednje uporabne predmete:

- gospodinjstvene aparate
- tehniko in računalniško opremo
- igrače in igre
- knjige in starine
- športne pripomočke
- okrasne drobne predmete
- obutev in obleko
- posodo in kozarce
- pohištvo (za odvoz večje količine pohištva se lahko dogovorite po telefonski številki 031-28-11-77)

Vljudno vabljeni na druženje z nami na Mestnem sejmu v Kostanjevici na Krki.

Več informacij o projektu Stara šola na spletni strani www.starasola.knof.si ali na 031-28-11-77.

Ustanovitelj: KNOF, socialno podjetje. Partnerji projekta: Občina Sevnica, Komunala Sevnica, KŠTM Sevnica. Projekt omogoča Evropski socialni sklad.

| MOJCA METELKO

Uskoška pot v okviru projekta LAS Posavje

V septembru 2012 se je zaključila prva delovna faza nove tematske poti z naslovom „Uskoška pot“, ki jo Občina Kostanjevica na Krki izvaja v sklopu večjega projekta „Posavske poti prijetnih doživetij“. Pot je krožna, panoramska, izredno raznolika in primerna za vse ciljne skupine. Prične se pri cerkvi sv. Mohorja in Fortunata in se ob gozdni poti usmeri proti Črneškemu vrhu, zavije proti Stražnemu stolpu in od tam nadaljuje pot proti Črešnjevcu, se spusti do Ostrca in spet dvigne na izhodiščno točko.

V skladu z enim glavnih načel delovanja LAS je projekt zasnovan od spodaj navzgor, glede na potrebe in pobude lokalne skupnosti. Cilj je, da Posavje izkoristi svoje naravne in kulturne danosti ter postane atraktivna destinacija za izvajanje rekreativnih in športnih aktivnosti ter tematsko vodenih ogledov kulturnih in naravnih znamenitosti. V sodelovanju z regionalnimi ponudniki gostinskih storitev, vinarji in umetnostnimi rokodelci ter z neovirano uporabo skupne infrastrukture bodo te danosti povezane v celostne tematske sklope, ki bodo med obiskovalci in lokalnimi ponudniki vzpostavljali kakovosten dialog. V sklopu projekta bo izoblikovanih in urejenih pet posavskih vzorčnih tematskih poti in vzpostavitev registra tematskih poti – vzorec, da se v prihodnosti vse poti enotno označijo v skladu s Študijo o označevanju in vzdrževanju tematskih poti.

Prijavitelj projekta je Center za podjetništvo in turizem Krško, poleg Občine Kostanjevica na Krki pa so partnerji še KŠTM Sevnica, KTRC Radeče, TD Sromlje in TD Šentjanž. Celotno trajanje projekta je 18 mesecev, torej se bo zaključil z junijem 2013. V prvi fazi smo izvedli pripravljalne dejavnosti, ki so med drugim zajemale popis obstoječih tematskih poti, kulturnih in lokalnih znamenitosti ter organizacijo in izvedbo mladinskega raziskovalnega tabora. Udeleženci raziskovalnega tabora so obravnavali možnosti vključevanja lokalne kulinarčne dediščine v trženje lokalnih ekoloških izdelkov/pridelkov in etične ekonomije. Spremljevalni program je obsegal delavnico peke kruha v krušni peči in tradicionalne pogače

ZAČETEK USKOŠKE POTI | FOTO: STANE KAUDIČ

„cop na lop“ ter delavnico prepoznavanja zdravilnih zelišč. Na ravni regije so potekala izobraževanja z zunanjimi strokovnjaki, že spomladi pa smo izvedli tudi dve zelo odzivni delavnici v obliki vaških forumov (v Črneči vasi in na Dolščah). V okviru izobraževanja so bili pripravljani učni programi, izvedeno pa je bilo tudi usposabljanje lokalnih vodnikov.

V prvi fazi projekta je bila zasnovana tudi trasa prihodnje „Uskoške poti“, za kar gre velika zahvala članom Planinskega društva Polom, predvsem Franciju Štokarju in Franciju Klemenčiču. Postavljene so bile velike in male table, ki obiskovalce seznanjajo s kulturno dediščino območja. Preciznejše označevanje se bo nadaljevalo v II. fazi projekta – do konca bo pot opremljena z označevalnimi tablami in markacijami. Nastajajoča „Uskoška pot“ je bila uspešno predstavljena tudi v okviru tiskovne konference na gradu Sevnica, ki jo je v sodelovanju z vsemi partnerskimi organizacijami organiziral Center za podjetništvo in turizem Krško.

V okviru „Uskoške poti“ je nastala tudi pobuda za boljšo trajnostno lokalno prekrbo s hrano, s katero želimo predvsem manjšim kmetijam ponuditi pomoč pri trženju pridelkov in izdelkov. Želimo, da bi „Uskoška pot“ obiskovalca seznanila s kulturno dediščino območja, hkrati pa bi bila tudi kakovostno izhodišče promociji

in prodaji pridelkov ter kulinarčnih dobrot lokalnih pridelovalcev, gostincev in rokodelcev. S programom želimo predvsem manjšim kmetijam ponuditi pomoč pri trženju pridelkov in izdelkov, pridelovalce pa spodbuditi k registraciji dopolnilne dejavnosti. Poleg individualnega svetovanja in organiziranja strokovnih delavnic želimo poudarjati in promovirati možnosti za preusmeritev v ekološko kmetovanje. V začetni fazi predvsem povezujemo pridelovalce, ponudnike gostinskih storitev, ponudnike prenočitvenih kapacitet, rokodelce in nepridobitni sektor (društva, aktivne kmečkih žena ...) s ciljem izboljšati pretok znanja, informacij in dobrin ter spodbujati ustvarjanje novih blagovnih znamk. Naša vodila pri tem so predvsem etično poslovanje, kratke verige od proizvajalca do kupca in vključevanje čim večjega segmenta prebivalstva. Z organizacijo delavnic in individualnim svetovanjem želimo predvsem manjše kmetovalce seznaniti z možnostmi registracije za prodajo njihovih pridelkov, ki bi jih spodbudilo za nastop na trgu, potencialnim kupcem v občini in regiji pa ponudilo možnost nakupa kakovostnih, domačih proizvodov, s katerim prispevajo k razvoju lokalne ekonomije.

V okviru posavskega festivala pohodništva bo 12. 5. organiziran tudi pohod po poti.

| JANA MILOVANOVIČ

Izlet na avstrijsko in slovensko Štajersko

Prvo soboto v decembru je potekal tradicionalni izlet Društva vinogradnikov Kostanjevica na Krki in Društva domačih kolin. Poln avtobus novih spoznanj željnih vinogradnikov in preostalih prijateljev dobre kapljice se nas je letos odpravilo na avstrijsko in slovensko Štajersko. Izlet smo začeli na avtobusni postaji v Kostanjevici in se napotili proti Šentilju, kjer smo se okrepčali z dobrotami naših zvestih podpornikov. Ko smo lakoto in žejo potešili, smo se odpravili preko meje na avstrijsko stran. Naš prvi nenačrtovan postanek je bil v Zierreggu pri vinogradništvu Tement, kjer smo si z varne razdalje ogledali vinsko klet. V spomin se nam je vtisnil lep panoramski pogled na široke vinograde. Zatem je sledil obisk v kraju Grassnitzberg pri družinskem vinogradništvu Polz, ki se s to panogo ukvarja že od leta 1912. Degustirali smo okoli 10 različnih vin in se sezna-

VINOGRADNIŠKI IZLET | FOTO: MATIJA TOMAZIN

nili z njihovo 100-letno tradicijo. Ker smo bili že konkretno lačni, smo pot nadaljevali do Zgornje Kungote in se v gostišču Denk dodobra okrepčali s hišnimi specialitetami. Po kosilu smo obiskali še vinogradništvo Gaube ter se ob uvodnem pozdravu gospodarja in kratki predstavitvi zgodovine odpravili v vinsko klet na degustacijo. Zadovoljni nad pokušenimi vini smo se vkrcali na avtobus in odpravili proti Dolenj-

ski. Kot pa je že postala tradicija, se vsako leto ustavimo tudi pri domačem vinogradniku. Letos smo se ustavili pri Francu Tomšetu iz Globočic pri Krški vasi, aktualnem kralju cvička. Kralj nas je pričakal z narezkom in vrsto vin za pokušnjo. Polni lepih vtisov in novega znanja o vinih smo se vrnili domov.

| MATIJA TOMAZIN

Prostovoljno gasilsko društvo Prekopa

9. junij 2012 bo v zgodovini prekopškega prostovoljnega gasilskega društva ostal zapisan kot praznik. Slovesni dogodek prevzema novega intervencijskega vozila je bil namreč zaznamovan s kar dvojno pridobitvijo – poleg nove gasilske cisterne so se razveselili tudi novega kombija za prevoz moštva.

Gasilstvo na Prekopi ima dolgo tradicijo. Davnega leta 1922 so se nekateri vaščani (Franc Kuhar, Janez Jereb, Jože Završek, Franc Župan, Polde Selan in drugi) pridružili gasilski četi sosednjega Ostroga, kjer so sodelovali 5 let. Leta 1927 so ustanovili svojo četo, Prostovoljno gasilsko četo Prekopa, ki je spadala pod Gasilsko zvezo Krško. Ustanovni člani čete so bili: Franc Colarič, Janez Abram, Franc Kuhar, Franc Župan in Janez Jereb. Takoj so pristopili še: Alojz Goltes, Janez Zagorc, Franc Simončič, Jože Črtalič, Martin Župan, Matija Zagorc, Jože Pungerčar, Alojz Cvelbar in drugi. Prvi predsednik je bil Janez Abram, tajnik Franc Župan in prvi adjutant Franc Colarič. Takoj po ustanovitvi so začeli z akcijami: gradnja gasilskega doma, nabava ročne brizgalne in voza. Sredstva so zbirali med člani, prirejali veselice, v veliko pomoč pa je bila tudi gospa Vilma Globočnik, graščakinja z Dobrave. Tudi z njeno pomočjo so že leta 1934 naba-

vili brizgalno firme Zupan iz Ljubljane, ki je še dandanes paradna brizgalna društva. Z njo so želi uspehe tako pri gašenju požarov kakor tudi na različnih tekmovanjih. Nikoli ni zatajila! Druga svetovna vojna je delovanje gasilcev prekinila. Opremo in orodje sta Janez Abram in Karel Lenčič skrila pri graščakinja Globočnikovi na Dobravi. Prva zapis o delovanju PGD Prekopa ima datum 11. september 1948. Tega dne je bil občni zbor, na katerem je bil za predsednika izvoljen Karel Lenčič. V letu 1957 je bila vsa dejavnost usmerjena na proslavljanje 30-letnice obstoja društva. To je bilo 15. junija 1957 na dvorišču pri gostilni Kirn. Program pa je bil naslednji: ob 4. uri zjutraj budnica, ob 10. uri akademija, ob treh popoldne veliko ljudsko zborovanje, nastop pionirjev gasilcev, govori, podelitev odlikovanj, velike gasilske vaje, nato prosta zabava. Na predvečer praznika so kurili kresove. Že leta 1955 so člani začeli razmišljati

| FOTO: ANDREJA PIRNAR ZAGORC

o gradnji novega doma, saj je tedanji, lesen, služil komaj za pravilno brizgalne in voza. Temelji novega doma so bili postavljeni leta 1963. Okoli leta 1980 so gasilski dom obnovili, dvignili v nadstropje, prenovljena je bila tudi prostovoljnimi delom. V tem času je bilo tudi precej veselice, s katerimi so zbirali sredstva, potrebna za prenovitve doma. Med letoma 1984 in 1993 je v delovanju društva vladalo precejšnje mrtvilo, društvo je bolj kot ne životarilo. Predsednik in vodstvo sta se menjala vsako leto, toda dogajalo se je zelo malo. Leta 1994 je društvo dobilo novo, mlado vodstvo (volitve na vsaka 4 leta): predsednik Dušan Jenškovec, poveljnik Milan Zagorc ml., podpredsednik

Milan Cekuta, voznik kombija Janez Jereb, Stane Tršinar je bil tajnik eno leto, za njim Andreja Gorjanc, blagajničarka Andreja Pirnar. Društvo je začelo dejavno delovati na vseh področjih in že naslednje leto so se pokazali rezultati. Na občinskem tekmovanju GZ Krško so pionirji dosegli 3. mesto in člani celo 1. Leta 1996 so se začeli intenzivno pripravljati na prihajajočo 70. obletnico. Dom je bilo treba obnoviti, saj so to leto pridobili tovornjak Zastava – cisterno, za katero je zadolžen Robert Zagorc. Opravila so se še različna vzdrževalna dela. Julija 1996 so se člani udeležili tekmovanja starih brizgaln v Ključaricah pri Ljutomeru in bili razglašeni za najbolj mlado in oddaljeno ekipo na tekmovanju.

V leto 1997 so zakoračili z veliko delovnimi akcijami v domu, saj so v celoti prebelili in prebarvali vse notranje stene, okna, vrata, stropne v spodnji in zgornji etaži, v zgornjih prostorih položili ploščice, ravno tako po balkonu in zunanjem stopnišču. Na zunanji stenah doma so ponovno prevlekli fasado ter pred vhod postavili vetrolov. Vsa ta dela so bila narejena s prostovoljnimi prispevki članov in nečlanov gasilskega društva.

Gasilski dom na Dolnji Prekopi 21 b je že od ustanovitve društva zbirališče vaščanov (različni sestanki, volišče), sedaj pa predvsem mladih, saj v domu lahko praznujejo, igrajo družabne igre, se družijo. Skozi leta je dom pridobival lepšo podobo: v zgornjih prostorih je urejena kuhinja, velika soba za različne sestanke ter malo manjša za razne družabne aktivnosti, spodaj sta urejeni dve garaži za vsako vozilo posebej, vmesni prostor pa je namenjen kot garderobni prostor, kjer se gasilci pred odhodom na intervencijo opremijo z zaščitno obleko, s škornji, čelado in z rokavicami. Postopoma so dopolnjevali opremo doma in opremo za gašenje in reševanje – po skromnih zmožnostih. Tako imajo danes 10 kompletnih oblek za intervencijo. Poudarek so dali tudi izobraževanju (tečaj za strojnika, tečaj za nižjega gasilskega častnika, tečaj za gasilskega častnika, tečaj za izolirne dihalne aparate), saj brez tega ob novi tehnologiji opreme in tudi objektov ne gre.

Danes je v društvu 143 članov in 31 pionirjev. Veseli so številčnega podmladka in želijo, da bi ta tudi naprej dejavno sodeloval. Niso še pozabili let, ko niso mogli sestaviti ekipe pionirjev ali pionirk iz preprostega razloga, ker ni bilo otrok (starostna omejitev). V juniju

2012 so pionirke zastopale društvo (v okviru GZ Krško) na državnem prvenstvu na Ptuj. To je za tako majhno društvo velik uspeh.

Društvo deluje z naslednjim vodstvom: predsednik je Viktor Simončič, podpredsednik Sandi Tršinar, poveljnik Milan Zagorc ml., podpoveljnik Milan Cekuta, tajnik Aleš Kegljevič, blagajničarka Andreja Pirnar Zagorc in hišnik Damjan Luzar.

Z nastankom občine Kostanjevica na Krki so bila društvu zagotovljena minimalna sredstva, tako so lahko začeli razmišljati tudi o potrebnih novih pridobitvah.

Zob časa je močno načel cisterno Zastava, ki je bila že leta 1996 rabljena, nabavljena s pomočjo Gasilske zveze Krško. Kombi Renault Trafic pa že dolgo ni več ustrezal standardom in zakonskim zahtevam. Zato so leta 2009 začeli načrtovati prenavo voznega parka, saj so intervencije pokazale, da bo slej kot prej treba opremo nadomestiti z novejšo. In tako se je začel vrteti mlin, kako priti do sredstev ter na kakšen način opremiti in pridobiti najprej novejšo cisterno. Upravni odbor društva je vseskozi iskal na eni strani možnosti za pridobitev sredstev (iskanje donatorjev, pogajanja z občino Kostanjevica na Krki, večkratni obisk vaščanov za prostovoljna sredstva), uspešno so se prijavi na razpis za nepovratna sredstva s strani države (MORS), na drugi strani pa so tudi iskali cenejše, pa vendar kakovostno vozilo z dodatno novo nadgradnjo skupaj z novo opremo po veljavnih standardih, ki bi ustrezala intervencijskim potrebam in geografskemu terenu.

Z zavzetim iskanjem rešitev in s pra-

vilno finančno konstrukcijo se je vse izteklo v dobro društva, saj so nabavili novo vozilo Mercedes z nadgradnjo GVC 16/24. In še več! Na začetku lanskega leta so se odprle nove možnosti in tako so, sicer v ožjem krogu upravnega odbora PGD, pričeli še dejavnosti za nakup novega vozila za prevoz moštva – kombija Opel Vivaro.

Tako so 9. junija, na oblačno in deževno soboto, slavnostno prevzeli in predali ključe obeh vozil v uporabo šoferjema. Ob tej priložnosti je župan Občine Kostanjevica na Krki Mojmir Pustoslemšek pohvalil gasilce za požrtvovalnost ob poplavih leta 2010 in obljubil, da jih bo občina podpirala tudi v prihodnje. Predsednik gasilske zveze Šentjerne Anton Pucelj je poudaril, kako dragocena in danes redka sta taka zavzetost in sodelovanje, kot so ju pokazali prekopski gasilci ob tej akciji. Predstavnik krške gasilske zveze je PGD Prekopa izročil plaketo Gasilske zveze Krško. Slovesnega dogodka se je udeležila tudi vodja brežiške izpostave uprave za obrambo Zdenka Močnik, ki je ravno tako poudarila pomen njihovega delovanja. Vozili je blagoslovil domači župnik v upanju, da bosta čim manjkrat potrebni v intervencijske namene.

V društvu se zahvaljujejo vsem občanom, da so v preteklih letih skupaj, vsak po svojih močeh, prispevali k uresnitvi sanj vsakega gasilskega društva. Zahvala pa gre tudi upravnemu odboru PGD Prekopa in občinskemu poveljniku, ki je bil gonilna sila tega uspeha.

NA POMOČ!

| ANDREJA PIRNAR ZAGORC

| FOTOARHIV: PGD PREKOPA

Šola ni šala

| MELITA SKUŠEK

V šolskem letu 2012/13 našo šolo obiskuje manj učencev kot v preteklem šolskem letu, in sicer 190.

	F	D	SKUPAJ
1. R	7	14	21
2. R	10	9	19
3. R	8	14	22
4. R	11	12	23
5. R	17	8	25
6. R	10	10	20
7. R	10	10	20
8. R	13	6	19
9. R	9	12	21
SKUPAJ	95	95	190

Za šolsko leto 2012/13 smo si zadali naslednje prednostne naloge:

- uvajanje medvrstniške mediacije
- tematsko poglobljene razredne ure
- bralna pismenost
- zdrav življenjski slog
- izboljšanje učnih in vzgojnih rezultatov

Projekti v šolskem letu 2012/13

- Nadaljevali bomo z izvajanjem projekta MŠŠ in ESS ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG.
- Dejavno bomo sodelovali v mednarodnem projektu EKO ŠOLA, v katerem smo že četrtrič po vrsti potrdili prejeto zeleno zastavo.
- S podobno tematiko se bomo ukvarjali tudi v projektu mreže ZDRAVIH ŠOL, v katero smo bili sprejeti leta 2009.
- Tudi letos bomo sodelovali v mednarodnem projektu EVROPA V ŠOLI (z likovnimi in literarnimi prispevki).
- V okviru razpisa za sofinanciranje projektov, namenjenih razvijanju in izvajanju novih didaktičnih in organizacijskih pristopov v osnovnem šolstvu s ciljem vzpostavitve podlag za sistemsko uvedbo novih didaktičnih pristopov, bomo v mreži desetih šol sodelovali v projektu INDIVIDUALIZACIJA IN PERSONIFIKACIJA POUKA S POMOČJO IKT.
- Sedmošolci bodo vključeni v projekt RASTEM S KNJIGO.
- Učenci 3. triletja bodo sodelovali v projektu TO SEM JAZ, ki ga vodi Zavod za zdravstveno varstvo Celje.

DOGODKI TEGA LETA

PRVI ŠOLSKI DAN

Prvošolce smo prvi dan pouka tradicionalno slovesno pospremili skozi šolska vrata. Razveselili so jih čarovnik, darilca, ki jih je prispevala tudi Občina Kostanjevica na Krki, in velika torta dobrodošlice.

NASTOP Z ANIKO HORVAT

V soboto, 22. 9. 2012, sta se mladinska pevska zbor OŠ Podbočje in OŠ Kostanjevica na Krki udeležila 5. dobrodelnega koncerta Rdečega križa Slovenije, na katerem so zbirali prostovoljne prispevke za otroke iz socialno ogroženih družin, ki nimajo možnosti letovanja, ter za nakup prehranskih paketov za

socialno šibke družine. Koncert je bil v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma z neposrednim televizijskim prenosom. Na njem so nastopili Slovenski oktet, Janez Lotrič, Jadranka Juras, Severa Gjurin, Oto Pestner in Pro anima singers, Nina Pušlar in Stiški kvartet, Eva Boto, Anika Horvat in Združeni mladinski pevski zbor OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki in OŠ Podbočje, vokalna skupina Sonus, Adi Smolar, Eva Hren, Ana Dežman, Lara Jankovič. Izvajalce slovenskih uspešnic in priredb je spremljal Big band Slovenske vojske. Po predhodnih četrtkovih pevskih vajah, ko nas je obiskala Anika Horvat na šoli, smo v soboto skupaj z njo nastopili z dvema pesmima Ne zdi se mi prav, da otroci trpijo in Aco iz 3. a. Izjemno smo bili veseli skupnega sodelovanja ter počaščeni, zato se toplo zahvaljujem Aniki Horvat in Borutu Antončiču, ki sta nam omogočila sodelovanje na tako veliki dobrodelni akciji, kjer je bilo zbranih preko 60.000 evrov pomoči.

DOBRODELNI KONCERT RDEČEGA KRIŽA | FOTOARHIV: OŠ JOŽETA GORJUPA

SNEMANJE ZGOŠČENKE IN NASTOP NA RTV SLOVENIJA

Pod mentorstvom Mojce Jevšnik ter v sodelovanju z Borutom Antončičem sta združena mladinska pevska zbor podboške in naše šole 26. 10. 2012 na naši šoli snemala dve pesmi za CD Anike Horvat. V ponedeljek, 12. 11. 2012, pa je Anika učence povabila, da so skupaj zapeli na snemanju oddaje Na zdravje. Oddaja je bila na sporedu v petek, 16. 11. 2012, na RTV Slovenija.

TRADICIONALNI SLOVENSKE ZAJTRK

V petek, 16. novembra 2012, smo po slovenskih vrtcih in šolah v okviru projekta Tradicionalni slovenski zajtrk, katerega pobudnica je Čebelarstva zveza Slovenije, zaužili zdrav tradicionalni zajtrk s črnim kruhom, z maslom, medom, jabolkom in mlekom. Po oddelkih šole so potekale dejavnosti v povezavi z zdravim načinom prehranjevanja in pomenom zajtrka, otroke v vrtcu pa so

TRADICIONALNI SLOVENSKEGA ZAJTRK
| FOTOARHIV: OŠ JOŽETA GORJUPA

obiskali domači čebelarji Roman Jordan, Milka Kuplenik in Viljem Vrhovšek ter predstavili čebeljo družino in zdravilne učinke medu. Najmlajši so si ogledali čebelarjevo uniformo, delovno obleko, satovnico in vosek. Izdelovali so svečke iz voska, se posladkali z medenjaki ter zapeli pesmi o čebelah.

PARKELJNI V PRVEM RAZREDU

Ob prihodu v učilnico so bili na dan sv. Miklavža naši prvošolci prijetno presenečeni. Pri Društvu podeželskih žena Pod Gorjanci je Miklavž za naše najmlajše učence pustil slastne parkeljne. Zelo so se jih razveselili in hitro pokusili dobrote.

ŠPORT

ODBOJKA

Polfinale državnega prvenstva v odbojki na pesku za učence se je letos, 12. 9. 2012, odvijal v Kostanjevici na Krki. Poleg ekipe naših fantov so sodelovale še osnovne šole Globoko, Žužemberk, Škofljica, Šmihel in Brezovica. Naši učenci so zasedli 4. mesto.

Na medobčinskem tekmovanju za starejše deklice, ki je bilo 22. novembra 2012 v Podbočju in v Kostanjevici, so naše deklice zasedle 4. mesto.

Na področnem prvenstvu osnovnih šol v odbojki za učence letnika 1998 in mlajše, ki je bilo v torek, 8. januarja 2013, ob 12. uri v športni dvorani OŠ Sava Kladnika v Sevnici, je naša ekipa v sestavi Martin Štefanič, Erik Grubar, Jan Strajnar, Jaka Štokar, Žan Božič, Matic Delak, Mitja Kavčič, Simon Božič, Jan Kostanjšek in Uroš Štefanič pod vodstvom Ervina Felicijana osvojila PRVO MESTO.

ATLETIKA

Naši učenci in učenke so sodelovali

tudi na občinskem prvenstvu v krosu, ki je bilo v Krškem 27. 9. 2012. Pomerili so se z atleti iz vseh šol občine Krško. Najboljše rezultate so dosegli:

Razred	Učenec/ka	Mesto
2. razred	NIKA KOVAČIČ	1.
3. razred	EVELIN LUŠTEK	3.
4. razred	TAJA KRŽIČNIK	2.
6. razred	PIA URBANČ	1.
	LOVRO JARKOVIČ	3.
7. razred	SARA MIKLAVŽ	3.
9. razred	SIMONA ZAGORC	3.

PLANINSKI POHOD

Devetošolci so 20. in 21. 9. odšli na dvodnevni planinski pohod na Gorjance. Spremljali so jih člani Planinskega društva Polom Kostanjevica na Krki.

TEKMOVANJA IZ ZNANJA

BIOLOGIJA – 3 SREBRNA IN ENO ZLATO PRIZNANJE

Državnega tekmovanja iz znanja biologije, ki je potekalo na temo Slovenske ohrideje 30. 11. 2012 v Stični, so se pod mentorstvom Jožice Čukajne udeležili štirje učenci 9. razreda in dosegli velik uspeh. Blažka Krašovec, Tjaša Čukajne in Lina Jerele so osvojile srebrna priznanja, Jan Strajnar pa zavidljivo zlato priznanje.

PRIREDITVE

OTVORITEV NOVEGA IGRIŠČA

V petek, 5. oktobra 2012, smo končno dočakali zgodovinsko odprtje novega športno rekreacijskega centra pri naši osnovni šoli. Kostanjevica na Krki že

DIABETES – 2 SREBRNI IN ENO ZLATO PRIZNANJE

24. novembra 2012 so se državnega tekmovanja iz Diabetesa udeležile devetošolke Blažka Krašovec, Tjaša Čukajne in Lina Jerele. Tjaša in Lina sta prejeli srebrno priznanje, Blažka pa je prejela najvišje – zlato priznanje.

ŠOLSKO TEKMOVANJE – NEMŠČINA

Udeležili so se ga devetošolci Jan Strajnar, Tjaša Čukajne, Erik Grubar in Lina Jerele. Lina je dosegla bronasto priznanje in se uvrstila na državno tekmovanje, ki bo 7. marca 2013 v Ljubljani.

ŠOLSKO CANKARJEVO TEKMOVANJE

Bronasta priznanja so dosegli: Ajda Lea Jakše, Benjamin Gašpar, Maks Tomše, Lovro Janškovec, Miha Petretič, Blaž Tomšič, Lucija Mohar, Sara Pavec, Zala Kržičnik, Eva Krajnc, Lara Njegač, Lucija Strle, Katja Štefanič, Jan Strajnar in Blažka Krašovec.

Na regijsko tekmovanje so se uvrstili 3 učenci: Lucija Strle, Jan Strajnar in Katja Štefanič. Tekmovanje bo 29. 1. 2013 v OŠ Cerklje.

ŠOLSKO – ASTRONOMIJA

Udeležila sta se ga dva učenca iz 9. razreda: Jan Strajnar in Žan Abram, ki je osvojil bronasto priznanje.

dolgo ni doživela takšnega praznika, saj se je zbralo staro in mlado iz cele občine. V programu, ki ga je povezoval Peter Poles, so nastopili vsi učenci šole, pevka Vesna Krapež in plesna skupina Harlekin, kot gosta pa sta z njimi odtekla častni krog letošnja

OTVORITEV NOVEGA IGRIŠČA | FOTO: RAJKO ČUBER

olimpijca Primož Kozmus in Primož Kobe. V imenu ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport je spregovoril v. d. direktorja direktorata za investicije mag. Andrej Vihtelič, zbrane pa je poleg ravnateljice Melite Skušek nagovoril tudi podžupan Občine Kostanjevica na Krki Ladi Petretič. Po uradnem delu, ko so na simbolično skulpturo investitorji in izvajalci del prilepili ploščice s svojimi imeni, se je prireditev nadaljevala s športnimi in z ustvarjalnimi delavnicami ter pogostitvijo za vse zbrane.

Iskrena hvala vsem, ki ste sodelovali pri otvoritvi, še posebej staršem in preostalim občanom, ki ste prispevali resnično nepojmljivo veliko peciva za zaključno druženje.

PROSLAVE

V soboto, 13. oktobra 2012, smo sodelovali na spominski slovesnosti na Oštrcu, 21. oktobra 2012 pa na tradicionalni komemoraciji na kostanjeviškem pokopališču ob spominskem dnevu občine Kostanjevica na Krki. 21. novembra pa so naši učenci razveselili z nastopom najstarejše prebivalce naše občine, ki so se zbrali na tradicionalni prireditvi KO RK.

SPREJEM V ŠOLSKO SKUPNOST

V četrtek, 25. 10. 2012, smo predstavniki Šolske skupnosti učencev Osnovne šole Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki v svoje vrste sprejeli najmlajše člane. Enaindvajset prvošolcev se je pod mentorstvom učiteljic Darje Janškovec, Lidije Stipanič, Martine Perašin in Mojce Jevšnik predstavilo s pristrčnim programom. S slovesno zaobljubo so prisegli, da bodo šolarji, na katere bomo vsi ponosni.

DOBRODELNI KONCERT IN SEJEM

V četrtek, 29. 11. 2012, je na naši šoli potekal že tradicionalni božično-novoletni koncert pod vodstvom Mojce Jevšnik. Pevci Otroškega in Mladinskega pevskega zbora OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki so se predstavili z zanimivim izborom pesmi in priznati moramo, da so to že prave male zvezde, saj so s samozavestnim nastopom, z odlično izvedbo in otroškimi navdihom očarali občinstvo. Svoje glasove so strnili v pestrem programu, lahko bi rekli že kar malimi pevskimi uspešnicami, saj jih tako rekoč prepeva že cela šola. Koncert je popestrila šentjernejska Vokalna skupina MINIBUS pod vodstvom Mojce Jevšnik, ki nas je

DOBRODELNI KONCERT IN SEJEM | FOTOARHIV: OŠ JOŽETA GORJUPA

navdušila s svetovnimi uspešnicami in z večnimi slovenskimi melodijami. Z njimi pa so zapeli tudi naši učenci. Po koncertu pa smo prodajali božično-novoletne izdelke, ki so jih učenci izdelali na tehničnem dnevu. Izkupiček sejma, 1.036,93 EUR, je namenjen šolskemu skladu.

Zbirali pa smo tudi prostovoljne prispevke za dve družini iz Markovcev, ki sta utrpeli večjo škodo v letošnjih poplavih. Pred novim letom smo jima nakazali 505,00 EUR. Hvala vsem, ki ste kakorkoli darovali.

DAN SAMOSTOJNOSTI IN ENOTNOSTI

Zadnji dan pouka pred božično-novoletnimi prazniki pa smo za vse učence in zaposlene pripravili šolsko proslavo v počastitev dneva samostojnosti in enotnosti.

DOŽIVELI SMO ...

DREVO ŽIVLJENJA V DZ

Naši učenci Gašper in Lučka Simič Hrovat, Maks Tomše, Tim Strajnar, Maša Jordan in Tjaša Divjak so se v soboto, 1. decembra 2012, udeležili krasitve Drevesa življenja v Državnem zboru RS. Na dogodku so jih spremljali starši, organizator je bil Zavod Otok (Vesna Hrovat), projekt pa je potekal v okviru projekta Arhitektura in otroci. Otroci so okrasili posebno novoletno jelko z željami naših učencev.

TEHNIŠKI DAN V ZAGREBU

V četrtek, 6. novembra 2012, smo učenci osmega in devetega razreda imeli tehniški dan. Peljali smo se čez mejo v hrvaški tehnični muzej, v Zagreb. Ker je muzej res velik, je razdeljen na več oddelkov. Najprej smo se odpravili k oddelku, kjer so razstavljene največji dosežki človeške tehnologije na področju vesolja, šli smo v velik planetarij, kjer smo videli nočno nebo s planeti in preostalimi zvezdami našega osončja. Nato smo skozi eksperimente, pri katerih so sodelovali naši učenci (brez skrbi, prav vsi so ostali celi), spoznali fizika Nikola Tesla. Potem nam je vodič povedal nekaj o rudarstvu, odpravili smo se v nekoč delujoči rudnik, na koncu pa smo si pogledali še razstavljene avtomobile, letala, vlak, prešo, motorje ter druge stroje. Po obisku tehničnega muzeja smo se odpeljali proti Krapini, kjer smo obiskali muzej predjamskega človeka! Pot je minila kar hitro in že smo izstopili ter prišli do velike sive stavbe z ogledali. Vstopili smo skozi vrtljiva vrata, s katerimi so se fantje kar dobro zabavali, vendar, zabavo na stran, že smo sedli na sedeže in si ogledali film o življenju predjamskega človeka. Ko se je film končal, smo počakali še malo, se razdelili v dve skupini po razredih in lepo drug za drugim vstopili v glavne prostore muzeja. Seveda smo dobili vsak svojega vodiča. Deveti razred je dobil še posebej zgovorno vodičko. Vodila nas je skozi muzej, od same-

ga velikega poka pa vse do odhodov v veselje. Spoznali smo naš razvoj od ene same molekule DNK do homo sapiensa – modernega človeka. Poleg tega smo spoznali še razvoj Zemlje in nekatere živalskih vrst. Obisk krapinskega muzeja je bil zelo zanimiv in upam, da se bomo tja odpravili še kdaj! Bil je naporen dan, zares naporen. Vendar prav tako poučen in zabaven. (Tjaša Čukajne in Katja Štefanič, 9. razred)

NAGRADA ZA ZLATE BRALCE

V četrtek, 23. 11. 2012, so učenci 9. razreda odšli na nagradni izlet, ki ga je organizirala ZPM Krško. Izleta so se udeležili učenci, ki so vseh devet let šolanja po navodilih mentorice vsako leto osvojili bralno značko in si prislužili naziv ZLATI BRALEC. Takšnih učencev je letos 10. Do Krškega in potem še nazaj v Kostanjevico smo se peljali z gasilskim kombijem, za kar se še posebej zahvaljujemo očetu Žana Abrama. Poleg laskavega naziva smo si prislužili še nagradni izlet v Ljubljano, kjer smo obiskali knjižni sejem in malo zapravljali za knjige, seveda. Nato pa smo si ogledali še predstavo Martin Krpan – od junaka do bedaka.

ŠOLA V NARAVI NA AREHU

Od 10. do 14. januarja 2013 so bili šestolci v zimski šoli na Arehu. Poleg alpskega smučanja in teka na smučeh so imeli tudi nočni pohod, različna predavanja in zabavne igre.

ZBIRALNE AKCIJE IN EKO ŠOLA

ZBIRANJE PAPIRJA

V oktobru je 6. razred zbral 4.820 kg starega papirja, 9. razred pa 2.400 kg. Akcijo bodo ponovili v aprilu.

V akciji Eko paket pa se učenci učijo, kako pravilno zlagamo in odlagamo kartonsko embalažo za mleko in sokove. Ločeno zbiranje odpadkov
Dosledno se trudimo, da predvsem v jedilnici, kjer nastaja največ različnih odpadkov, te razvrščamo v tri različne koše – za plastiko, papir in mešane odpadke. Biološke odpadke zbiramo na posebnem mestu pri vходу v kuhinjo. Na zadnji konferenci smo se tudi odločili, da opustimo plastične kozarčke za vodo. Večina učencev ima svoje plastenke ali „bidončke“, v katere si nalijejo pijačo, ki je vedno na razpolago v jedilnici. V ta

namen pa lahko uporabijo tudi šolske skodelice. Učenci so spremembo dobro sprejeli, saj sami ugotavljajo, da smo s tem znatno zmanjšali količino odpadkov.

ZBIRANJE ZAMAŠKOV

V letošnjem šolskem letu zbiramo plastične zamaške za desetletno Patricijo iz Pišec. Rodila se je kot nedonošenček v 26. tednu nosečnosti, s telesno težo 570 gramov in 29 cm dolžine. Imela je zelo slabo razvita pljuča, zato je bila priklopljena na kisik. Počasi je pridobivala težo in po štirih mesecih je že lahko zapustila porodnišnico. Vseskozi Patriciji veliko pomaga tudi alternativna medicina. Veliko manj boleha, znakov epilepsije nima več, izboljšalo se ji je ravnotežje, govor se je začel malce hitreje razvijati. Seveda pridno izvaja tudi fizioterapijo, kjer zelo lepo sodeluje. Sedaj že samostojno sedi v turškem sedlu in za kratek čas tudi stoji. Deklica potrebuje posebno THERASUIT TERAPIJO, da bi lahko shodila. Z izkupičkom zbranih zamaškov ji bodo tovrstno terapijo starši lahko tudi omogočili. Če imate doma tudi vi veliko plastičnih zamaškov, jih lahko prinesete v šolo ali pa jih predate učencem naše šole.

ZIMSKA ŠOLA V NARAVI | FOTOARHIV: OŠ JOŽETA GORJUPA

GALERIJA BOŽIDAR JAKAC

V LETU 2012

Leto 2012 je v veliko pogledih veljalo kot prelomno. V Galeriji Božidar Jakac ga lahko ocenjujemo kot uspešno, če uspešnost merimo tudi z obsegom javnega programa, ki smo ga uspeli pripraviti in izpeljati skozi preteklih 12 mesecev.

V širšem prostoru je naš umetnostni muzej gotovo najbolj prepoznan po obsežnih zbirkah slovenskih ekspresionistov, Forma vivi in nekdanji samostanski cerkvi. Nekdanji sakralni prostor je od 25. maja naprej razstavišče hrvaškega slikarja in docenta na Katedri za slikanje in risanje Akademije likovnih umetnosti v Zagrebu, Tomislava Buntaka. Njegova razstava Potovanje junaštva temelji na razstavi Romarji – Vizije mističnih potovanj, ki je bila leta 2008 postavljena v Umetniškem paviljonu v Zagrebu in istega leta prejela nagrado Vladimirja Nazorja za najboljšo razstavo na Hrvaškem. Za razstavo v Galeriji Božidar Jakac je bil izvirni cikel razširjen z več kompozicijami. „Razstava že s svojim naslovom potencira umetnikovo zavest o napredovanju krize in potencialu iskanja psihološkega prostora vere ter razumevanja njenega namena in prispevka k celoviti osebnosti rasti in splošnemu civilizacijskemu napredku. Sama tema potovanja je tudi sicer ena vodilnih vsebin Buntkovega opusa. Že na zgodnjih risbah na papirju, ki so nastale pod močnim vplivom estetike in strukture stripa, je potovanja svojih priljubljenih trojic ali celotnih narodov skozi puste pokrajine razvil v tisočih epizod. Ta pripoved brez začetka in konca, brez otipljivih toposov in deklarirane namembnosti, za človeka Buntkovega duhovnega izvora ne more biti nič drugega kot doseganje nebeškega kraljestva oziroma modrosti,“ je zapisal umetnostni zgodovinar in kritik Branko Franceschi v katalogu razstave. Fluorescentne risbe, ki žarijo v zatemnjenem prostoru nekdanje samostanske cerkve, dajejo prostoru mističen pridih, ki kar kliče k samostojnim obiskom, ob katerih se lahko predamo doživljanju razstave.

V skladu z načrtom naj bi se razstava zaključila 27. januarja, a jo bomo zaradi velikega interesa obiskovalcev podaljšali do 24. marca 2013.

V prostorih lapidarija so bile v letošnjem letu tri razstave. Razstavišče smo odprli z deli akademskega slikarja in glasbenika Igorja Bravničarja in njegovo razstavo Metamorfoze. Ob razstavi je kustos Goran Milovanović zapisal: „V razstavljenem ciklu Metamorfoze si umetnik kot izhodišče postavi svoje starejše delo, izvedeno v tehniki olja na platnu (Morje št. 3 – diptih, 2005, olje/juta, 111 x 279 cm), ki ga s pomočjo fotografskega postopka razgradi in ga prevede v povsem drug medij. Nastane cikel šestih c-printov Metamorfoz na dibond podlagi, kjer

sicer kot temeljno sled reproduktivnosti ohranja identično dimenzijo in način okvirjanja ter slikana razmerja znotraj slikovnega polja, spreminjajo pa se taktilne strukture in medsebojne korelacije ter napetosti barvnega spektra. V spremenjeni barvni vibraciji dobi novo delo povsem svojo, novo identiteto.“ Prostor lapidarija so v času razstave dobili posebno, poetično noto, ki je nedvomno tudi rezultat Bravničarjeve večplastne umetniške izobrazbe. V poletnih mesecih pa so se v sedem prostorov „vselili“ štirje umetniki, ki so bili vključeni v projekt Keramika v konceptu 4/2, s katerim se je Galerija Božidar Jakac vključila v spremljevalni program mednarodnega trienala keramike UNICUM. V okviru drugega trienala keramike so se v Galeriji Božidar Jakac s samostojnimi projekti predstavljali Vera Stanković, Nuša Lapajne Čurin, Iztok Amon in Roman Makše. V Galeriji smo s tem projektom želeli „opozoriti in izpostaviti vlogo in pomen keramike kot specifičnega izraznega medija v delih sodobnih slovenskih likovnih umetnikov, ki svoja dela hkrati koncipirajo kot specifične prostorske projekte,“ kot je zapisala kustosinja Barbara Rupel.

V septembru smo odprli razstavo hrvaškega kiparja Denisa Kraškovića, ki ga obiskovalci Galerije Božidar Jakac poznajo kot enega od zadnjih udeležencev Forma vive. Njegovo delo Dobrota nagovarja obiskovalce pred vstopom v dvorišče nekdanjega cistercijanskega samostana. Krašković velja za družbeno angažiranega avtorja, kar se je pokazalo tudi na razstavi Moja zgodba. Predstavil se je z deli, nastalimi v daljšem časovnem obdobju, ki, kot je zapisal Goran Milovanović, „jasno izkazujejo Kraškovićevo usmeritev v figuralno umetnost, močno prežeto s krščansko ikonografijo ter socialno angažiranimi aktualnimi temami. Realizacije njegovih

OTVORITEV RAZSTAVE UROŠA WEINBERGERJA | FOTO: MATEJ JORDAN

idej posegajo v področje kiparstva, slikarstva, video filma, risbe in posledično stripa (na razstavo je bilo uvrščenih 23 del).“

Prostore Lamutovega likovnega salona je zgodaj spomladi s svojimi 42 grafikami in risbami zapolnila Jasmina Nedanovski, mlada umetnica, ki živi in dela v Beli krajini. Razstavo smo pripravili v sodelovanju z Belokranjskim muzejem Metlika, kustosinja Katja Ceglar pa je med drugim zapisala: „Umetnica motivno črpa v neposredni okolici in vsakodnevnih uporabnih predmetih, v katerih človek pušča sledi svojega bivanja, prisotnosti in delovanja. Eden takšnih motivov je kanglica za zalivanje rož, ki pripovedno pomeni osredotočenost na zagotavljanje osnovnih potreb življenja ter skrb zanj.“

Poletni termin v Lamutovem likovnem salonu je bil v letu, ko je Kostanjevica na Krki obeleževala 760. obletnico razglasitve mesta, namenjen samemu mestu oz. njegovemu staremu mestnemu jedru in njegovi arhitekturni podobi. Mesto smo ujeli v utrinke: spoznavali smo ga skozi historične upodobitve in katastrske karte ter razglednice, ki so bile v uporabi v različnih obdobjih 20. stoletja. Večina razglednic sodi v obdobje med obema vojnama, ko je bila Kostanjevica na Krki razmeroma živahno podeželsko naselje. Gradivo je javno dostopno; hranita ga Knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu in Galerija Božidar Jakac. Prikaz današnje situacije v naselju pa je v največji meri rezultat pogledov, ujetih v fotografijah Uroša Abrama in Gorana Rovana. Gradivo je dopolnil izbor filmskih in dokumentarnih posnetkov TV Slovenija. V fondih Galerije Božidar Jakac je precej umetniških del, ki so neposredno vezana na mesto na otoku in izbor je bogato dopolnil arhivsko in fotografsko gradivo. Avtorica Helena Rožman je želela z razstavo opozoriti na posamezne elemente kulturne dediščine starega mestnega jedra in s tem pokazati tudi na neustrezna ravnanja z njo v današnjem času.

Program razstavišča v letu 2012 je zaokrožila razstava

prejemnika nagrade bienalne razstave Pogled na likovno umetnost Slovenije 6: Jaz, tukaj zdaj., Uroša Weinbergerja. Umetnik je družbeno angažiran in se v zadnjih letih intenzivno odziva na problematiko našega vsakdana. Kustosinja Barbara Rupel je v katalogu razstave zapisala: „Uroš Weinberger je tokratno razstavo zasnoval izrazito tematsko. Že z njenim naslovom, Displaced world, deplasiran svet.' nam nazorno pove, kje in kaj je njena sporočilna vloga. Z namerano nepravilnim zapisom njenega naslova pa to še podkrepi. Živimo namreč v okolju, ki je pod krinko navidezne urejenosti v svojem bistvu razpuščeno, polno zmede, nesmislov in kontradiktornosti. Postajamo vse bolj pasivni, nekreativni in s tem vse lažje vodljivi. Posameznik, ki to zazna in se temu upre, je na udaru vseprisotnih mehanizmov kontrole, ki pripomorejo k njegovi ukrotitvi.“ Misli, ki so v zadnjih mesecih leta 2012 postale še bolj aktualne, kot so bile že sicer.

Ob programu občasnih razstav v naših razstaviščih pa zadnja leta zelo skrbimo tudi za stanje naših stalnih razstav. Po preureditvi zbirke del Božidarja Jakca smo tako v lanskem letu preuredili in dopolnili razstavo Zorana Didka. Prenovljene prostore in nove pridobitve, ki smo jih vključili v dela, ki so že desetletja del naših zbirk, smo javnosti predstavili tretjo soboto v juniju, ko se je tudi naša ustanova vključila v že dobro uveljavljen program na Slovenskem, Poletno muzejsko noč. Poleg odprtja razstave smo na ta dan ustvarjali v kreativni delavnici in pozno zvečer poslušali še zvočno instalacijo NIMETU – solo projekt glasbenika in oblikovalca zvoka Andreja Hrvatina. Poleg Poletne muzejske noči smo sodelovali tudi v programu mednarodnega dneva muzejev, 18. maja, in Dnevh evropske kulturne dediščine, ki so potekali konec septembra. Že tradicionalno pa 3. december zaznamuje Ta veseli dan kulture, ko tudi v Galeriji Božidar Jakac odpremo svoja vrata z brezplačnim vstopom (poleg tega dneva si je mogoče razstave v našem muzeju brezplačno ogledovati vsaj še 8. februarja in 18. maja). Lani smo ob tem odprli 8. prenovljeno postavitev grafik Bogdana Borčiča. Novi izbor del je predstavil kustos Goran Milovanović, v otvoritvenem programu pa je sodelovala harfistka Anja Gaberc. Nas pa je s svojo prisotnostjo počastil tudi sam umetnik Bogdan Borčič!

Ob zaključku pogledov v razstavno dejavnost je treba omeniti tudi to, da v Galeriji Božidar Jakac še vedno ob vsaki razstavi izdamo tudi katalog, kar, kljub temu da je to splošno veljavni standard, v našem prostoru, tudi zaradi nastale finančne situacije, ni več prav vsakdanji pojav. In ravno zato smo ponosni, da ga v našem umetnostnem muzeju še uspemo vzdrževati.

Poleg domačih razstavišč so razstavni programi Galerije Božidar Jakac bogatili tudi razstavišča drugih ustanov. Razstava Pogled na likovno umetnost Slovenije 6: Jaz, tukaj zdaj. je gostovala v partnerskih

OTVORITEV RAZSTAVE KOSTANJEVICA NA KRKI, OBRAZI ARHITEKTURNE DEDIŠČINE
| FOTO: MATEJ JORDAN

OTVORITEV RAZSTAVE KOSTANJEVICA NA KRKI, OBRAZI ARHITEKTURNE DEDIŠČINE
| FOTO: MATEJ JORDAN

| galerija

ustanovah projekta, in sicer 6. januarja v Mestni galeriji Nova Gorica, 30. marca v Galeriji Velenje, 10. maja v Galeriji sodobne umetnosti Celje in 16. junija v Obalnih galerijah Piran. V slednjih smo jeseni odprli razstavo o 50. obletnici Forma vive, ki je bila že 7. februarja odprta še na eni od lokacij, kjer je mednarodni kiparski simpozij nekoč potekal, in sicer na Ravnah na Koroškem.

Ob razstavnih dejavnosti pa naši obiskovalci vedno lepo sprejmejo tudi drugačne kulturne programe. Sredi poletja smo tako v Galeriji Božidar Jakac gostili predstavo Žalostna in veličastna zgodba o Sotiriji Belu, ki so jo izvedli člani Gledališča senc. V okviru Festivala Ljubljana pa je bil v nekdanji samostanski cerkvi koncert Komornega zbora Smolny, ki se je pod dirigentskim vodstvom Vladimirja Begletsova predstavil s programom ruske duhovne in narodne glasbe. Vrhunski koncertni dogodek je organizirala Krka, d. d.

Zadnja leta pregled dejavnosti Galerije Božidar Jakac ni popoln, če ne omenimo vsaj še izobraževalnih programov. Večina teh je namenjenih otrokom; ti prihajajo k nam organizirano s šolskimi skupinami. Leto 2012 velja v tem pogledu za eno najbolj uspešnih, saj je bila zapolnjena večina terminov, ko smo lahko sprejemali šolske obiske. Dodati pa je treba, da zaradi neogretih razstavnih prostorov te dejavnosti ne moremo izvajati v času, ko so temperature prenizke, in smo tako omejeni na čas od aprila do konca oktobra, ko sprejememo večino obiskovalcev iz osnovnih in srednjih šol ter zadnja leta vedno pogosteje tudi iz vrtcev. Otrokom iz nam najbližjega prostora so namenjene tudi popoldanske Ustvarjalnice, ki ravno tako potekajo v prej omenjenem času. Ustvarjalnice so kreativen program, ki ga velikokrat soustvarjamo z umetniki, sodelujočimi v programu občasnih razstav Galerije Božidar Jakac. Celotni program je kustosinja Helena Rožman predstavila na Kulturnem bazarju v Ljubljani in na 7. mednarodnem strokovnem posvetu kustosov pedagogov, ki je bilo v organizaciji Hrvaškega muzejskega društva novembra v Reki. Poleg opisanih aktivnosti pa smo ob razstavi Kostanjevica na Krki: obrazi arhitekturne dediščine izvedli javno vodstvo avtorice razstave in del t. i. porazstavnega programa s predavanjem prof. dr. Janeza Bogataja, ki je govoril o Kostanjevici na Krki kot turistični destinaciji. Zelo dober odziv Kostanjevičanov in okoličanov pa nam daje zavezo, da s programom nadaljujemo v spomladanskih mesecih 2013, ko bomo v goste med drugimi povabili izr. prof. dr. Živo Deu s Fakultete za arhitekturo Univerze v Ljubljani, Matejo Kavčič iz Restavratskega centra v Ljubljani, Matejo Hafner iz Združenja zgodovinskih mest Slovenije in konservatorje iz ljubljanske enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Gostje bodo vsak s svojega zornega kota predstavili poglede na varovanje kulturne dediščine in mesto Kostanjevica na Krki skozi varstvene politike.

Kot vedno ob tovrstnih pregle-

GRAFIČNE DELAVNICE POD VODSTOM POLONE ČERNE
| FOTOTEKA: GALERIJE BOŽIDAR JAKAC

dih dejavnosti Galerije Božidar Jakac v koledarskem letu tudi tokrat poudarjam, da sem predstavila le t. i. javni del programov, ki smo jih v Galeriji pripravljali za obiskovalce naših prostorov. Delo muzeja je seveda širše in veliko bolj kompleksno. Delo muzeja poteka vsakodnevno tako na upravnem kot tudi na strokovnih področjih in le sistematično in skrbno delo omogoča dobro razstavno dejavnost. Cilj te pa so obiskovalci, zadovoljni in kritični, da z njihovimi refleksijami postajamo boljši. Zato vas ob koncu le še povabim na čim pogostejše obiskovanje muzejskih razstav, prireditev, predavanj ... in ustvarjalnic. Veseli bomo vaših odzivov.

| HELENA ROŽMAN

OTVORITEV RAZSTAVE DENISA KRAŠKOVIČA | FOTO: MATEJ JORDAN

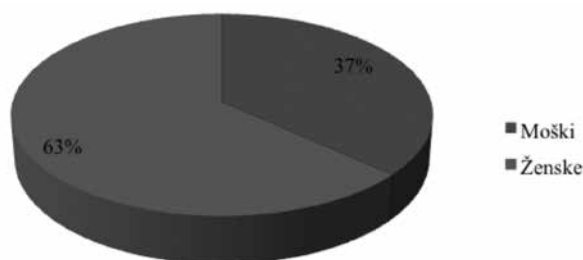
Anketa o Galeriji Božidar Jakac med domačini Kostanjevice na Krki

Galerija Božidar Jakac je ena bolj prepoznavnih galerij v Sloveniji, ki pozitivno vpliva na življenje ljudi, prepoznavnost kraja ter krepitev lokalne identitete. Skupaj z ugodno prometno povezavo, razgibano pokrajino ter bogato kulturno dediščino nosi velik potencial za nadaljnji razvoj turizma, ki je mogoč ob medsebojnem prepletanju vseh vrsti turistične ponudbe ter spodbudnem okolju, ki ga nudi lokalna skupnost.

Anketa, izvedena med domačini in obiskovalci Galerije Božidar Jakac, je pomemben element moje raziskovalne naloge, saj sem s pridobljenimi informacijami želela ovrednotiti pomen omenjene kulturne ustanove za turizem občine Kostanjevice na Krki. Hkrati pa sem hotela ugotoviti ali v primeru galerije in njenih dislociranih enot govorimo o kulturnem turizmu, obiskovalcih pa o kulturnih turistih.

Skupaj je bilo narejenih 160 anket, ki se delijo na dve različici, zato je analiza potekala ločeno. Prvi tip, ki je predstavljen v tej številki Kostanjeviških novic, je bil namenjen prebivalcem naselja Kostanjevice na Krki in obsega 60 anket, s pomočjo katerih sem želela pridobiti informacije o pomenu galerije za lokalno prebivalstvo ter njenem vplivu na povečan obisk kraja. Zanimalo me je tudi vzdušje med domačini, saj se je z ustanovitvijo občine Kostanjevice na Krki pojavilo pomembno vprašanje financiranja galerije. Anketa je sestavljena iz vprašanj zaprtega in odprtega tipa; pri zadnjih so imeli anketirani več možnosti odgovorov, analiziranje pa je težje kot pri zaprtem tipu, kjer je možnost odgovorov že vnaprej določena, analiza pa lažja.

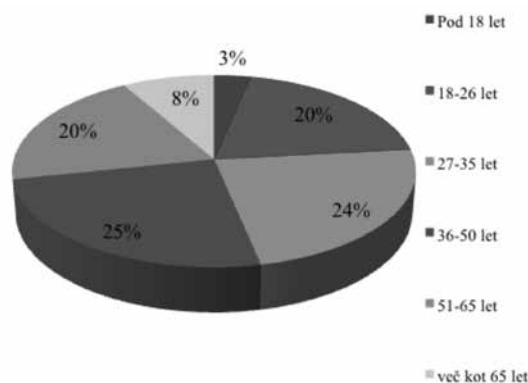
1. Spolna struktura anketirancev

N= 60

V anketo je bilo vključenih 22 moških (37 %) ter 38 žensk (63 %). Skupno je bilo vprašanih 60 domačinov Kostanjevice na Krki, ki je po podatkih Statističnega urada RS leta 2011 štela 695 prebivalcev. Anketiranega je bilo torej 8,6 % prebivalstva mesteca Kostanjevice na Krki oziroma 2,5 % prebivalstva občine Kostanjevice na Krki.

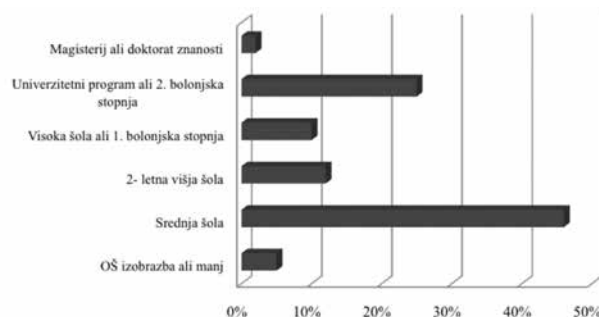
2. Starostna struktura anketirancev

N= 60

V grobem lahko rečemo, da je bila glede na starostno strukturo sorazmerno enakomerno zajeta populacija med 18. in 65. letom. Največ anketiranih je bilo v starostnem razredu od 36 do 50 (25 %) ter od 27 do 35 let (24 %). Od 18. do 26. leta je bilo vprašanega 20 %, od 51. do 65. leta 20 % prebivalstva, 8 % starejših od 65 let ter 3 % pod 18 let.

3. Izobrazbena struktura anketirancev

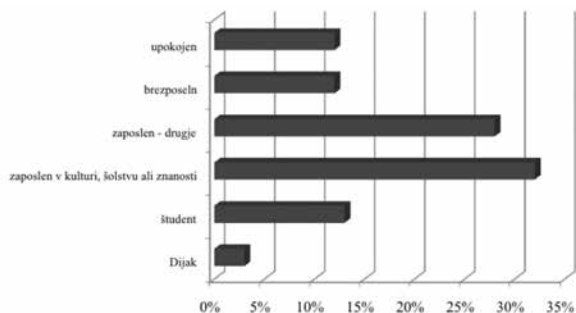
N= 60

Glede na izobrazbeno strukturo prebivalstva ima največ vprašanih dokončano srednjo šolo (47 %), 25 % anketiranih univerzitetno ali 2. bolonjsko stopnjo, 12 % 2-letno višjo šolo, 10 % visoko šolo ali 1. bolonjsko stopnjo, 5 % osnovno šolo ali manj (v starostno skupino spadajo predvsem dijaki, ki še niso dokončali srednjega šolanja) ter samo 1 % vprašanih magisterij oziroma doktorat. Delež anketiranih z dokončano srednjo šolo je visok tudi zaradi tega, ker nekateri mladi (starejši od 27 let) še niso dokončali univerzitetnega izobraževanja.

Izobrazbena struktura anketirancev je na občinski ravni precej neznatna, saj je imelo po podatkih Statističnega urada RS leta 2011 osnovnošolsko izobrazbo kar četrtina občanov Kostanjevice na Krki, srednješolsko 53,4 %, visoko ali 1. bolonjsko stopnjo 3 %, univerzitetno ali 2. bolonjsko stopnjo 5 % ter samo 0,4 % občanov magisterij ali doktorat. Iz rezultatov ankete je razvidno, da sem spraše-

vala bolj izobražene posameznike. Ankete so bile narejene v knjižnici, pred občinsko hišo, v lokalih ter pri prijateljih in znancih, katerih zamisli na kulturnem področju so še posebej dobrodošle, saj jih umetnost kot taka privlači.

4. Struktura anketirancev glede na status

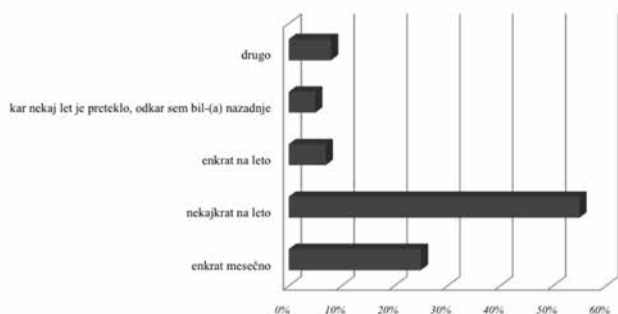

N= 60

Največ vprašanih je zaposlenih v kulturi, šolstvu ali znanosti (32 %). Kostanjevica na Krki predstavlja v Posavski regiji manjše zaposlitveno območje predvsem v terciarnem in kvartarnem sektorju. Zaposlenih drugje je 28 % anketiranih, študentov 13 % in upokojenih 12 % domačinov. Enak delež (12 %) je brezposelnih, 3 % pa predstavljajo dijaki.

5. Pogostost obiska galerije

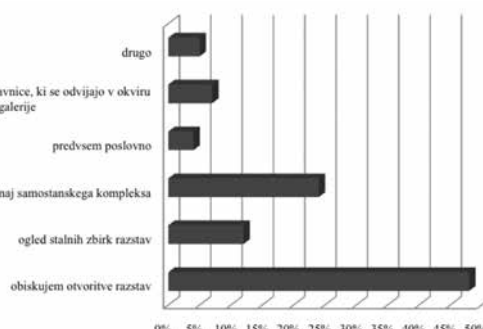
Pri anketiranju domačinov sem kot izhodiščno vzela trditev, da je posameznik vsaj enkrat v življenju obiskal Galerijo Božidar Jakac ali katero izmed dislociranih enot galerije (Lamutov likovni salon, Gorjupova galerija).

N= 60

Največ domačinov prihaja v galerijo nekajkrat na leto (55 %), predvsem na otvoritve razstav umetniških del, kjer kustos gostom predstavi avtorja razstave, čemur sledi pogostitev. 25 % Kostanjevičanov obišče galerijo enkrat mesečno (otroške delavnice, otvoritve razstav, sprehajanje po parku Forma vive ...), 7 % enkrat na leto, 5 % pa je jih bilo nazadnje v galeriji pred nekaj leti. Pod kategorijo „drugo“ (8 %), je bilo anketiranih 5 zaposlenih; kustosa, vodnici po galeriji ter uslužbenka sprejemne pisarne oziroma TIC-a; katerih vizija in notranji vpogled v delovanje galerije sta za nadaljnji razvoj le-te pomembna.

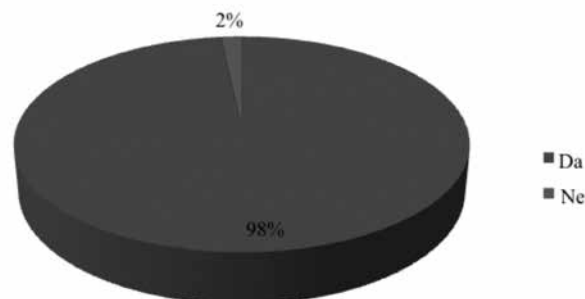
6. Namen obiska galerije

Skupno število odgovorov = 92

Skoraj polovica vprašanih (48 %) je kot namen obiska navedla otvoritve razstav likovnih del. Manj kot četrtina domačinov (24 %) se rada sprehaja zunaj samostanskega kompleksa, kjer stojijo skulpture simpozija Forma vive. 12 % jih prihaja v galerijo zaradi ogleda stalnih umetniških zbirk, ki se vsebinsko vsake toliko spremenijo, 7 % pa se z otroki udeležuje likovnih delavnic. Poslovno obiskuje galerijo 4 % vprašanih, predvsem zaposleni in tisti, ki v galeriji delajo preko študentskih napotnic ali avtorskih pogodb. Namen anketiranih pod rubriko drugo (5 %) je udeležba na porokah in prireditvah, ki se odvijajo neodvisno od programa galerije.

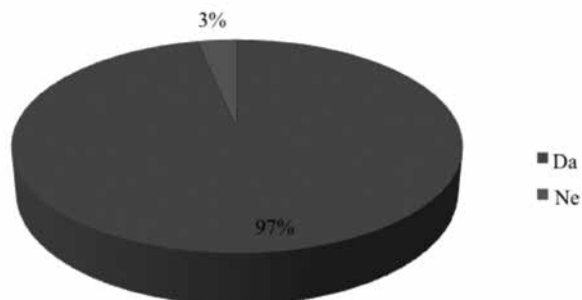
7. Vpliv galerije na povečan obisk turistov v Kostanjevici na Krki

N= 60

Anketirani domačini so se strinjali (98 %), da galerija vpliva na povečan obisk turistov v Kostanjevici na Krki. Samo en anketiranec je mnenja, da galerija na povečan obisk turistov ne vpliva. Po podatkih turističnega informacijskega centra je Galerija Božidar Jakac najbolj obiskana turistična znamenitost v občini.

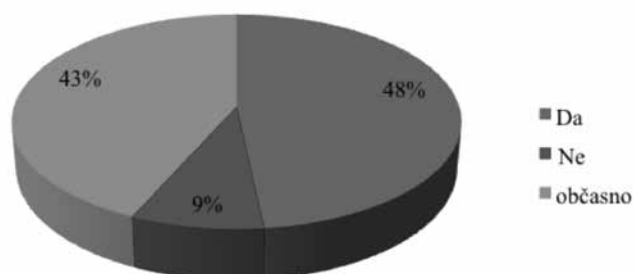
8. Večja prepoznavnost Kostanjevice na Krki zaradi

N= 60

Pri vprašanju so si bili anketirani enotni, saj jih je 97 % odgovorilo, da je mesto zaradi galerije na lokalni, regionalni in državni ravni bolj prepoznavno. 3 % menijo, da galerija na večjo prepoznavnost Kostanjevice na Krki ne vpliva.

9. Udeležba na otvoritvah razstav

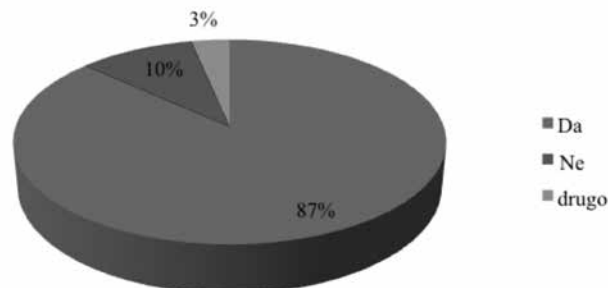

N= 60

Na otvoritev so povabljeni avtor razstavljenih umetniških del, kustos, ki umetnika predstavi, povabljenici in tisti, ki se

dogodka želijo udeležiti, saj je vstop brezplačen. Ob priložnosti poteka tudi pogostitev prisotnih. Otvoritev razstav se udeležuje 48 % vprašanih, 43 % občasno, 9 % pa se jih ne udeležuje. Obisk je po besedah vodnice v primerjavi s prejšnjimi desetletji upadel. Udeležba je odvisna od ugleda in prepoznavnosti avtorja v slovenskem umetniškem prostoru ter promocije oziroma oglaševanja dogodka.

10. Izkoriščenost samostanskega dvorišča za prireditve kulturne narave

N= 60

Eno izmed večjih arkadnih dvorišč v Srednji Evropi je primeren prostor za glasbene, odrske, literarne in druge prireditve. Visok delež vprašanih (87 %) meni, da je dvorišče premalo izkoriščeno za prireditve kulturne narave, medtem ko jih desetina pravi, da je izkoriščenost prostora dobra. Pod možnostjo „drugo“ (3 %) so vprašani odgovarjali, da je dvorišče sicer izkoriščeno, vendar ne zadosti.

11. Ocena ponudbe galerije Božidar Jakac

	Zelo slabo	Slabo	Zadovoljivo	Dobro	Zelo dobro	Se ne udeležujem/ne poznam
Stalne zbirke razstav v galeriji			10 %	27 %	62 %	1 %
Občasne razstave v Lamutovem likovnem salonu, Lapidariju ter samostanski cerkvi		3 %	7 %	35 %	45 %	10 %
Ponudba prireditev, koncertov idr. dogodkov v galeriji	1 %	25 %	40 %	12 %	10 %	12 %
Delavnice, ki se odvijajo v okviru galerije		2 %	8 %	22 %	40 %	28 %
Vodstvo po galeriji ter informacije, ki jih pod vodstvom pridobim			12 %	27 %	33 %	28 %
Gostinska ponudba v galeriji	79 %	10 %	2 %	3 %	3 %	3 %
Lokacija TIC-a in informacije, ki so mi na voljo	15 %	22 %	27 %	17 %	6 %	13 %

N= 60

Stalne zbirke razstav so bile ocenjene najbolje, saj je večina vprašanih (89 %) s ponudbo zelo zadovoljnih, desetina pa jo je označila kot zadovoljivo. Z občasnimi razstavami so vprašani zadovoljni, ocenjene so sicer slabše, vendar se 80 % ponudba zdi dobra, desetini pa umetniške razstave niso všeč. Dogodki v galeriji so bili ocenjeni slabše kot predhodni ponudbi. 22 % je prireditve ocenilo kot zelo dobre, 40 % kot zadovoljive, 26 % pa bi si želela več raznovrstnih kulturnih dogodkov. Delavnice so bile v povprečju dobro ocenjene, 62 % je s ponudbo zelo zadovoljnih, desetina manj, visok delež (28 %) pa ponudbe ne pozna. Gostinska ponudba je ocenjena najslabše, saj bi si 89 % vprašanih želela izboljšav na področju te dejavnosti, šestim odstotkom pa ustreza, kot je. Z lokacijo TIC-a je zelo zadovoljnih 23 %, zadovoljnih 27 % ter nezadovoljnih 37 % anketiranih domačinov. Največjo težavo jim pomeni prav prevelika oddaljenost TIC-a od središča mesta.

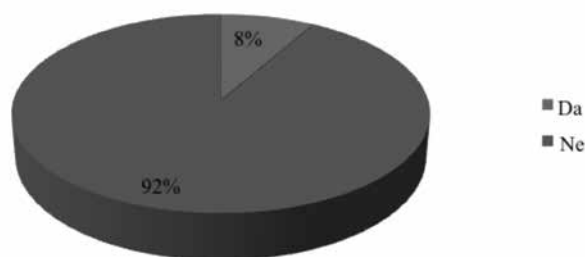
12. Spremembe v galeriji po mnenju anketiranih

	Kaj bi anketirani v galeriji spremenili	Delež (%)
1.	Gostinska ponudba/kavarna	37
2.	Več koncertov/gledaliških predstav/literarni večeri/projekcije filmov	15
3.	Trgovina s spominki	7
4.	Več promocije/več oglaševanja	4
5.	Ateljeji/rezidenčni centri za umetnike	3
6.	Prostor, kjer bi bili predstavljeni cistercijani in Speinheimi	3
7.	Bolj prijazno osebje/večji delovni elan	2
8.	Boljša povezanost z lokalnim okoljem in s turističnimi subjekti v okolju: dostopnost – odprtost do lokalnega prostora	3
9.	Podaljšanje odpiralnega časa v poletnem času do 20.00	2
10.	Primernejša lokacija TIC-a	2
11.	Označitvene table, kako sploh do galerije	2
12.	Nič	20

Skupno število odgovorov = 75

Zastavljeno vprašanje je odprtega tipa, saj so bila upoštevana vsa mnenja domačinov. Največji delež (37 %) vprašanih v galeriji pogoša gostinsko ponudbo, ki je v strategiji razvoja kulturnega turizma v Sloveniji opisana kot dejavnost v zametkih, saj zakonodaja na tem področju še ni povsem urejena. Z gostinsko ponudbo bi galerija poskušala privabiti večje število obiskovalcev, kot jim to uspe s kulturno ponudbo, kar bi pomenilo pozitivno spremembo. Petina vprašanih (15 %) bi si želela več prireditev (literarni večeri, projekcije filmov, koncerti in gledališke predstave). 7 % v galeriji pogoša trgovino s spominki, ki je podobno kot gostinska ponudba v strategiji razvoja kulturnega turizma v Sloveniji zakonodajno še neurejena. Po vzoru iz tujine naj bi se ponudba širila na tržne vsebine, ki se obiskovalcem zaračunavajo. 4 % je mnenja, da galeriji manjka promocija in oglaševanje. Podobnega mišljenja so tudi turisti, saj so nekateri izmed njih slišali za mesto od turističnih ponudnikov drugod po Sloveniji in se v Kostanjevici na Krki znašli čisto po naključju. Velika ovira pri promociji je spletna stran galerije, ki je še vedno samo v slovenskem jeziku. Trije odstotki vprašanih v galeriji pogošajo prostor, kjer bi bila predstavljena meniški red cistercijanov in rodbina Spanheimov. Na tak način bi se ponudba razširila in morda privabila tudi drug tip popotnikov. Domači umetniki (3 %) so bili mnenja, da manjkajo ateljeji oziroma rezidenčni centri za umetnike. Zelo smiselni predlog 3 % vprašanih je bila boljša povezanost galerije z lokalnim okoljem in s turističnimi subjekti, ki jih območje ponuja. Majhen delež (2 %) bi si želel bolj prijazno osebje oziroma večji delovni elan zaposlenih, ki jim edine motivacije ne bi smeli pomeniti mesečni dohodki. Enak odstotek bi podaljšal odpiralni čas galerije v poletnem času do 20.00. Nekaterim (2 %) se lokacija TIC-a ne zdi najbolj primerna oziroma bi si želeli, da bi obiskovalci tudi na otoku starega mestnega jedra lahko prišli do zelenih informacij. Velika težava so označitvene table poti do galerije, saj so pomanjkljive.

13. Se vam zdi vstopnina za galerijo previsoka?

N= 60

Vstopnina znaša 3 evre za odrasle in tujce, 5 evrov za družine in 1,5 evra za otroke in študente. Za ogled razstavnih del začasnih zbirk je vstopnina 2 evra. S ceno vstopnine je

zadovoljnih 92 %, medtem ko je za 8 % vprašanih previsoka. Enemu izmed vprašanih se zdi cena vstopnine pre nizka. Seveda pa so rezultati tudi posledica tega, da so odgovarjali domačini, ki jim vstopnine v galerijo ni treba plačevati.

14. Znamenitosti, ki bi jih kot domačin(ka) predstavil(a) turistu

	Znamenitosti	Delež (%)
1.	Kostanjeviška jama	22
2.	OŠ Jožeta Gorjupa/mozaik na steni OŠ	16
3.	Aktivnosti na Krki/kopalisce pri Štravsu	11
4.	Krakovski gozd 19/Resslova pot	12
5.	Cerkve	5
6.	Pohodništvo (pot vil Čestitk idr.)	5
7.	Kmečki turizem/turizem v zidanicah	4
8.	Cvelbarjev hrast	4
9.	Forma viva	3
10.	Balonarstvo	3

11.	Staro mestno jedro s kulturnimi spomeniki/mestne znamenitosti na rečnem otoku	5
13.	Mostovi na reki Krki	2
14.	Gostinska ponudba/kulinarika območja/pridelava cvička	2
15.	Razstavišče Jožeta Marinča	2
16.	Kolesarske poti	1
17.	Podgorjanske vinske ceste	2
18.	Najdebelejši beli gaber, izliv potoka Studene v reko Krko zaradi ambienta	1

Skupno število odgovorov = 185

Približno petina vprašanih (22 %) bi poleg galerije turistom predstavila še Kostanjeviško jamo, ki je po podatkih turističnega informacijskega centra druga najbolj obiskana znamenitost v občini. 16 % anketiranih bi razkazalo OŠ Jožeta Gorjupa ter mozaik na šoli, 11 % pa bi v poletnem

času obiskovalce navdušilo z aktivnostmi na reki Krki (plavanje, čolnarjenje ...). 12 % se je odločilo za Krakovski gozd in Resslerovo pot po gozdu. Sakralno dediščino oziroma ogled cerkva v občini bi turistom predstavilo 5 % vprašanih, enak odstotek (5 %) pa se je odločil za pohodništvo po tematskih poteh ter staro mestno jedro s kulturnimi znamenitostmi. Kmečki turizem ter turizem v zidanicaх bi priporočilo 4 % domačinov, enak odstotek tudi Cvelbarjev hrast, ki je tretji najdebelejši v Sloveniji. 3 % bi predstavili Forma vivo ter balonarstvo, 2 % mostove na reki Krki, kulinariko območja, razstavišče domačega slikarja Jožeta Marinča ter Podgorjanske vinsko-turistične ceste. Odstotek vprašanih bi priporočil kolesarske poti, najdebelejši beli gaber v Sloveniji ter izliv potoka Studene v reko Krko, predvsem zaradi posebnega ambienta, ki sta ga reka in potok oblikovala.

Se nadaljuje.

| TAMARA ZAKŠEK

Rožnati vrt

Je ta rožica cvetela zame ali za njo, ali sama lovi sonce in svetlobo dneva, ko se pogleda v ogledalo, vidi najlepšo.

Njene sosede se trudijo, jutranja rosa jih umiva. V vetru sušijo lase in pogovor med njimi raznašajo metulji in čebele pa mali plazeči, tihi in glasni, mladi in odrasli.

Harmonija. Vsi skupaj igrajo, so rožnati vrt življenja. Krožnico gibanja ustvarjajo letni časi.

V senci počivajo utrujeno zadovoljni nasmehi. Bil je lep dan. Nekje na drugi strani iz zemlje bruha, vulkani gradijo prihodnje vrtove.

V času dneva in noči nastajajo otoki, celine.

Deklica pokaže prsi, sanje krvavečega pesnika vidijo bika lepljivih nog.

Starec in lev kot Evropa in Afrika; ah ..., kdo bi to razumel, od kod prihaja in kam gre.

Otrok, nepopisan list odprte glave, širokih oči, me je najbolj razumel.

Skrivanje za debli hrasta med mokrimi travami blatnih tal, odpirajo rane dozorele mladosti.

Prošnje nebu so neslišno izgubljale moč.

V kotu zunaj hiše, ob glasnem vetru, od križa do vrha temena, so mravljinčci govorili neponovljivo strast ugodja.

Bilo je takrat. Iluzija slike prebuja spomine minulega. Danes je drugače in nekoč bo takrat.

Prijatelj je rekel, za umetnika si skoraj normalen.

Ob razstavi v humanitarnem centru RK Novo mesto.
Dobe, 15. 11. 2012

| JOŽE MARINČ

Simfonija pomladi

V času, neprijetnem za velika umetniška dejanja, ko je kultura potisnjena malo v ozadje, je hvalevredno, da ima lastnik hiše voljo in željo obogatiti staro mestno jedro, javnosti dostopno v veličini prostora, prisotno likovno delo pomembne označbe današnjega časa sodobne umetnosti, kot sledovi zgodovine za danes in jutri.

Simfonija pomladi odraža karakter bivajočih ljudi v preteklosti in sedanosti, optimizem in prebujanje notranje zavesti posameznika v globalnem svetu sivine propadanja in nemoči. Narava je že vse videla. Od vrhov Gorjancev v dotiku z nebom in oblaki, navzdol v dolino preko travnikov do Krke, v Krko, ki odnaša glas v svoji govorici šumenja vode, ta pot bo večna krožnica. Tu pa tam bo srna preskočila potok in žejen popotnik si bo namočil ustnice ob izviru bistre vode med skalami. Po očetu in mami sinovi in hčere puščajo sledove kot mozaik zgodovine časa. Pozitivne vrednote prostora bogatijo naša čutila kot sol kruh.

Skrivnosti gozdov v teminah najglobljih senc, v vetru in tišini, v govorici jutra ali spanju noči govorijo zgodbe. Druga za drugo nam širijo obzorja iztegnjenega prsta navzven in navznoter. Brez nas je velika slika osamljena, mrtva pesem.

Odprimo ušesa. Ko zaslišimo simfonijo pomladi, oči oživijo, dan je lepši.

Dobe, 18. 11. 2012

| JOŽE MARINČ

KNJIŽNICA V LETU 2012

Leto 2012, leto velikih pričakovanj in pisanih dogodkov, je bilo tudi za kostanjeviško knjižnico zelo pestro: nešteto zgodb in znanja, ki živijo med platnicami knjig in potujejo med bralci, prijetno vzdušje v knjižnici in sodelovanje pri barvanju kulturne podobe Kostanjevice.

Tudi nenehno rastoče številke so eden od pokazateljev živahnega življenja knjižnice, zato bom poudarila nekaj najpomembnejših, s katerimi smo prešteli minulo leto. Knjižnica je bila odprta 131 dni. Imeli smo 642 aktivnih uporabnikov, na novo se je v knjižnico vpisalo 95 članov. Zabeležili smo 6.737 obiskov zaradi izposoje gradiva na dom in izposodili 19.327 enot gradiva. V časopisni čitalnici, kjer je uporabnikom na voljo skoraj 40 različnih časopisov in revij, si jih je ogledovalo 438 uporabnikov. Našteli smo 1.487 pregledanih izvodov. Tudi naših 5 računalnikov, ki so na voljo uporabnikom, je bilo dobro zasedenih. Zabeležili smo 2.423 obiskov.

Kostanjev Škrat prijazno vabi otroke – na štiriindvajsetih pravljčnih uricah se je zvrstilo kar 235 živahnih malčkov. Neskončno zanimiv svet v knjižnici in knjigah smo odkrivali tudi skupaj z otroci iz vrtca. Na osmih obiskih se jih je zvrstilo 158. Ob projektu Naša mala knjižnica smo z osnovnošolci razmišljali, kaj bi brali, zakaj ne beremo, iskali recepte za dobro branje, ustvarjali čarobni knjigostroj ... Na dveh odličnih lutkovnih predstavah se je zabavalo 48 otrok in 22 staršev.

Ponudbo dogajanja za odrasle v zadnjem času v knjižnici peljemo po treh med seboj prepletajočih se poteh. Na bolj malo dogodkov lahko zaradi prostorske stiske povabimo v knjižnico, zato smo hvaležni prijaznega gostoljubja naše šole, Gostilne Kmečki hram in Gostilne Žolnir. Poleg vedno zanimivega dogajanja v okviru Točke vseživljenjskega učenja soustvarjamo povabila na prvopetkovska srečanja. V letu 2012 se je zvrstilo kar 67 raznovrstnih druženj, na katerih smo našeli 1.670 obiskovalcev.

Živo je v kostanjeviški knjižnici ves čas, kar se čuti v lokalnem okolju, pa tudi od drugod dobivamo pohvale. Naj se pohvalimo, da je bilo dogajanje iz kostanjeviške knjižnice v lanskem letu kar trinajstkrat zabeleženo tudi v člankih v časopisih (sicer smo člankov in drugih drobnih materialov, povezanih s Kostanjevico, za lani našeli kar 250).

Tudi za leto 2013 smo polni idej in načrtov. Družili se bomo z Miho Mazzinijem, s Katjo Plut, Stanko Hrastelj, Fani Okič, Renato Salecl, ženskami, ki so se priselile k nam iz tujine, govorili o kavi, pivu, vodi, zdravilni glini, spoznavali zanimive domačine, vabili na lutkovne predstave ...

Dobrodošli v vaši knjižnici!

| ALENKA ŽUGIČ JAKOVINA

VSEŽIVLJENJSKO UČENJE V KNJIŽNICI

V knjižnici že četrto leto v okviru projekta Center vseživljenjskega učenja Posavje organiziramo raznolike dogodke, ki poleg novega znanja in spretnosti ustvarjajo tudi prijetna, topla druženja, kar je v hitrici vsakdana še posebej dragoceno.

Ponedeljkovi pohodniki še vedno najdejo poti, ki jih niso prehodili, in ponovno vabijo na potep vsak zadnji ponedeljek v mesecu. Po knjižnici se še vedno smehljajo prijazne lutke, ki smo jih ustvarili za aprilsko razstavo ročnih del, medtem ko že nastajajo čudoviti rešiljeji in tople pletenine, s katerimi se bomo pokazali letošnjega maja. Z Matejem Jordanom smo na tečaju spoznavali skrivnosti fotografije, pripravili tečaj angleškega jezika, se v sivih zimskih mesecih prepuščali čarobnim sporočilom zgodb na bralnih druženjih s Katjo Plut. Svoje izkušnje, znanje, modrost so na predavanjih z nami delili Vesna V. Godina, ki se je spraševala, kakšne otroke si želimo in kaj delamo, da to postanejo, ščepec rešitve nam je ponudila Sanja Lončar,

o vplivu energij okolja na človeka in človeka na zdravje prostora nas je na zanimivem predavanju poučil Nebojša Lončar, dr. Metka Hudina je nanizala vrsto nasvetov, kako se lotiti sadovnjaka, z Arnejem Hodaličem smo spoznivali Etiopijo, si nalili čistega vina na

predavanju Draga Medveda, se povabili na čaj z Jožetom Kukmanom, naslednikom patra Simona Ašiča iz stiške opatije, odstirali tisoč obrazov demence z Nevo Železnik in se približali zvezdam z astronomi Astronomskega društva Krško.

PREDAVANJE DRAGA MEDVEDA | FOTO: MATEJ JORDAN

PRVI PETKI V KOSTANJEVICI

Po več kot letu in pol lahko tisti, ki ustvarjamo zgodbe prvih petkov v Kostanjevici, in veliko število naših občanov pa tudi gostov od drugod povemo, da so druženja, ki smo jih enkrat poimenovali svojevrsten kostanjeviški šov talentov, postala stalnica v kulturni in družabni podobi našega kraja. Vse bolj se tudi zavedamo, kako bogato pisano je življenje pri nas zaradi naših ljudi – različne smo že imeli priložnost srečati, od takih, ki živijo med nami in nam hitrica vsakdana ne da prave priložnosti se ustaviti in videti, spoznati več, do drugih, katerih talent je opažen daleč preko meja našega kraja, tudi preko meja domovine in celine. Prve petke v letu 2012 smo začeli na praznik svetih treh kraljev, ko so se v Gostilni Kmečki hram zbrali koledniki

JESEN V KOSTANJEVICI

26. oktobra smo povezali praznik reformacije in malce pohiteli z novembrskim prvim petkom z dogodkom Jesen v Kostanjevici. Za prijeten uvod v večer, ki so ga obarvali kostanjeviški amaterski likovni ustvarjalci in ročna dela domačink, so poskrbeli gostje iz pobratene občine Videm-Dobrepolje: pripovedovalka Marija Žnidaršič, Veronika Zajc na violinskih citrah in pojoča družina Erčulj. Na razstavi v večnamenskem prostoru šole smo pokazali izbrana bogastva ustvarjalnosti običajnih ljudi, ki živijo vsakdan med nami in lepšajo svoje in življenje tistih ob sebi z različnimi oblikami ustvarjanja. Ob razstavi izdelkov smo predstavili delovanje članic Društva podeželskih žena Pod Gorjanci Kostanjevica na Krki, ustvarjanje na Točki vseživljenjskega učenja v knjižnici, pisane ideje kostanjeviških Malih

iz Kostanjevice, Oštrca in Orehovca. Prisluhnilo smo njihovi pesmi in obujali zgodbe o tem lepem običaju. Marca smo v knjižnici v objemu sladko-nežne razstave čipk in medu spoznali domačinki klekljarico Stanko Gorenc in Milko Kuplenik, ki zna s čebelami, z zdravilnimi rožicami, z življenjem. Aprilski prvi petek sta z iskričim pogovorom „Od blizu“ poživila igralca Branko Jordan in Stane Tomazin. Maja smo imeli Cirkus v pogovoru Jane Drašler in Gorana Milovanovića. Na junijskem Gorjupovem literarnem večeru so se predstavili mladi talenti naše šole na prireditvi Junaki našega časa. Na avgustovski prvi petek se je ob Krki razlivala magična glasba zasedbe Mascara. Septembra je Sandra Jerele, Kostanjevičanka, ki že dolga leta skrbi, da smo Kostanjevičani razgibani, spregovorila o pomenu gibanja

rib, ki se družijo na poljih društva Terra vera, in ljubiteljev slikarstva, ki ustvarjajo v okviru društva likovnikov Krško OKO in Društva likovnikov Brežice. Z izdelki so se predstavili: Barbara Batagelj, Janja Baznik, Erika Brudar, Ivanka Dvojmoč, Jožica Gliha, Stanka Gorenc, Cirila Gradišar, Emilija Grubar, Vesna Hrovat, Hana Jakovina, Jožica Janževc, Amalija Jordan, Marija Jordan, Tone Kastelic, Ajda Krhin, Meta Kuplenik, Milka Kuplenik, Urška Kuplenik, Danica Molek, Zinka Olovec, Silva Pincolič, Marinka Pustoslemšek, Lidija Stipančič, Andreja Žulič in Mira Žulič. Jesensko razstavo „pridelkov“ smo pripravili zato, da so se ustvarjalci pokazali, in po drugi strani v spodbudo. Pohvalni odzivi, lepota izdelkov in dejstvo, da ustvarjanje osrečuje in bogati, so povabilo k ustvarjanju še naprej, da bo tudi letošnja jesen dala priložnost za novo razstavo.

v življenju in nam tudi predstavila gibanje svojega življenja. Prvi oktobrski petek je bil praznik kot že dolgo ne, saj je Kostanjevica dobila športno-rekreacijski center pri osnovni šoli. Novembrski, Jesen v Kostanjevici, je bil zaznamovan z razstavo izdelkov domačih ustvarjalcev. Decembra smo predstavili otroško knjigo Ivanke Mestnik, pisateljice iz Novega mesta, Moj prijatelj Pavle. Zgodbo je z ilustracijami oživila Janja Baznik. Na devetih dogodkih smo našli skoraj petsto obiskovalcev, oktobrski prvi petek v to štetje ni všteti. Veseli smo, da je od začetnega „iskanja“ ljudi in dogodkov, ki bi poživili prvi petek v Kostanjevici, danes že skoraj dogovorjeno za zanimiva druženja do konca leta, ki se je šele začelo. Zatorej naj velja prijazno povabilo na raznolika druženja tudi v letu 2013!

MOJ PRIJATELJ PAVLE

V Sloveniji vsako leto izide več kot tisoč knjig za otroke. Seznam lanskoletnih novosti bogati tudi nova pravljica dolenske pisateljice Ivanke Mestnik Moj prijatelj Pavle, ki jo je z ilustracijami oživila „naša“ Janja Baznik. Knjižico smo predstavili na prvi decembrski petek v kostanjeviški šoli ob prijetnem pogovoru s pisateljico, z Janjo Baznik in s pedagoginjo Matejo Petric, ki je prav tako „naša“. Mehka in topla zgodbica Moj prijatelj Pavle, Ivankina 20. knjiga, govori o preprostih rečeh: prijaznosti, osamljenosti in nato o lepem prijateljstvu, ki se lahko splete med otrokom in človekom, ki ima za seboj že za debelo knjigo let življenja, o pticah, o tem, koliko lepega nas obkroža, če se le ustavimo ali dovolimo nekomu, da nas ustavi, o resničnih vrednotah. Zgodba se dogaja v mestnem blokovskem naselju, kjer živi

RAZSTAVA IZDELKOV DOMAČIH USTVARJALCEV
| FOTO: MATEJ JORDAN

OB OTVORITVI RAZSTAVE ROČNIH DEL SO ZAPELE PEVKE
DPŽ POD GORJANCI | FOTO: MATEJ JORDAN

starejši zakonski par, ki ju vsak dan srečuje desetletni Jernej. Ko gospodu Kovaču nenadoma umre žena, je ves izgubljen. Družbo mu začne delati Jernej in med njima se kmalu splete iskreno prijateljstvo, ki bogati oba. Jernej ga razveseljuje s svojimi obiski, stric Pavle pa mu kaže svet narave, v kateri je vedno našel mir in srečo. Prijateljstvo, ki se je spletlo med Pavletom in Jernejem, je lahko navdih za mnoge izmed nas. Tako veliko je osamljenih starejših ljudi in toliko v digitalnih neresničnostih izgubljenih otrok.

Ilustracija v knjigi ni samo spremljava besedila, v najboljših primerih lahko postane njegova nadgradnja in ilustrator tudi soustvarjalec zgodbe. Ilustrator določene vsebine razloži s sliko in tako doda še eno pomembno dimenzijo, ki otroka nagovori in zgodbo približa njegovemu domišljjskemu svetu. Janja Baznik je z natančnimi, mehкими ilustracijami knjigi brez dvoma dodala tudi to dimenzijo.

V zadnjem času nas preplavljajo knjige za otroke, raznolike, pisane, bleščeče. Mnogo jih je na prvi pogled lepih, toda

PREDSTAVITEV KNJIGE MOJ PRIJATELJ PAVLE | FOTO: MATEJ JORDAN

ko začnemo brati, ko se potopimo v slike, ne začutimo ničesar, v bistvu so prazne. Tega knjigi Moj prijatelj Pavle nikakor ne moremo očitati. Prepletene

Ivankine mehke besede in Janjine žive ilustracije se lepo zlijejo in poletijo v bralca, zato jo iskreno priporočam vsem, ne le otrokom.

RUSIJA JE BLIZU

Elena Sigmund prihaja iz mesta Smolensk na zahodu Rusije. Ljubezen jo je pripeljala v Šentjanž, kjer živi in ustvarja. Predvsem se ukvarja z vitraji, v izdelovanju katerih je izjemna, in slika. Blaž Zagorc, naš sokrajan, pravi, da je Rusija njegova druga domovina, v Moskvi je doštudiral, njegova poslovna pot je že dolga leta razpeta med Slovenijo in Rusijo.

Spoznavanja svoje nove domovine se je Elena lotila na zelo poseben način, saj je vtise iz mest, ki so se je najbolj dotaknila, prenesla na slikarsko platno in tako je nastal cikel 25 del, ki ga je poimenovala Utrip slovenskih mest. Ob otvoritvi razstave v naši osnovni šoli, 11. januarja, smo v objemu utrinkov iz slovenskih mest z Eleno in Blažem govorili o daljah in bližinah Rusije, o tem, kako je biti Rusinja v Sloveniji in Slovenec v Rusiji. V živahnem pogovoru sta si bila oba sogovornika edina, da je dandanes Rusija blizu, čeprav je med državama veliko razlik, ki jih brez dvoma pogojujejo tudi ogromne razlike v velikosti med državama. Elena pravi, da Slovence doživlja kot odprte in prijazne ljudi, vseč ji je naša umetnost, predvsem občuduje dela Antona Ažbete, ki ga je preučevala tudi med študijem umetnosti v domovini. Umetnost vitraja je v Rusiji dosti

bolj razširjena kot pri nas, Elena je s svojimi deli okrasila 40 cerkva v Rusiji. Oba z Blažem sta se tudi strinjala, da je v Rusiji umetnost mnogo bolj vpeta v vsakdanje življenje ljudi, in kar Blaža zelo navdušuje, je velika izbira umetniških dogodkov, praktično 24 ur na dan. Poslovni običaji se precej razlikujejo, je pa Blaž njihovo poslovno govorico že

dodobra osvojil. Večeru je s harmoniko dodal ruski zven učenec GŠ Krško Elvis Preskar, ob koncu se mu je pridružila tudi Elena, ki je zapela ponarodelo pesem Osamljena harmonika. Številni obiskovalci so Rusijo na koncu še „okusili“, saj nas je Elena pogostila s piroškami.

ELENA IN BLAŽ O RUSIJI | FOTO: MATEJ JORDAN

Marija Drašler

iz gostilne Gregorič na pragu čarobne stotice

Gostilne so že od nekdaj prostori shajanja in druženja ljudi in izmenjave informacij. Kot del ljudske kulture so z nekakšno nostalgijo vsajene v naš spomin in obarvane z žlahtno patino preteklosti.

V njih se je veseljačilo, žalovalo, pametovalo in razpravljalo, nemalokrat je prišlo do krega, ko pa se je zasukal pogovor okoli žensk ali mejnikov, so zapele tudi pesti.

V gostiščih so sklepali kupčije, igrali karte, goste so razveseljevali muzikantje in harmonikarji, marsikoga pa je kovinska melodija valčka na Češkem ali v Avstriji izdelanih „lajerkostnov“ zvalila na ples.

Gostile so največkrat moške, manj ženske, zaključene družčine, furmane, vernike, ki so si po nedeljski maši privoščili kozarec ali dva, obiskovalce sejmov, ki so nazdravili uspelim poslom, in mnoge druge. Večkrat je po gostilniški sobi odmevalo: „En frakelj ali štampelr šnopsa mi dej,“ „Firklc vina prinesi,“ nekateri so si privoščili dvolitrski štefan, najbolj žejni celo trilitrsko nežko ali petlitrski urban.

Gostilničar, ki mu je dajala kruh, je znal o njej povedati svojo zgodbo, gost pa jo je doživel in videl povsem drugače.

Najbrž ga ni bilo večjega kraja na Slovenskem, da ni imel gostilne. Starejši Kostanjevičani, ki jim seže spomin v čas med obema vojnama, vedo povedati zgodbe iz gostilni Pri Kosu, Jalovcu, kasneje Klaužu, Kuntariču, Severju, Kržičniku, najbolj imeniten gostinski obrat pa je bil po pripovedovanju krajanov Bučarjev hotel s tujskimi sobami in z restavracijo.

Ob cesti, ki vodi v Krško, je od leta 1892 do 1950 delovala gostilna Gregorič, ki sta jo v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja spet oživila Otto in Fanika Sevšek in danes nosi ime Žolnir. Svojo življenjsko zgodbo mi je pripovedovala hčerka gostilničarja Aleksandra Gregoriča, ki se približuje visokemu življenjskemu jubileju, stoletnici rojstva.

MARIJA DRAŠLER SEPTEMBRA 2012

FOTO: JANEZ ZAKŠEK

Rojena sem bila v prvem letu velike svetovne vojne, 17. oktobra 1915, in se dogajanja iz zgodnjega otroštva ne spominjam. Se mi pa jasno kaže obris velike poplave, ki je prizadela mesto in okolico leta 1919. Pred uničujočo vodo so mostove rešili tako, da so dvignili lesene podnice. Naša mama pa je stala na pragu gostilne in v kalni vodi prala bratove pleničke.

Rodila sem se v gostilni Gregorič, ki je stala na prostoru današnje Žolnirjeve stavbe. Vogalni del današnjega poslopja, kjer sem bila rojena, stoji še danes. Gostinsko dejavnost je leta 1892 začel moj ata Aleksander, ki se je v Kostanjevico priselil iz Šentjerneja. Se mu je pa v mladosti zgodila nesreča, ki ga je zaznamovala za vse življenje. Ko je njegov prijatelj čistil pištolo, mu je ob tem poškodoval desno oko, na katero je ostal slep. Bil je tudi izvošček, čemur bi se danes reklo taksist. Za prevoz potnikov je uporabljal dve štirisedežni kočiji, v kateri je bil vprežen po par konj. Prva je bila odprta, druga, landaver imenovana, pa je bila pokrita z dvodelno streho, ki se je dala zložiti naprej in nazaj. Spominjam se, da je občasno prevažal sodnika, gospoda Maurerja,

v grad, kjer je bilo sodišče. Večkrat je imel potnike tudi za v Krško ali Brežice, včasih tudi Novo mesto. Izvošček v Kostanjevici je bil tudi gospod Šantelj.

Mama, Elizabeta Veble, je bila iz Mihalovca pri Brežicah. V zakonu se jima je rodilo deset otrok, med katerimi sem bila peta po vrsti. Zadnji se je rodil fantek, ki pa je kmalu po rojstvu umrl.

Najmlajša sestra, rojena v tridesetih letih prejšnjega stoletja, živi v Argentini. V takratnih časih ni obstajala zaščita proti nosečnosti. Ko sem pred nekaj leti v časopisu prebrala, da obstajajo tabletki proti zanositvi, za katere do tedaj nisem vedela, sem si rekla: „Zdaj mi je pa jasno, zakaj je danes tako malo otrok.“

Tako kot večina Kostanjevičanov smo imeli v gospodarskih poslopih za hišo hlev, v njem dva konja in kravo, v svinjaku prašiče ter v kokošnjaku kure. Z njiv, ki smo jih imeli v bližini Krakovskega gozda, kjer je živel predvojni kostanjeviški original Malenski Pepi, danes pa tam živi družina Dvornik, smo v jeseni pobirali buče, koruzo in vse tiste pridelke, ki nam jih daje zemlja tudi danes. Vinograda

nismo imeli. Tudi se ne spominjam, od koga smo kupovali vino. Vem le, da smo ga vozili ponoči, ko so bile nižje temperature, da se ni pokvarilo. Klet pod hišo je bila zadosti hladna in vino je v njej zdržalo tudi v vročih poletnih mesecih. Gostinski prostori so obsegali veliko sobo, kjer je bila namesto šanka daljša miza, na njej štefan (2 litra) vina, kraherle (gazirana pijača na osnovi malinovega sirupa in dodane sode), šnopc in sifon. Sifon in kraherle, ki je bil v steklenici s kroglico v dulcu, je dovažal Dolinšek iz Krškega. Razen naše je oskrboval tudi druge gostilne v kraju. Dober meter od točilne mize je stala kredenca s shranjenimi kozarci, ki so bili na tak način varni pred prahom. V prostoru so bile postavljene velike pravokotne mize, za katerimi so na lesenih klopih sedeli gostje. Na stenah je viselo nekaj slik z nabožno vsebino, v bogkovem kotu pa je bilo nameščeno razpelo. V desnem kotu točilnice je na vidnem mestu sameval obvezni pljuvalnik, ki je bil zame eden najbolj ogabnih predmetov, kar jih je bilo v prostoru. Okna so z zunanje strani zapirale polknice, ki smo jih, ko je padel mrak in so prostor razsvetlile

FOTOGRAFSKI POSNETEK IZ LETA 1938 PRED DOMAČO GOSTILNO.

V ZADNJI VRSTI Z LEVE PROTI DESNI STOJILJO: SESTRA BETKA Z MOŽEM, VOJAK RABSELJ IN MARIJA TER IVAN DRAŠLER. MAMA ELIZABETA IN OČE ALEKSANDER SEDITA V PRVI VRSTI Z DESNE. | FOTOARHIV: **DRAGICA STANIČ**

karbidar'ce, zaprli. V prostoru je bil še glasbeni avtomat ali lajerkosten. To je bila večja skrinja, v katero je bil vgrajen vrteč valj s premišljeno vstavljenimi žeblički, ki je ob vrtenju dosegel izbrane glavnikove zobe, ob tem pa se je iz skrinje zaslišala nekakšna kovinska melodija. Ko si valj s posebnim ključem navil, so iz glasbene skrinje začeli prihajati zvoki popularnega valčka. Pomanjkljivost je bila v tem, da se je oglašala le ena melodija, kar pa gostov ni motilo, da ne bi ob zvokih iz avtomata občasno tudi zaplesali. Še danes mi je žal, da ljudje za tako zanimive predmete nismo imeli pretiranega posluha in so ponavadi končali na smetišču. Za posebne, ponavadi napovedane skupine, smo imeli še manjši gostilniški prostor, tako imenovano posebno sobo. V njej so praviloma kosili Italijani, ki so prišli večkrat na Glihovo žago prevzemat les. Že zjutraj so naročili kosilo, ki jim je bilo postreženo v jušnikih (toffih). Če so naročili telerflajš (govejo juho z mesom), so zraven zahtevali tudi surova jajca. Ko so jih strli, so vsebino zlili v juho, kjer sta rumenjaka in beljak zakrknila. Med njimi je bil neki Palfi, ki mi je dolga leta pisaril. Bil je Švicar, najbrž iz italijanskega kantona, saj je govoril italijansko. Znal pa je tudi slovensko. Na kosilo sta se ob nedeljah iz Krškega večkrat z avtom pripeljala tudi Ada Gač in njen mož, trgovec Engelsberger. Ker je bila tega

dne trgovina zaprta, sta si privoščila izlet v Kostanjevico in obisk Adinega brata Alberta.

Na hodniku, po katerem si prišel v kuhinjo, je bila kmečka peč, v kateri je mama vsak dan pekla kruh. Stregli smo ga k jedem, nekaj hlebcev pa smo prodali tudi zunanjim kupcem.

V peči smo občasno spekli tudi odojka, ki pa je moral biti že prej naročen. Iz hodnika si prišel v podolgovat prostor kuhinje z velikim štedilnikom, kjer se je pripravljala hrana. Druga vrata so vodila na dvorišče, kjer sta bila stranišče in vodnjak s pumpo (črpalko). Kasneje smo namestili hidrofor. V hiši seveda ni bilo kopalnice. Namesto nje smo se otroci kopali kar v lesenem škafu, umivali pa v aluminijastem lavorju. Kljub temu da smo imeli Krko pred nosom, nas starši z izgovorom, da ni pravega časa, niso pustili, da bi se šli kopat. Da bi ostajali doma in pomagali pri delu, so starši strašili tudi s hudobnim tičarjem, ki naj bi zalezoval predvsem otroke. Drugače pa smo se med seboj kar dobro razumeli.

Razen pijače smo v gostilni stregli tudi jedačo. Največkrat ob sobotah, nedeljah ter praznikih, ob delavnikih manj. Je pa pri nas malico ponavadi pet Glihovich delavcev, ki so delali na žagi nasproti naše gostilne. Stalni gost na malici je bil tudi cestar, ki je ob obroku vsak dan popil tudi pol litra vina. Ponavadi manj kot pol litra ljudje sploh niso naročali. Obstajala

je tudi vrču podobna posoda, firkeljc, ki je držala četrtno litra. Nekateri bolj pogumni so naročili dvolitrsko steklenico, ki je dobila ime po svetniku Štefanu (26. december), ki je pustil svoje ime tudi v merski enoti. Ker so tega dne hlapci in deklice imeli prost dan, so si privoščili kakšne štefan vina. Večkrat so bili naši gostje Gačevi komiji, ki so oboževali kuhano vino. Naročili so ga štefan in ga štirje izpili do dna. Pod oknom pa je večkrat pogovor med njimi jezno vlekel na ušesa njihov šef, Albert Gač, ki je hotel slišati, ali ga ogovarjajo. Ko smo zaprli in zagrnila okna, je ves jezen zapustil prizorišče, saj je bilo s tem predstave konec. Eden trgovskih pomočnikov, približno mojih let, še živi v domu starostnikov v Krškem. Gostilno smo odpirali že kakšno minuto pred šesto. Prvi gostje so bili ponavadi Glihovi delavci, ki so, da so se ogreli, naročili kakšen šnops. Zvečer pa so se vrata gostilne zaprla in zaklenila ob 23. uri. Gostje so do te ure morali zapustiti lokal in na vrsto je prišlo čiščenje podeskanih tal. Ena domačih deklet, ki je morala opraviti to delo, je šla prej na počitek, da se je malo oddahnila in nastopila nočno službo, ki ni bila nič kaj lahka. Ker so bili v gostilni dobrodošli vsi, ne glede na to, od kod so prihajali in kako čiste čevlje so imeli, so bila tla močno umazana. Ribati je bilo treba s krtačo in na koncu še pobrisati z ožeto krpo. Očistiti je bilo treba tudi toaletne prostore in seveda nagravni pljuvalnik. Večkrat je delovni čas prekontroliral orožnik Kambič, ki je bil sicer dober človek, ampak red je kljub vsemu moral biti. Reveža je vzela druga svetovna vojna. Občasno so se oglasili tudi uniformirani in oboženi financarji, ki so skrbeli za to, da so predpisane obveznosti do države izpolnjevali vsi, ki so se ukvarjali s kakršnokoli registrirano dejavnostjo. Drugače pa je gostilna družaben prostor, kjer se je marsikaj dogajalo. Bilo je veselja, pa tudi žalostnih zgodb, ki so jih pripovedovalci ponavadi poplaknili z zadostno količino alkohola. Bolj je bila zgodba žalostna, bolj je teklo vino. Je pa prihajalo tudi do neprijetnih situacij, ko je kateremu od gostov zavrela kri, in če se je pri tem našel še kakšen razgretež, so zapele pesti. Nekateri so iz žepa izvlekli tudi nož. V takih primerih smo oba porinili skozi vrata na cesto in zaklenili gostilno. Največkrat so se stepli zaradi žensk.

Med delavniki so se ustavljali in poplanknili suha grla in naročili kaj za pod zob furmani, ki so tovorili les z Gorjancev na železniško postajo Videm. Ob nedeljah so se po maši radi oglasili tudi moški verniki, največkrat le na pijačo, ker jih je doma že čakalo kosilo. Lačnim smo postregli z golažem, ajmohtom (obaro), vampi, s svinjsko pečenko s praženim krompirjem in telerflajšem (govejo juho z mesom). Razen glasbenega avtomata, iz katerega je prihajala enolična glasba, smo včasih najeli tudi muzikanta, ki je ljudi razveseljeval z igranjem na harmoniko. Marsikdo se je zavrtel v ritmu polke ali valčka. Največkrat se je na živo muziko plesalo ob sobotah, se je pa tudi dogajalo, da so fantje pripeljali harmonikarja kar s seboj, delavniku navkljub. V gostilno je prihajalo precej Šentjernejčanov, velikokrat tudi zaradi nas, deklet. Bilo nas je pet, in to ravno pravšnjih let za ženitev. Največkrat so se pripeljali kar s poštnim avtobusom, ki je vozil na relaciji Novo mesto–Krško in imel postajo pri Kuntaričevi gostilni na otoku. Nekateri so ostali cel dan in zvečer odhajali domov, največkrat kar peš. Če se niso že prej sporekli, so si po dnevu, preživetem v gostilni, imeli do doma kaj povedati. Harmonikarja smo najeli tudi, ko je bila kvaternica na Slinovcah. Ob takih praznikih je bila gostilna polna ljudi, največ po-

lancev, ki so se sprostiti in vsaj za ta dan pozabili, da je treba varčevati. Ker pri hiši, tudi zaradi velikega števila otrok, ni bilo denarja, smo se na vse načine trudili, da bi še kaj zaslužili. Že med obiskovanjem osnovne šole smo, preden smo šli k pouku, tekli v gozd, nabrali hrastovega želoda in ga prodali v Glihovi usnjarni na otoku. Kolikor se spominjam, je veliko otrok zaslužilo kakšen dinar na tak način. Še dobro, da so bili krakovski hrasti blizu, da nam ni bilo treba kam daleč. Tudi pri sosedu Glihi, ki je imel parno žago in je prodajal deske, late in druge polizdelke tudi v tujino, sem občasno zaslužila kakšen dinar s tem, da sem vlagala frize (tanjše lesene deščice) med deske, da so se hitreje posušile. Tudi delo v gostilni in okoli doma je bilo naporno. Ko sem hodila v šolo, sem morala, takoj ko sem prišla domov, prijeti za delo, zvečer pa ob karbidar'ci pisati domače naloge. Šolo sem začela obiskovati leta 1921, ko je bila še šestrazrednica, ki jo je vodil nadučitelj Franc Zagorc. Tudi po šestih letih šolanja me je iz šole pospremil isti ravnatelj. Razen sestre slikarja Jožeta Gorjupa, Jelice, so učiteljice, ki so me učile, nekako zbledele in izginile iz moje glave. Spominjam se tudi učitelja Jožeta Jankoviča, ki nam je večkrat igral na violino. V spominu so mi ostale ure telovadbe na travniku za šolskim poslopjem,

kjer smo uganjali različne neumnosti. Kar naprej smo si bili v laseh in pri tej dejavnosti sem tudi sama večkrat sodelovala. Nekje na koncu spomina pa mi je ostal slavnostni dogodek ob poroki takratnega kralja Aleksandra Karadjordjeviča z romunsko princeso Marijo, ko smo v parku pred šolskim poslopjem dogodku na čast posadili lipo.

Kmalu po letu 1935 je v gostilno začel zahajati prijazen in na zunaj prav prijeten moški z Gorice pri Velikem Podlogu. Pripovedoval je, da dela kot mesar v Pančevu pri Beogradu, kjer z mesom oskrbuje tamkajšnjo bolnišnico. Prihajal je vse pogosteje, kar se je tudi meni zdelo prav imenitno.

Najina srečanja so bila vse pogostejša in iskrice so zanetile ogenj. Leta 1937, ko je Kostanjevica dobila elektriko, sva se poročila. Kaj kmalu je kočija, ki jo je vlekel par odpočitih konj, z vsem mojim premoženjem, drdrala po prašni cesti proti Križaju in naprej na Gorico, kjer me je pričakal mož Ivan. Ob očetu, ki je vodil za povodec privezana konja, vprežena v naš landaver, sva sedeli tudi midve z mamo, pod mojim srcem pa še nekdo četrti. Spominjam se, da sem bila oblečena po najnovejši modi, še posebej mi je pristajal klobuk, s katerim sem bila videti kot dama iz velikega mesta, kar so vedeli povedati domačini še leta kasneje. Poročila sem se na veliko kmetijo, kjer so imeli

100 hektarjev zemlje. Moževa starša sta kupila posest kmeta Dornika iz Krške vasi in se iz Borovnice pri Ljubljani preselila v te kraje. Tašča mi je pripovedovala, da so njeno balo na novi dom na Dolenjsko prepeljali na dvaindvajsetih vozeh, kar priča, da sta bila premožna že prej. Leta 1938 se nama je rodila hči Angela, tri leta kasneje, ko sem bila spet noseča, pa se je začela 2. svetovna vojna. Gorico so zasedli Nemci in obstajal je strah, da nas bodo izselili, kar so ljudje s strahom pripovedovali. Ko se je meja nemškega rajha in italijanske države dokončno prestavila na reko Krko, smo v Sajevcah pri Unetičih, Vincencu po domače, s čolnom prečkali Krko in se izkrkali na italijanski strani pri Jereletovih. K sebi so nas vzeli Štravsi pri gornjem mostu, kamor je bila poročena moja sestra Tilka. S seboj smo pripeljali tudi par konjev in kravo in jih začasno namestili pri Košakovih na otoku. Kaj kmalu smo zaradi prostorske stiske kravo prodali. V dneh, ko je mož iskal po

FOTOGRAFIJA IZ OSEMDESETIH LET PREJŠNJEGA STOLETJA Z DOMAČIJE NA GORICI. NA ZAPRAVLJIVČKU STA IVAN IN MARIJA DRAŠLER PRVA Z LEVE. ŽRAVEN SEDI SOSED ZALETTEL. | FOTOARHIV: DRAGICA STANIČ

Dolenjski nov dom za našo družino, se je leta 1941 rodil sin Jože. Preselili smo se v Meniško vas, ki je ležala med reko Krko in Dolenjskimi Toplicami. Družina Bučar nam je dala v najem sobo in manjšo kuhinjo. V hišo so večkrat prihajali partizani in v njihove vrste se je kaj hitro vključil tudi mož, pa tudi sama sem v odpor- niškem gibanju videla nekaj plemeni- tega. Nedaleč stran se je začelo Kočevsko, poseljeno že od 14. stoletja dalje z nemškim prebivalstvom, ki je bilo jezikovni in kulturni otok sredi slovenskega ozemlja. V Avstro-Ogrski monarhiji so imeli posebne pravice, ki so jih z nastankom kraljevine SHS, leta 1918, začeli izgubljati. Da se je omejila uporaba nemškega jezika v javnem življenju in da so bili sprejeti še nekateri drugi ukrepi, ki so jim jemali privilegiran položaj, je nemško prebivalstvo doživljalo kot krivico. Posledično je politika jugoslovanske države marsikaterega od njih potisni- la v naročje Hitlerjeve ideologije, ki je v tridesetih letih prejšnjega stoletja kar hitro dosegla kraje, kjer je živelo nemško prebivalstvo. Druga velika težava za tamkajšnje prebivalstvo je bila, da so okupatorji spomladi leta 1941 slovensko ozemlje razdelili na tri zasedbena območja in Kočevsko priključili h Kraljevini Italiji. Ob tem dogodku se je vodstvo kočevskih Nemcev z nemškimi oblastmi dogovo- rilo za selitev v rajh, in sicer na okoli 100 km dolgo slovensko ozemlje na Spodnjem Štajerskem, ob meji s Kraljevino Italijo in z Neodvisno državo Hrvaško. Za uresničitev tega cilja so nemški okupatorji iz Posavja in Obsotelja v Nemčijo in Srbijo

nasilno izgnali približno 20.000 Slovencev. Na izpraznjeni teritorij, ki je bil predviden za vključitev v nemško državo, se je od sredine novembra 1941 do srede januarja 1942 preselilo nekaj več kot 11.500 oseb, kar je pomenilo več kot 90 % kočevskega nemškega prebivalstva. Po preselitvi so ostali zaselki in vasi večinoma prazni, kočevsko podeželje, razen mesta Kočevje, pa je obvladova- lo partizansko gibanje. V strahu, da se ne bi začela partizanska vojska naseljevati v izpraznjenih vaseh, so jih začeli Italijani načrtno požigati. V eno izpraznjenih kočevskih hiš v Kočevskih Poljanah pri Črmošnjicah se je preselila tudi naša štiričlanska družina. Dobili smo tudi njivo, ki so nam jo zorali Kočevjarji, eni redkih, ki so ostali na svoji zemlji. Tudi drugače so bili zelo prijazni in ustrezljivi, vedno pripravljene priskočiti na pomoč. Gojili smo dva prašiča, meso katerih je kar hitro zginilo, saj se je okoli naše hiše vedno znašlo precej lačnih ust. Temačni kočevski gozdovi so bili varno zavetje številnih partizanskih enot, skupaj z vodstvom narodnoosvobodilnega gibanja. V Kočevskem Rogu so bile partizanske bolnišnice, delavnice, skladišča in tiskarne. Spominjam se, kako sta na konju prihajala partizanski koman- dant in njegov purš (pomočnik) in kako sem, dokler še ni bilo etapnih (mobilnih) kuhinj, kuhala za partiza- ne. Vse, kar sem dobrega naredila za ljudi, se mi je nemalokrat povrnilo. Kočevsko, ki so ga zasedli Italijani, je bilo središče odporiškega gibanja na Slovenskem. Vsakomur, ki je imel kakršenkoli opravke s partizanskim

gibanjem, je trda predla. Ponavadi je končal v kakšnem od njihovih koncentracijskih taborišč ali pa so ga po hitrem postopku ustrelili. Tudi mojega moža so že imeli pred puški- nimi cevmi, pred gotovo smrtjo pa ga je rešil duhovnik, ki sem mu večkrat kaj skuhala. Italijanom je zagotovil, da ni komunist, kar so tudi verjeli, kljub temu pa so ga za štirinajst mesecev internirali na jadranski otok Rab, kjer je julija 1942 italijanska fašistična oblast ustanovila koncen- tracijsko taborišče. Bil je eden prvih zapornikov na tem otoku, ki ga je zapustil po kapitulaciji Italije, septembra 1943, ko je bilo taborišče tudi razpuščeno. Po vrnitvi je spet zginil v hosto. Bil je v intendantski službi, nabavljal je vse, kar so partiza- ni potrebovali. Leta 1944 se je rodila hčerka Darinka in v svobodo nas je vstopilo petero. Po vojni smo prišli spet domov na Gorico, kjer so živeli očetova mama in oče ter hlapci in dekletke. V nekaj mesecih leta 1945 je novonastala Demokratična federativ- na Jugoslavija, 29. novembra istega leta, dobila ime Federativna ljudska republika Jugoslavija, v katero je bilo vključenih šest socialističnih repu- blik. Začele so se številne spremembe, ki pa smo jih ljudje lažje prenašali tudi zato, ker je bil mir. Velik del okoli 100 hektarjev velike posesti, od katere je bilo samo okoli hiše v enem kosu 7,5 ha, nobena od njiv pa ni bila manjša od dveh hektarjev, so nam leta 1945 z agrarno reformo vzeli. Osnovno načelo agrarne reforme je bilo, da zemlja pripada tistim, ki jo obdelujejo. Zato je država nacionalizi- rala vsa veleposestva z več kot 30

POVODENJ V KOSTANJEVICI, 21. APRILA 1919
| FOTOARHIV: JANEZ ZAKŠEK

POPLAVE V KOSTANJEVICI NA KRKI, 19. SEPTEMBRA 2010
| FOTO: JANEZ ZAKŠEK

hektarji obdelovalne zemlje, pri posameznikih z manj posesti pa je obveljal zemljiški maksimum, ki je znašal 10 hektarjev obdelovalne zemlje. Vzeli so nam tudi gozd, v katerem so danes vojaški hangarji letališča Cerklje. Spominjam se, da je za odškodnino oče dobil nekakšne bone, s katerimi si je lahko kupil kosilnico. Tudi obvezna oddaja nas ni zaobšla. Deležni smo je bili vsi, tudi tisti, ki smo bili v vojni na „pravi strani“. Kljub določenim težavam, ki jih je imela novonastala država in mi z njo, pa smo živeli zadovoljno. Po dveh letih svobode se je naša družina povečala še za Dragico, sedem let kasneje pa še za Marino, ki je danes poročena na Ratežu, kjer z možem uspešno vodita gostilno Vovko. Otroci so po vojni prva štiri leta obiskovali osnovno šolo v Velikem Podlogu, šolsko obveznost pa zaključili v leskovski šoli, ki je nosila ime narodne heroinje Milke Kerin. Bila je moja nečakinja in je padla leta 1944 na Štajerskem, v boju za Ljubno. Razen gospodinjkega dela, ki sem ga opravljala doma, sem se večkrat, posebej ob koncu tedna, s kolesom odpravila v Kostanjevico na obisk staršem. Še vedno sta doma živeli sestra Angela, ki se je kasneje poročila in danes živi v ZDA, in Hilda, ki se je z možem preselila v Argentino. Sestra Betka pa svobode ni dočakala. Zverinsko so jo mučili in ubili v koncentracijskem taborišču Auschwitz na Poljskem. Dve njeni hčerki sta ostali doma pri Štravsovih kot vojni siroti, saj je bil tudi njun oče med vojno umorjen.

Moja starša sta z gostinsko dejavnostjo v Kostanjevici na Krki zaključila leta 1950.

Mož, ki je pomagal na domači kmetiji, se je po vojni tudi zaposlil v Kmetijski zadrugi Brežice. Sekal je meso v Cerkljah in za zadrugo nabavljal živino. Vsakozi je bil družbeno politično dejaven. Bil je predsednik Zveze borcev Leskovec, kasneje pa odbornik, ki je v okolici užival veliko zaupanje ljudi. Doma smo imeli kar visok standard. Prvi v vasi smo imeli radio, več koles, različne kmetijske in gospodinjске stroje. Nemalo zaslug za to je imel možev oče, ki je bil zelo sposoben. Tekoče je govoril tri svetovne jezike, inštruiral dijake meščanske šole v Krškem in bil tudi drugače družbeno dejaven, kar se je poznalo tudi v denarnici.

Na Gorico so večkrat prihajali udeleženci vojne, s katerimi smo preživljali težke čase. Spomine smo obujali z generalom Butaro, s katerim sem držala častno stražo ob krsti komandanta Staneta in s katerim sva še danes v prijateljskih odnosih, z generalom Alojzom Žokljem, Rokom Tavčarjem in njegovo ženo Ančko, s katerima smo bili družinski prijatelji, in s številnimi drugimi. Rok Tavčar mi je večkrat rekel: „Tvoj mož je bil pa v času vojne res večkrat v škripcih. Nепrestano sem ga moral na tvojo prošnjo prestavljati iz enote v enoto. Bil je lep moški in so se vanj kar hitro ženske zagledale, pa tudi tvoj strah, da se ne bi res kaj zgodilo, ni bil zane-marljiv.“

Ko so otroci nadaljevali šolanje v srednjih šolah, so se življenjski stroški precej povečali. Angela je obiskovala gimnazijo v Kamniku, Jože, ki naj bi ostal na kmetiji, se je odločil drugače. Izučil se je za strugarja v Ljubljani, nekaj časa delal v Kovinarski in Celulozi v Krškem ter odšel v Nemčijo. Darinka je šla za trgovko v Ljubljano in je živela pri sorodnikih. Dragica in Marina pa sta končali šolo za gostinskega tehnikarja.

Je pa bila naša kmetija do ljudi zelo odprta. Na obisk, največkrat med počitnicami, so prihajali številni sorodniki, ki so v vojni zgubili starše in postali vojne sirote. V tednih bivanja pri nas sem jim rada kuhala, jih stregla, poslušala in na ta način

tkala med nami prijateljske vezi, ki se do danes niso pretrgale. Večkrat me obiščejo in mi popestrijo dan. V možu, ki je bil gospodar na kmetiji, so nečaki videli bolj očeta kot strica. Umrli je novembra 1990, star 80 let, leto kasneje sem se v času osamosvojitvene vojne z Gorice preselila k hčerki Dragici v Kostanjevico na Krki. Kljub temu da sem več kot 50 let živela na kmetiji, sem se na novo življenje v svojem rojstnem mestu kar dobro navadila. Pri tem so mi bili v veliko pomoč hčerka Dragica, vnukinja Sonja in vnuk Samo, ki jim za staro mamo ni bilo nikoli težko česarkoli postoriti. Se je pa moje družjenje s Kostanjevico ob veliki poplavi septembra 2010 končalo. Narasla Krka, kakršna ni bila že od leta 1919, je preplavila mesto in vstopila seveda tudi v našo hišo. V okoliščinah, kakršne so bile, je bil edina rešitev dom za starejše občane v Krškem, kjer živim tudi danes. Tudi novega okolja sem se dobro navadila in sem kar dejavna. Vsak dan hodim na telovadbo, berem časopise, občasno gledam televizijo in komaj čakam letošnjega pusta, da se bom našemila. To mi je ostalo še od mladosti, ki sem jo preživljala v Kostanjevici. Vesela sem obiskov, ki jih je kar nekaj. Skoraj pa ni dneva, da me ne bi obiskala hči Dragica.

| JANEZ ZARŠEK

MAMA MARIJA IN HČI DRAGICA LETA 1996 PRED DOMAČO GOSTILNO ŠTRAUS
| FOTOARHIV: DRAGICA STANIČ

27. Kostanjeviški tek

V nedeljo, 9. septembra, smo pripravili tradicionalni, 27. Kostanjeviški tek. V lepem sončnem vremenu, v razmerah, kar malo prevročih za tek, je na prireditve prišlo 183 aktivnih udeležencev iz vse Slovenije in sosednje Hrvaške. Na 9-kilometrsko progo se je podalo 121 tekačev, v mlajših kategorijah, na razdaljah 250, 500 in 1000 m, pa je tekmovalo 52 otrok do 15 let. Pohoda se je udeležilo 10 pohodnikov. Tekmovanje je štel za pokal Dolenjskega lista in za pokal občine Kostanjevica, vključeno pa je bilo tudi v akcijo Slovenija teče. Tekmovanje je potekalo v 26 starostnih kategorijah.

Na 9 kilometrov dolgi progi je bil najboljši Jan Samide, AK Sevnica (31:40), drugi je bil Robert Lendaro, AK Sevnica (32:02), tretji pa član DTP Trebnje Bojan Vidmar (32:25). Zmagovalec je za rekordnim dosežkom Jana Breznika, FIT Brežice, iz leta 2010 zaostal za minuto in 35 sekund (30:05), kar glede na to, da je bilo zelo vroče, ne preseneča.

V ženski kategoriji je zmagala Alenka Radej, AK Sevnica (39:51), druga je bila Marta Plahuta, AK Radeče

(40:40), tretja pa Urška Bajc, Propad (42:40). Člani Športnega društva Kostanjevica so se zelo izkazali, saj sta bila kar dva v absolutni razvrstitvi med prvimi desetimi: Janez Polovič je bil peti (33:19) ter prvi v svoji kategoriji, Gregor Bučar pa je bil deveti (34:08) ter drugi v svoji kategoriji.

V tekmovalstvu za pokal občine Kostanjevica je letos nastopilo rekordno število tekmovalcev – 15; 11 moških in 4 ženske. V kategoriji moških do 30 let je zmagal Gregor Bučar (34:08), drugi je bil Marko Bučar (38:18), tretji pa Primož Colarič (45:33). V kategoriji moških nad 30 let je zmagal Janez Polovič (33:19), drugi je bil Matjaž Drmaž (39:47), tretji pa Matjaž Bohinc (40:11). Pri ženskah je bila prva Iva Molek (51:14), druga Manca Žnideršič (55:05) in tretja Sonja Božič (1:05:12).

Najmlajši so se prvič, še pred uradno otvoritvijo, pomerili na novem stadionu. Stadion, ki pomeni veliko pridobitev za Kostanjevico in okolico, je mladim dal dodatno energijo in veselje do teka, tako da so bili boji še zanimivejši.

Letos je bilo prvič po več letih manj kot polovica nastopajočih tekmovalcev iz Kostanjevice (24 od 52), tudi številčno jih je bilo kar 12 manj kot v letu 2011. Zato pa jih je več prišlo iz drugih krajev, in sicer iz Trebnjega, Gribelj, Žužemberka, z Vrhnike, iz Radeč, Šentjerneja, Brežic, Sevnice, z Blance, Rake in iz Šmarjete.

Otroci iz OŠ Jožeta Gorjupa so dosegli naslednje uvrstitve: v kategoriji deklic do 5 let je bila Neja Kržičnik druga, Iris Metelko pa tretja. Med dečki do 5 let je bil Tom Metelko prvi. Med deklicami od 6 do 7 let je bila Alina Polovič tretja. Med dečki od 6 do 7 let je bil Gašper Simič Hrovat drugi, Martin Tršinar pa tretji.

Med deklicami od 8 do 9 let je bila Taja Kržičnik druga. Med deklicami od 10 do 11 let je bila Pia Urbanč druga, Maša Urbanč pa tretja. Med dečki od 10 do 11 let je bil Lovro Jarkovič prvi. Med dečki od 12 do 14 let je bil Žan Abram prvi, Mitja Kavčič pa drugi.

| BORIS POLOVIČ,
PREDSEDNIK ŠD KOSTANJEVICA

27. TEK, ABSOLUTNI ZMAGOVALCI SKUPAJ | FOTO: BORIS POLOVIČ

27. TEK, LETNIK 2003-2004 | FOTO: BORIS POLOVIČ

BREZA (BETULA PENDULA)

Drevo je vitko, največ 25 m visoko in dobrega pol metra debelo. Bela skorja, ki jo razvije z leti, se tu in tam lušči v papirnato tankih kosih, prekinjajo jo vodoravne proge črne plute. Nežne veje, ki se kot zlati lasje premikajo v vetru, in srebrna skorja so navdihnile že marsikaterega pesnika. Sodi med najbolj vzdržljiva listopadna drevesa, najdemo jo na vsej severni polobli, tudi v zelo mrzlih krajih. Krošnja daje le redko senco. 3–7 cm dolgi in 2–4 cm široki, kot žaga nazobčani trikotni listi so bleščeče zeleni, jeseni pa zlato rumeni. Navadna breza raste po skalnih pobočjih in v svetlih gozdovih na lahkih, najrajši suhih, neapnenih tleh. Breza ima v moji zavesti posebno mesto. Je namreč drevo, ki ga imenujemo pionirska vrsta. To pomeni, da za rast potrebuje le malo hranil, brez posebnih pogojev. Vsako jesen odvrže listje in pod njo se tako tvori plast humusa. Na mestu, kjer je rasla breza, lahko nato zrastejo druge vrste, ki za svoj obstoj potrebujejo boljše razmere. Nič čudnega, da lahko brezo opazimo rasti na strehah hiš, na mostovih, kamnitih ogradah in podobno.

Zeliščna raba

Je diuretik, žene na vodo, zato se uporablja za odvajanje vode pri vnetju in obolenju spodnjih sečnih poti ter za izpiranje sečil ob ledvičnem pesku; prepreči tudi njegov nastanek. V ljudskem zdravilstvu je v pomoč tudi pri obrabljenih sklepih in za odpravljanje revmatičnih tegob ter proti izpadanju las in kožnim mozoljem. Ker naj bi uravnala tudi celično presnovo, je pogosto sestavina čajev za hujšanje oziroma „pomladnih kur“ za „čiščenje krvi“, denimo skupaj z gladežem, s koprivo, z bezgom in regratom. Brezov sok se uporablja zunanje v šamponih in losjonih proti prhljaju.

VOLČJA ČEŠNJA (ATROPA BELLADONNA)

Volčja češnja je grmičasta gozdna zel, ki zraste tudi do višine človeka. Uspeva v Evropi, Severni Ameriki, Aziji in ponekod v Južni Ameriki, v naših krajih pa je razširjena po planinah, predvsem po goličavah in ob gozdnih poteh, še posebej na svetlih mestih v gozdu. Ima velike, nedeljene in nekoliko vijoličaste jajčaste liste, dolge okoli 15 cm ter zeleno vijoličaste cvetove. Strupene plodove obrodi med avgustom in oktobrom. **POZOR!** To so črne, sijoče in sočne okrogle jagode, ki so izjemno strupene. Že pet sicer sladkih plodov volčje češnje je dovolj za počasno in bolečo smrt, pospremljeno s halucinacijami. Znanstveno ime vrste, belladonna (lepa ženska), izhaja iz dejstva, da je v rastlini prisoten strupeni alkaloid atropin, ki širi zenice in bojda naredi ženske oči lepše. Znan je primer množične zastrupitve s temi jagodami med francoskimi vojaki na manevrih, zabeleženi pa so tudi smrtni primeri otrok, ki so pojedli nekaj jagod. Znano je, da so volčjo češnjo v srednjem veku uporabljali kot mučilno sredstvo za izsiljevanje priznanj.

DIVJI ALI POLJSKI ZAJEC

V tokratnem opisu živalske vrste predstavljam divjega ali poljskega zajca. Gre za poznano žival in nehote ga enačimo z domačimi zajci, ki jih gojimo doma. V resnici torej doma gojimo kunce, ki jih v zmoti imenujemo zajci. Torej je lepa dolgouha žival iz domačega zajčnika v resnici kunec. Človek je kunca za potrebe prehranjevanja udomačil pred približno tri tisoč leti. Da sta kunec in zajec sicer v sorodu, se vidi, kljub temu pa obstaja med njima toliko razlik, da se živali ne moreta križati. Vse lastnost divjega je domači kunec skozi tisočletja ohranil. Da lahko primerjamo med njim in zajcem, naj kunca na kratko predstavim. Kunec je izredno družabna žival, ki izvira iz sredozemskih dežel. Družabnost se kaže v tem, da živijo kunci v velikih družinah, ki si skopljejo rove, v katerih kotijo, prebivajo in se vanje zatekajo pred nevarnostjo. Od zajca je kunec nekoliko manjši. Samice so izredno plodne in kotijo do šestkrat letno. Ker nosijo sorazmerno kratek čas, le mesec dni, so mladički ob skotitvi

precej neobgljeni. V gnezdo samica poleže do deset mladičkov, ki so goli in slepi. V Sloveniji jih skoraj ne poznamo.

Divji ali poljski zajec je vsem nam poznana plašna žival gozdnega roba in tudi odprtih polj. Kratkorepec ima zgoraj črn in spodaj bel rep. Na vrhu dolgih uhljev ima črno liso, ki se po zunanji strani uhlja vleče navzdol. Barva kožuha je sivo rjava. Dlaka je gosta, menja jo dvakrat letno. Močni sekalci dokazujejo njegov način prehranjevanja. Zelo rad gloda poganjke in sočno lubje. Doseže lahko do 5 kg. Samec se od samice na videz ne loči. Poseljuje skoraj vso Evropo razen Skandinavije. Gre za žival, ki je v glavnem nočni samotar. Po dva ali več jih lahko opazimo le v času parjenja. Najbolj razvit ima sluh, o čemer nam pričajo velika ušesa. Zelo dobro vidi tudi ponoči. Ob nevarnosti se običajno pritaji ali pa naglo pobegne. O zlahtnem tekaču nam pričata močni zadnji okončini. Kdor je zajca opazoval pozorneje, se je lahko prepričal o njegovi previdnosti. Pri potepu naredi nekaj skokov, preveri nevarnost in zopet previdno nadaljuje.

Ob koncu zime se pričnejo zajci pariti. Med samci v času parjenja prihaja do pravih pretepov. S prvimi tačkami se boksajo, z zadnjimi, močnimi tacami pa brcajo. Na leto se pariyo običajno do štirikrat in na splošno imajo v leglu manj mladičev kot kunci, ponavadi do največ osem. Ker zajklja nosi deset dni dalj kot samica kunca, so mladiči ob skotitvi bolj razviti. So odlakani in vidijo takoj ob rojstvu. Da bi mladiče mati zaščitila pred plenilci, jih kmalu po skotitvi odloži ločeno. Običajno jih obišče dvakrat dnevno in jih podoji. Mladiči ne oddaja nobenega vonja. Njegova zaščitna barva in negibnost ga dobro prikrivata pred nevarnostjo. Mladiči prvih spomladanskih legel ponavadi zaradi mraza in dežja poginejo.

V tem zimskem času nam o njegovi prisotnosti govorijo značilne sledi v obliki črke y, pričujoči bobki in na žalost sadjarjev številna oglodana drevesa. Prav je, da drevesa zaščitimo, za divjega znanca pa poskrbimo v času pomanjkanja hrane tako, da mu narežemo veje, ki bi jih spomladi sicer odrezali.

| ALJA PINCOLIČ, ILUSTRACIJE: TOMAŽ KUPLENIK

Živimo zdravo v Kostanjevici na Krki

Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto je novembra 2012 pričel izvajati program Živimo zdravo v občini Kostanjevica na Krki. Program Živimo zdravo je namenjen prebivalcem lokalne skupnosti, z njim pa si želimo doseči izboljšanje zdravja ljudi skozi spodbujanje zdravega načina življenja, s poudarkom na dejavni vlogi ljudi. Dejavnosti programa potekajo v obliki delavnic, ki se izvajajo v okolju, v katerem udeleženci živijo. Tako se vsak četrtek ob 18. uri zberemo na kostanjeviški osnovni šoli.

Do sedaj smo slišali že kar nekaj vsebin o zdravem načinu življenja, zadnja delavnica pa je imela namen tudi prikazati način priprave zdravega obroka pred udeleženci, ki so jedi nato tudi degustirali. Vsi so dobili knjigo *Moje zelenjavne in sadne jedi* avtorice Branislave Belović. Delavnico je skupaj z možem pripravila in vodila gospa Elizabeta Verščaj. Udeleženci so tako na zanimiv in poučen način izvedeli, kako lahko hitro pripravimo okusen in zdrav obrok za vso družino in da seveda priprava zdravega obroka ne zahteva nujno tudi veliko časa, kot

| FOTO: DOROTEJA KUCHAR

ljudje velikokrat zmotno mislijo. V nadaljevanju sledijo še delavnice o pomenu lokalne pridelave hrane ter zgodnjem odkrivanju rakavih bolezni in preventivi pred njimi. Prebivalce občine Kostanjevica na Krki lepo

vabimo k udeležbi.

| DOROTEJA KUCHAR, DR. MED., SPECIALISTKA JAVNEGA ZDRAVJA, REGIJSKA KOORDINATORICA PROGRAMA, ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO NOVO MESTO

Mediacija ali alternativno reševanje sporov

KONFLIKTI

Dona Eden je o različnih pogledih na isti problem razmišljala takole:

„Če bi bil pes, bi vse videl črno-belo.

Če bi bil komar, bi lahko videl samo vročinske valove.

Če bi bil kača, bi bilo vse infrardeče.

Zato najbrž nikoli ne moreš zares vedeti, kaj vidiš.

To je odvisno od tega, skozi katere oči gledaš.“

Njene misli lahko prenesemo na vsakdanje življenje, ko se srečujemo z različnimi pogledi, ravnanji, nasprotovanji, ki pogosto vodijo v konflikte. Te pa lahko uspešno rešujemo le, če imamo razvite nekatere spretnosti učinkovitega komuniciranja. Skoraj nihče od nas namreč ne živi popolnoma neodvisno od drugega, prav tako večina opravlja delo, ki temelji na sporazumevanju z drugimi ljudmi. Način, na katerega ljudje komuniciramo, je izrazito osebni, nemogoče se je sporazumevati po kakem idealnem vzorcu, ki bi deloval pri vseh. Vsak posameznik ima svoje sposobnosti, znanja in osebnostne lastnosti, ki ga odlikujejo v komunikaciji. Pomembno je, da vse svoje najboljše komunikacijske lastnosti ozavestimo in jih dejavno uporabljamo pri sporazumevanju z drugimi, saj v nasprotnem primeru lahko pridemo do poglobljanja nerazumevanja oziroma konflikta, s tem pa do napetosti v odnosih ali celo do prekinitve komunikacije.

Pomembna je miselnost, da je vsak konflikt mogoče rešiti, ne glede na to, kje je nastal, med kom poteka ter kako intenziven je postal. Za uspešno obvladovanje konfliktov pa je treba razvijati sposobnost prepoznavanja konfliktov ter sposobnost konstruktivnega delovanja v konfliktnih situacijah, poznati pa moramo tudi uporabne tehnike za soočanje s konflikti. Vsak konflikt povzroča čustvene odzive, zato je obvladovanje čustev, predvsem jeze, osnova za učinkovito reševanje konfliktov.

Pogost izid konflikta je prekinitve komunikacije, ki se lahko vleče tudi več dni. Medtem je seveda vsak pri sebi prepričan, da ima prav in da se mu dogaja krivica. Kadar komunikacijo prekinemo, se pogosto zgodi, da dogajanje vidimo črno-belo, sebe doživljamo kot žrtev, drugega pa kot storilca. Če molčimo, si zapremo pot

do rešitve in s tem onemogočimo, da bi konflikt poglobil odnos in nas pripeljal bližje rešitvi.

MEDIACIJA ALI ALTERNATIVNO REŠEVANJE SPOROV

V problemih, s katerimi se soočamo v življenju, tlijo rešitve in nove poti do naših ciljev. A retorika, ki nastane v sporih, je lahko nepremostljiva ovira na poti k reševanju konflikta. Pogosto sprti strani potrebujejo še nekoga tretjega, ki ju vodi skozi postopek razreševanja.

Tu nastopi izredno uspešna metoda mediacije. Gre za proces, v katerem tretja stran, ki mora biti absolutno nevtralna (mediator), pomaga sprtima stranema oziroma strankama, ki se ne moreta sporazumeti o spornih vprašanjih. V procesu mediacije mediator pomaga pri razjasnjevanju spornih vprašanj, razjasnjevanju nesporazuma in iskanju najboljše rešitve, ki je sprejemljiva za obe strani.

Mediacija in mediatorji dobivajo v sodobni komunikaciji vedno pomembnejšo vlogo. V primerjavi z drugimi oblikami reševanja konfliktov je največja prednost mediacije v tem, da morata sprti strani sami iskati možne rešitve. To pomeni, da morata pogledati na problem z vseh strani, se vanj poglobiti, ga razjasniti, nato pa predlagati rešitve. Ob tem ne moreta računati na pomoč tretjega (mediatorja), ki proces razreševanja vodi, a ne vpliva na vsebinske rešitve.

MEDIATOR

Mediator pri svojem delu spoštuje načela nepristranskosti in nevtralnosti, prostovoljnosti, zaupnosti, neformalnosti postopka, poštenosti in zakonitosti, enakopravnosti udeležencev mediacije, avtonomnosti. Temeljno poslanstvo mediatorja je predvsem poslušanje, razumevanje

problema, povzemanje informacij, parafraziranje in preverjanje razumevanja. Mediatorji usmerjamo proces k iskanju skupnih točk in možnih rešitev, smo pri tem nevtralni, ne razsojamo in ne dajemo nasvetov, skrbimo za spoštljivost, dostojanstvo, odnos. Kot mediatorica, specializirana za družinsko in splošno mediacijo, sem ozavestila predvsem nujnost pogleda na problem (spor) z več plati, najpomembnejše se mi zdi, da v konfliktu ne pozabimo na odnos, spoštovanje nasprotni strani, pravico, da drugi misli in dela drugače. Mediacija ne prinese nujno rešitve, nedvomno pa veliko prispeva k odnosu med sprtima stranema. Mediatorjeva naloga je namreč tudi ta, da skozi postopek razreševanja konflikta skrbi za to, da bo ponovno vzpostavljen vsaj skromen odnos med sprtima (da se vsaj pogovarjata).

PREDNOSTI MEDIACIJE

Tudi če do dogovora oziroma rešitve sprti strani ne prideta, je pomembno, da stranki ne poglobita problema, da se začeta pogovarjati in spoštujeta drug drugega (ni potrebno, da si postaneta naklonjena), da vzpostavita odnos. Ta pa lahko temelji zgolj na formalni, a kljub vsemu spoštljivi komunikaciji, ki bo morda nekoč vendarle prinesla rešitev. Brez komunikacije pa do rešitve ne more priti niti v postopku mediacije niti v drugih načinih reševanja sporov. Najpomembnejše prednosti mediacije kot načina reševanja sporov so:

- hitrost rešitve (eno ali nekaj mediacijskih srečanj)
- učinkovitost (od 50- do 95-odstotna uspešnost)
- nizki stroški (brezplačno ali do nekaj deset, največ nekaj sto evrov, kar je v primerjavi z rešitvami na sodiščih bistveno manj)
- prostovoljnost in dejavno sodelovanje udeležencev
- obojestransko zadovoljstvo ali sprejemljivost rešitve (na sodišču je vedno eden nezadovoljen)
- zmanjševanje možnosti zaostrovanja sporov v prihodnje
- izboljševanje odnosa in sodelovanja med (prej) sprtima stranema

VLOGA MEDIACIJE V DRUŽBI

Prav zaradi vsega naštetega mediacijo kot način reševanja sporov podpira tudi država (v ZDA je to že desetletja stalna praksa, vse več sporov se konča s pomočjo mediacije), saj občasno namenja sredstva za izvajanje brezplačne družinske mediacije (ločitveni procesi, dedovanja ...). Vedno bolj se pomena alternativnega reševanja sporov zavedajo tudi lokalne skupnosti (občine), saj prav v teh okoljih nastaja veliko sporov. Nekatere večje občine so v ta namen celo zaposlile mediatorje. Tudi vsa večja podjetja imajo za reševanje sporov zaposlene usposobljene mediatorje, mediacijo med vrstniki pa

pospešeno uvajamo tudi v šole. Mediacija je kot metoda lahko pridružena sodišču ali pa je od njih popolnoma neodvisna. Mediacijo lahko izvaja tisti, ki ima zaključeno ustrezno priznano izobraževanje (licenco) za mediatorja, ki traja vsaj 240 ur teoretičnih izhodišč in praktičnih vaj.

VEČ INFORMACIJ

V primeru, da vas tovrstno reševanje sporov zanima ali bi si želeli tudi vi konflikt, ki ga imate v okolju, družini, podjetju ... rešiti s pomočjo mediacije, lahko več informacij najdete na Zavodu RAKMO, Centru za mediacijo in obvladovanje konfliktov, Kamniška 41,

1000 Ljubljana, ali na tel.: +386/1/436-41-17, GSM +386/64/112-577 in +386/40/731-431; e-pošta: info@rakmo.si, spletni strani: rakmo.si, mediacija.com. Lahko pa me pokličete osebno ali mi pišete na el. naslov: melita.skusek@gmail.com.

Veliki dramatik William Shakespeare je dejal: „Izogibaj se prepira. Če pa se že spustiš vanj, potem nauči nasprotnika spoštovanja.“

| MELITA SKUŠEK

O ALKOHOLU

Katedra za družinsko medicino Medicinske fakultete v Ljubljani že več let izvaja projekt SPOROČILO V STEKLENICI, katerega namen je zmanjševanje škode zaradi pitja alkohola.

Obiščite spletno stran projekta: www.nalijem.si, kjer lahko pridobite precej informacij, hkrati pa lahko izpolnite anonimni vprašalnik za samooценo pitja, ki vam omogoča, da samo v 5 minutah sami ocenite svoje pitje alkohola. Na koncu dobite povratno sporočilo.

Obiščite spletno stran www.nalijem.si in izpolnite anonimni vprašalnik!

Alkohol je eden od najpomembnejših dejavnikov, ki neugodno vplivajo na zdravje posameznika in družine ter na življenje v skupnosti. Stanje v Sloveniji je izredno zaskrbljujoče, saj je poraba alkohola v Sloveniji med najvišjimi v Evropi: 16–18 litrov čistega alkohola/leto/prebivalca nad 15 let, kar je 160 litrov vina na prebivalca na leto. Več kot polovica odraslih moških in več kot ena tretjina odraslih žensk pije tvegano ali škodljivo, alkoholikov pa je več kot 150.000. Pitje alkohola je v Sloveniji razširjeno že med otroci in mladino. Alkohol ima pomemben vpliv na družinsko življenje, pomembno vpliva na življenje otrok, saj so pivske navade staršev zelo pomembne za otrokov odnos do alkohola kasneje v življenju.

Žal so med mnogimi ljudmi in tudi med nekaterimi strokovnjaki še vedno razširjeni prepričanja in navade, ki niso v skladu s sodobnimi spoznanji, ki pravijo, da alkohol ni potreben

za zdravje človeka. Če pa človek pije alkoholne pijače, naj bi upošteval meje manj tveganega pitja.

Meja manj tveganega pitja alkohola določa količino alkohola, ki je še nekoliko sprejemljiva (to ne pomeni priporočljiva!) in verjetno tudi v daljšem obdobju ne bo povzročila resnih težav pri zdravih odraslih ljudeh. Meje so zaradi bioloških razlik v zgradbi telesa različne za moške in ženske.

Količino alkohola izražamo v standardnih mericah ali enotah, lahko pa v različnih količinah posameznih pijač.

Tako 1 merica ali enota alkohola vsebuje 10 gramov čistega alkohola, kar je: en deciliter vina = eno šilce (0,3 dl) žgane pijače = pol steklenice piva (2,5 dl) = 2,5 dl mošta.

Kakšne so te meje manj tveganega pitja?

MOŠKI:

- do 14 meric alkohola v enem tednu (to je npr. do 2 dl vina na dan ali ena steklenica piva na dan)
- ob posebni priložnosti ne več kot 5 meric v enem dnevu (npr. na novoletni zabavi do pol litra vina), upoštevajoč, da v enem tednu ni presežena meja 14 meric

ŽENSKE (in vsi ljudje, starejši od 65 let):

- do 7 meric alkohola v enem tednu (to je npr. do 1 dl vina

na dan ali pol steklenice piva na dan)

- ob posebni priložnosti ne več kot 3 merice v enem dnevu (npr. na novoletni zabavi do 3 dl vina), upoštevajoč, da v enem tednu ni presežena meja 7 meric

Ob tem v vsakem primeru moškim in ženskam priporočamo en ali dva dneva v tednu povsem brez alkohola.

Za več informacij in za anonimno samooценo pitja obiščite www.nalijem.si!

| PRIM. PROF. DR. MARKO KOLŠEK
KATEDRA ZA DRUŽINSKO MEDICINO MF V LJUBLJANI

TISOČ OBRAZOV DEMENCE

Demenca kot bolezen današnjega časa postaja eden mnogih obrazov starosti. Oktobra smo v knjižnico, v sklopu delovanja točke vseživljenjskega učenja, povabili na predavanje Neve Železnik, novinarka in publicistke, ki je svoje izkušnje pri spremljanju mame, ki je zbolela za to boleznijo, opisala v knjigi Adijo, grem domov ... temne sence demence. Njeni praktični nasveti so v veliko pomoč svojcem, ki imajo ob sebi starejšega z demenco.

V letu 2009 je evropski parlament razglasil demenco za javnozdravstveno prioriteto, saj se v vseh razvitih državah s podaljševanjem življenja skokovito povečuje število bolnikov z njo. Tudi pri nas. V zadnjih 50 letih se je pričakovana življenjska doba vsakih 4 do 5 let podaljšala za 1 leto in število starejših od 65 let se je v Sloveniji samo v obdobju od leta 1998 do 2008 povečalo za skoraj četrtino, število starejših od 80 let pa kar za 66 %. Vsakih 5 let višja starost pa poleg tega približno podvoji verjetnost za nastanek demence, zaradi česar se število bolnikov z njo povečuje hitreje kot samo število starejših. V Sloveniji živi že 20 odstotkov prebivalstva, ki je starejše od 65 let. In v tej množici je tudi približno 35 tisoč oseb, ki jim tako ali drugače propadajo možgani.

Dejstvo je, da je demenca bolezen, ki jo še vse preslabo poznamo in če jo bomo poznali, jo bomo lažje sprejeli, saj je strašno predvsem to, česar ne razumemo. Bolezen se pritiho potihoma in postopoma, zato jo največkrat opazimo, ko je že skoraj prepozno. Zdi se, kot da življenjska ura osebe z demenco teče nazaj, spomini izgubljajo ostrino in osebnost po drobnih kapljicah odhaja iz telesa. Demenca ne prizadene le bolnika, ampak celotno družino, saj se odnosi močno spremenijo.

Bolezen ne pride vedno enako. Motnje spomina so sicer najbolj poznane, bolniki se dobro spominjajo dogodkov iz daljne preteklosti, pozabijo pa, kaj se je zgodilo pred kratkim, kaj so jedli, kje so bili, ali so plačali, ali so pojedli zdravila. Izguba kratkoročnega spomina jih pogosto privede v neprijetne situacije, ko kar naprej nekaj iščejo, preverjajo, dopovedujejo, prepričujejo. Strah jih je, tesnobni so in depresivni, brez volje,

nezbrani. Tako prihaja do konfliktnih situacij in nezaupanja do okolice, ki obolelega počasi osamijo v svoj svet. Demenca je počasi napredujoča bolezen, ki se razvija več let. Spremembe v poteku bolezni strnemo v tri obdobja. V obdobju začetne blage demence opazamo pozabljanje, motnje čustvanja, depresivno razpoloženje in razdražljivost. Bolnik potrebuje širše socialno okolje, ustrezno vodenje in vzpodbujanje. V obdobju napredovale – zmerne demence so izrazitejša motnja v opravljanju vsakdanjih dejavnosti, motnje presoje, čustvovanja, pojavijo se zmedenost, blodnjavost, nočni nemir in beganje. Bolnik potrebuje nadzor in pomoč pri vsakdanjih opravilih. V obdobju polno razvite težke demence postaja bolnik vedno bolj nemočen, motnje govora in sporazumevanja se poglobljajo, vse težje hodi ali obleži, postane inkontinenten, nepokreten, ima motnje pri požiranju. V tej fazi potrebuje nadzor, nego in pomoč pri vseh opravilih.

Demenca je zaenkrat še neozdravljiva bolezen. Lahko pa z zdravili upočasnimo njen potek in omilimo simptome, ki jih bolezen prinaša z razvojem. Tako je še posebej pomembno zgodnje prepoznavanje bolezni. Zato Neva Železnik svojcem priporoča, da obolelega sorodnika čim prej peljejo k splošnemu zdravniku in vztrajajo, da opravi vsaj osnovno diagnostiko, ter ga, če je potrebno, čim prej pošljejo k specialistu nevrologu ali psihiatru.

KAKO LAHKO POMAGAMO OSEBI Z DEMENCO PRI OHRANJANJU SAMOSTOJNOSTI?

- Na predale mu napišimo, kje kaj hrani, in pazimo, da ima vedno vse stvari na svojem mestu. Če spravi kaj v napačen predal, mu brez godrnjanja pomagajmo spet ustvariti red.
- Pojdimo z njim na sprehod v naravo.
- Spodbujajmo ga, da govori, da se spominja.
- Ko se pogovarjamo z njim, uporabljajmo preproste besede in stavke.
- Spodbujajmo ga k branju, pisanju, k urejenosti.
- Skupaj z njim glejmo njegove stare fotografije, če jih ima.
- Pomagajmo mu pri osebni higieni.

- Hrane naj ne kuha sam, saj lahko zaradi pozabljivosti hitro pride do nesreče.
- In predvsem se zavedajmo, da osebe z demenco niso hudobne, če nas že dvajsetič vprašajo isto, saj si zaradi poškodovanih možganov ne morejo zapomniti naših odgovorov, zato so besede „saj sem ti že stokrat vse povedal“ nesmiselne, nepotrebne in krivične. Bodimo potrpežljivi, čeprav je pogosto težko.

KAM PO POMOČ?

Čeprav je kar nekaj že narejenega, pa tisti, ki to izkušnjo imajo, poudarjajo, da bi se dalo še veliko narediti, da so vse prepogosto v nepotrebnih stiskah. Zdravnik družinske medicine je prvi, ki bo s pomočjo svojcev lahko spremembe pravilno razumel in bolnika tudi napotil na nadaljnje preiskave. V okviru terenskih služb je najpomembnejša pomoč na domu v okviru socialne službe. Posebej izučene negovalke med vsakodnevnimi obiski poskrbijo za prehrano in higieno. Stroške obiskov delno poravnava sam uporabnik pomoči, delno pa stroške pokriva občina. Bolniki z demenco imajo pravico do uveljavljanja pravice do dodatka za pomoč in postrežbo pri Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije v različni višini glede na težo bolezni. Oskrba bolnika z demenco je zahtevna naloga za svojce in oskrbovalce, zato ne čudi podatek, da se s simptomi depresije in izgorelosti borita dve tretjini svojcev in oskrbovalcev. Slovensko združenje za pomoč pri demenci Spomincica je bogat vir pomoči in podatkov. Lahko pobrsimate po njihovi spletni strani (www.spomincica.si), dosegljivi so tudi na svetovalni telefon (01/ 256 51 11). V različnih krajih so organizirane skupine za samopomoč svojcem bolnikov z demenco. Na srečanjih svojci z razgovorom med seboj ali s strokovnjaki razrešijo številne stiske in dileme, ki jih tarejo pri življenju z bolniki. Alzheimer café je prav tako ena od oblik druženja in izmenjave izkušenj. O tovrstnih pogovorih razmišljamo, da bi jih organizirali tudi v Kostanjevici. Obstaja tudi nekaj knjig o demenci, ki jih imamo tudi v knjižnici. Posebej priporočamo leposlovno delo

Arna Geigerja Stari kralj v izgnanstvu in že citirano življenjsko in kritično knjižico Neve Železnik *Adijo, grem domov*. Seveda se lahko svojci obrnejo po nasvet tudi na izkušene strokovne delavce na Centru za socialno delo in v Domu starejših občanov.

Predvsem je treba poudariti, da osebe z demenco potrebujejo celodnevno skrb in predvsem pozornost, ljubezen ter sprejetost. Pri tem je zelo pomembno, da je okolje takim ljudem naklonjeno in jim omogoča ohranjanje samospoštovanja, pogum in dostojanstvo ter jim dovoli, da preprosto nadaljujejo življenje po svojih močeh in osebnih vzgibih. In nikoli ne smemo pozabiti, da bo vsakdo nekoč star in da so stari ljudje lepi in bogati na svoj način. To bogastvo pa lahko odkrijemo samo, če si vzamemo čas. Nešteto lepih trenutkov se zgodi mimogrede in ti grejejo najlepše spomine.

| A.Ž.J.

10 točk proti demenci iz knjige Adijo, grem domov ...

1. Nehajte kaditi!
2. Izogibajte se mastni hrani! Jejite čim več sadja in zelenjave ter ne pretiravajte s soljo.
3. Pri alkoholu bodite zelo zmerni.
4. Zmanjšajte telesno težo, če ste pretežki.
5. Vsaj trikrat tedensko bodite telesno dejavni po 20 minut, redno hodite v naravo, na svež zrak, na sprehode ali pohode, delajte na vrtu, če ga imate.
6. Nadzorujte svoj krvni tlak, sladkor in holesterol.
7. Čim dlje umsko delajte! Berite, rešujte križanke, sudoku, učite se tujih jezikov ...
8. Po napornem fizičnem ali umskem delu si vzemite čas tudi za počitek.
9. Živite umirjeno in ne razburjajte se za vsako malenkost ter glejte na življenje skozi rožnata očala.
10. Bodite družabni! Ne zapirajte se

med štiri stene. Dobivajte se s prijatelji, hodite na izlete ...

Kdor se drži omenjenih pravil, lahko zboli nekaj let kasneje, kot bi sicer. Živite torej čim bolj zdravo in dobro skrbite za telo in psiho!

Viri:

Neva Železnik: Adijo, grem domov, Založba forma 7

Spletna stran društva Spominčica ter revije Vita

O DEMENCI Z NEVO ŽELEZNIK | FOTO: MATEJ JORDAN

KRT

Program prireditev - februar 2013

1. 2. ob 18.00	Čar zgodbe, branje zgodb, ki so očarale Kostanjevičane	Gostilna Kmečki hram
2. 2. ob 18.00	Šelmarska degustacija cvička	Gostilna Kmečki hram
5. 2. ob 18.15	Čar zgodbe, branje s Katjo Plut	Valvasorjeva knjižnica Krško, Izposojevališče Kostanjevica na Krki
7. 2. ob 19.00	Osrednja občinska prireditev ob kulturnem prazniku	Osnovna šola Jožeta Gorjupa
8. 2.	Šelmarija 2013	Kostanjevica na Krki
14. 2. ob 18.00	Živimo zdravo – predstavitev v našem kraju	Osnovna šola Jožeta Gorjupa
15. 2. ob 19.00	Polni koledarji, prazni dnevi, pogovor s pisateljem Mihom Mazzinijem	Gostilna Kmečki hram
22. 2. ob 19.00	Igranje Kresničk, pogovor Stanke Hrastelj in Katje Plut	Gostilna Kmečki hram

Program prireditev - marec 2013

1. 3. ob 19.00	Prvi marčevski petek bo posvečen ženskam, ki so v Kostanjevico prinesle navdih tujega.
8. 3. ob 19.00	Razgovor z znano Slovenko

Program prireditev - april 2013

1. 4.	Pohod po Uskoški poti
5. 4.	Prvi petek v aprilu bomo spoznavali mediacijo
13. 4.	Pohod po Resljevi poti
26. 4.	Otroški Extempore in osrednja občinska prireditev od dnevu upora proti okupatorju

Več o prireditvah na www.kostanjevica.si